

Verslag, ter vaststelling op 21 december 2021

<p>AANWEZIG Voorzitter: De heer G.A.A. Verkerk</p> <p>Raadsleden: Mevrouw M. Alberts (GL) Mevrouw F. van Amerongen (GBR) De heer A. van den Berg (BVR) De heer T. van den Bosch (GL) (19.35 uur) De heer E.G.T. Braam (BVR) De heer D.R. Cupedo (BVR) De heer C.P.I.M. Dolmans (D66) De heer M.J. van Enk (CDA) De heer M.A.J. Ezinga (VVD) Mevrouw P.G. Kames Mevrouw C.J. Kistemaker (GL) Mevrouw A. Koegler-Böhm (RB) (19.15 uur) Mevrouw H.L. van de Kooij Mevrouw M.E. Koopman (D66) De heer G. Kruger (BVR) De heer R. Krumeich (Fractie Krumeich) Mevrouw R.F. de Man (OR) Mevrouw C.F.J. Mauer (Wij. Rijswijk) De heer R.A.J. van der Meij (GBR) Mevrouw C.J.T. de Mooij (VVD) Mevrouw W.A.A.M. van Nunen (PvdA)</p>	<p>De heer C.J. Paredes Sanches (BVR) Mevrouw J. Schröter-Haas (CDA) De heer C.G. Sleddering (VVD) De heer Q.L.A. Veerman (D66) De heer R.J. de Vries (GL) De heer M.V. Weterings (RB) De heer M. Wit (GL) Mevrouw E. Woudstra (D66)</p> <p>Portefeuillehouders: Wethouder, mevrouw J.N. Besteman Wethouder, mevrouw L.I. Bentvelzen Wethouder, de heer J. Keus Wethouder, de heer B.D. Lugthart Wethouder, de heer A. van de Laar</p> <p>Griffier: De heer J.A. Massaar, bpa</p> <p>Verslag: Mevrouw P.E. van Santen</p>
<p>AFWEZIG Raadsleden: De heer M. El Majjaoui (CDA) De heer U. Oelen (VVD)</p>	

1. Opening en mededelingen

De voorzitter: Goedenavond dames en heren. Hartelijk welkom bij de openbare raadsvergadering van de gemeente Rijswijk. Het is vandaag 12 oktober en we hebben een grote agenda. Daarom zijn we een uurtje eerder begonnen. We hebben voor het eerst weer een live publiek in de zaal. En de oude raadsopstelling is ook weer terug gekomen. Dat is voor iedereen even wennen. Even wennen op welke plek je zit. Even wennen of de schermen werken. Kan het niet helemaal goed overzien. Dus het is even wennen. Dus houdt u daar een beetje rekening mee. Ik hoop de raadsleden zich bewust zijn dat er een grote agenda is die we dan toch proberen vanavond af te krijgen. Dus wilt u bondig formuleren en u concentreren op het besluit en de eventuele amendementen. Tegen de publieke tribune zeg ik dat u het debat niet mag verstoren. Dus u moet het een beetje rustig houden achterin. En volgens het reglement van orde mogen er ook geen emoties betoond worden. Ik begrijp dat het moeilijk is voor u. Maar we willen geen geluiden en ook geen geklap. Daar ben ik heel streng op. Want anders verstoort u de orde. Ik kan het nog een keer laten passeren. Bij de tweede keer wordt de tribune ontruimd. Dus ik hoop dat

u daar begrip voor heeft. Er valt genoeg te horen, te kijken en te genieten van het politieke debat. Maakt u geen zorgen. Ik ga beginnen met de mededelingen. Ik wou als eerste het woord geven aan wethouder Keus vanwege het terugnemen van het raadsvoorstel bestemmingsplan 't Haantje. Meneer Keus.

Wethouder Keus: Ja gistermiddag heeft het college een per mail naar de griffie het verzoek gedaan aan uw raad om het raadsvoorstel voor bestemmingsplan H13C beter bekend als de Buitenpoort om die van de agenda af te voeren. Zodoende het college de tijd te geven om op een aantal onderdelen nog naar het voorstel te kijken. En dit naar aanleiding van de bespreking in het forum eerder en de opmerkingen, signalen en vragen die daaruit voortgekomen zijn. Dus daartoe het verzoek aan uw raad om het voorstel van de agenda af te halen.

De voorzitter: Oh ja. Dan gaan we verder met de mededelingen. Bericht van verhindering ontvangen van de heer Oelen en de heer Majjaoui, mevrouw Koegler komt later. Dan krijgen we de trekking van het stemmingsnummer. Dus uit deze koperen pot trek ik een nummer en dat is dan een raadslid die als eerste zal beginnen als er mondeling gestemd moet worden. Dat is raadslid ingeschreven nummer 23. En wie is dat? Goed, op dit nummer was niemand ingeschreven. Dan gaan we naar nummer 11. Mevrouw Kames, waar zit u? Ja ik zie het. Jeetje wat een afstand zeg. Nou gaan proberen daar netjes mee om te gaan. Dan gaan we naar de leden van het bureau van stemopneming. Griffier heeft gedacht dat meneer Sleddering aan de beurt is en hij is voorzitter. En als leden mevrouw Schröter en de heer Paredes. Aanvaart u deze benoeming. Het moet toch, het moet toch. **Zo besloten.**

1. Spreekrecht burgers

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 2. Spreekrecht van burgers. Ik neem aan dat de insprekers achterin de zaal zitten. We hebben meneer Melle de Vries over een integraal huisvestingsplan. De heer Rob Dijkshoorn over de hoofdplanstructuur Pasgeld. Kik Kraan over de hoofdplanstructuur Pasgeld, Elly Koole ook over de hoofdplanstructuur Pasgeld. In die volgorde graag. Dan beginnen we met Melle de Vries. U heeft vijf minuten.

De heer De Vries: Ik ben Melle de Vries. Ik ben bestuurder van de GSR, een school voor christelijk voortgezet onderwijs in Rotterdam en in Rijswijk. En ik sta hier om enige toelichting te geven bij het integraal huisvestingsplan wat als ik me niet vergis pas bij agendapunt 12 aan de orde komt dus ik hoop dat u een goed geheugen heeft. Ik wil een paar punten aanstippen. En dan begin ik met de complimenten voor wethouder Besteman, voor de ambtenaren en voor de begeleiders bij het proces. Want ik denk dat u hier een document heeft liggen, het integraal huisvestingsplan wat zeer zorgvuldig tot stand is gekomen met deskundige inbreng, maar ook met een heel goed proces. En dan denk ik ook aan alle sessies die er zijn geweest ook in coronatijd via Teams. Waarbij nadrukkelijk de afweging is gemaakt wat zijn de grote knelpunten, wat is onze visie, wat zijn de bouwstenen, hoe kijken we naar de financiële aspecten? En zodoende is er volgens mij een zeer zorgvuldig en doorwrocht document ontstaan wat desalniettemin toch heel goed leesbaar is. Dus daar wil ik mijn complimenten voor geven. En ook als betrokken bestuurder

aangeven dat ik mij zeer gehoord voel in dit proces. En ook vind dat er dus een heel goed evenwichtig plan ligt. Dat als eerste. Een tweede punt wat ik graag onder de aandacht wil brengen is dat de coronacrisis als eerste maar ook de klimaatcrisis die natuurlijk op allerlei manieren in het nieuws tot ons komt wel hebben onderstreept hoe belangrijk onderwijshuisvesting is. Als ik denk aan de coronacrisis denk ik aan al die leerlingen die diverse perioden thuis hebben moeten zitten, online hebben moeten aanhaken. En dat wel duidelijk geworden is dat het belang van bij elkaar op school zijn in een fysieke setting ook voor de socialemotionele ontwikkeling cruciaal is. En als ik het dan heb over de klimaatcrisis dat denk ik ook aan allerlei aspecten van duurzame schoolgebouwen, frisse scholen, energieneutraal. Dat zijn uitdagingen die niet mals zijn en die in ieder geval voor een schoolbestuur niet mogelijk zijn als dat niet vanuit de gemeente gezamenlijk integraal wordt opgepakt. Dus ik ben ook heel blij dat dat elementen zijn die in dit integraal huisvestingsplan op een hele goede manier onder de aandacht zijn gebracht en waarmee ook blijkt wordt gegeven aan de maatschappelijke verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de uitdagingen waar we allemaal voor staan als samenleving. En ook als scholen. Dus dat wil ik ook graag als tweede punt benadrukken. En het derde wat ik graag wil benadrukken en dat kan ik illustreren met een klein voorbeeld, de school waar ik zelf verantwoordelijk voor ben die staat in de Trompetstraat, dat is een gebouw uit de jaren '60. Dat was nog de tijd waarin je kon zeggen van we hebben zoveel klaslokalen nodig, we hebben een ruimte nodig voor de bovenmeester om het maar even zo te zeggen. En dan zijn we er. En als we dan kijken wat er in de afgelopen decennia aan veranderingen zijn geweest op onderwijskundig gebied maar ook in de samenleving wat weer gevolgen heeft voor de scholen welke extra opdrachten er eigenlijk op de scholen zijn komen te rusten. Ook als zin van de scholen zijn toch de plekken waar onze jongeren de mensen van de toekomst, de burgers van de toekomst opgeleid, gevormd worden. You need a village to raise a child. Dan denk ik dat het heel belangrijk is om juist ook in dit tijdperk goed na te denken over hoe we tot eigentijdse flexibele duurzame schoolgebouwen komen. En dat het dan belangrijk is om daar ook vanuit een integraal perspectief naar te kijken. Scholen zijn de bouwplaats voor de samenleving van de toekomst. Ik hoop van harte dat u het huisvestingsplan tot u heb kunnen nemen. En dat u als raad daar ook mee kunt instemmen. Want het was voor ons als schoolbestuur en wethouder Besteman en de ambtenaren heel makkelijk om in een op overeenstemming gericht overleg wat we volgens mij op 2 september hadden dacht ik om daar unaniem mee in te stemmen. Omdat wij ervan overtuigd zijn van de noodzaak van wat hier voor u ligt. Ik wens u daarbij heel veel wijsheid. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u. Dan gaan we verder met meneer Dijkshoorn. Mevrouw Koopman, u had een vraag. Dat kan.

Mevrouw Koopman (D66): Ja volgens mij mogen wij altijd nog een aanvullende vraag stellen aan de . Ik wilde graag nog een vraag aan u stellen. Als u het plan zo ziet denkt u dat dit plan in de komende vijftien jaar de groeiende aantallen in het PO kwalitatief goede huisvesting kan bieden? Want ik heb gekeken ... het lijkt er namelijk op of er een tekort is. En ik wilde aan u vragen of u

denkt dat dat inderdaad dat alle leerlingen in Rijswijk die een school zoeken ook daadwerkelijk op basis van dit plan een plek kunnen krijgen?

De heer De Vries: Ik weet in ieder geval dat in het proces er heel zorgvuldig naar gekeken is ook naar de groeiprognoses. Ook naar de ontwikkeling op stedenbouwkundig gebied. Ook vanuit de diversiteit in schoolbesturen die er zijn vanuit verschillende signatuur. PO, VO, kinderopvang. En de manier waarop we dus vanuit verschillende invalshoeken naar gekeken hebben ben ik ervan overtuigd dat hier een hele goede basis ligt. Staat ook terecht in het eindhoofdstuk wel van op basis van alle ontwikkelingen die er ook nog komen, misschien ook als het gaat om wetgeving, als het gaat om financiën. Toekenning van het gemeentefonds. Zal steeds weer bekeken moeten worden van moeten er misschien wijzigingen plaatsvinden. Dus ik zie dit ook als een startpunt van een proces waarin we op grond van goede business cases steeds de goede afweging maken waarin gefaseerd gebouwd kan worden aan de samenleving van de toekomst.

Mevrouw Koopman (D66): Oké dank u wel.

De voorzitter: Goed dank u wel. Dan gaan we door met meneer Dijkshoorn.

De heer Dijkshoorn: Het is toch wel anders als de zaal vol is als de zaal leeg is. Voorzitter, ik was laatst op mijn bank om een bespreking te voeren over een hypotheek. En nou hoor ik u denken, wat heeft een hypotheek in hemelsnaam te maken met het raadsvoorstel hoofdplanstructuur Pasgeld? Nou daar kom ik op terug zo meteen. Ik was dus bij mijn bank om een bespreking te voeren over een hypotheek. En hoe ik ook mijn best deed de bankmedewerkers te overtuigen van mijn goede intenties, de vooruitzichten in mijn carrière, hoe kort ik nog maar hoefde te wachten op die promotie naar directeur die er echt aan zit te komen. Wat ik ook zei, de bankmedewerker zei tegen mij, cijfermatige onderbouwing, inkomen en vermogenspositie. En waarom begin ik hier nu specifiek mee? Met het voorliggend raadsvoorstel hoofdplanstructuur Pasgeld neemt het college ook een hypotheek. Neemt een hypotheek op leefbaarheid, klimaat en mobiliteit. En ondanks de mooie woorden van het college tijdens het forum stad, onlangs de glanzende brochures, het schetsboek in potlood, zal ook deze hypotheek eens afgelost moeten worden. De vraag is op welke termijn en op welke wijze. Zal de hypotheek afgelost worden met toegenomen luchtvervuiling? Torenhoge verkeersdruk? Een totaal vastgelopen stad? Een wijk die bebouwd op de meter is. Waar verder geen groen te vinden is. Een in feite onleefbaar Rijswijk. Of zal de hypotheek afgelost worden met een groen, schoon, open, natuur inclusief klimaat adaptief en bereikbaar Rijswijk? Het woord dat mij te binnen schiet is rentmeesterschap. En dat woord kent meerdere definities. Zorg en belangstelling, vaak vanuit een christelijke achtergrond voor milieu, godsschepping en bijgevolg ook voor de mens. Een bijzondere band met de grond en de natuur, dat is een definitie. Maar ook financieel en zakelijk beheer voeren over onroerende goederen van iemand anders. En die iemand anders dat zijn de huidige en toekomstige bewoners van Pasgeld. Van RijswijkBuiten, van dit deel van de Randstad. Onze kinderen, kleinkinderen, en wellicht achterkleinkinderen. Dat zijn 4000 personen. Potentiële kiezers die hun handtekening gezet hebben onder onze petitie u recent aangeboden. Het is nu aan u de raad als bankmedewerker om het college scherp te houden. Het is aan de raad om het college ter

verantwoording te roepen. De vinger aan de pols te houden, controlemoment in te bouwen. De meest toekomstvaste oplossing zou zijn, eerst waterhuishouding en mobiliteit uitwerken. Dan pas aantallen woningen vastleggen. U kunt vanavond nog het raadsvoorstel amenderen. Eerst uitwerken, daarna vaststellen. Alleen dan zult u de toekomstige generaties niet met een onbetaalbare hypotheek opzadelen.

De voorzitter: Goed. Dan gaan we verder met Kik Kraan. Hetzelfde onderwerp.

De heer Kraan: Goede avond dames en heren. Ik sta hier nu voor de derde keer. En vandaag wil ik het graag in het kader van Pasgeld over de financiële risico's hebben. Als we gaan kijken naar het integrale financiële vraagstuk eigenlijk wat er bij Pasgeld hoort dan denkt u waarschijnlijk ja jullie hebben een participatieproject traject gehad. Alleen in dat participatietraject werd het vrij snel afgekaderd. Dus we mochten niet integraal naar heel Rijswijk kijken of in ieder geval een groot gedeelte van Rijswijk. Maar dan werden echt hele duidelijke grenzen gesteld. Ja dat hebben we toen geaccepteerd omdat we niet anders konden. Maar ik vind eigenlijk dat die uitkomst daar kan je niet alles mee doen wat je eigenlijk zou willen. En als we dan over die financiële risico's praten dan praten we bijvoorbeeld over luchtkwaliteit. Nou u weet allemaal we zijn nummertje twee in Nederland. Daar zijn we niet trots op. Daar willen we wat aan doen. Alleen op het moment dat we groen gaan verruilen voor huizen dan vraag ik me af of we niet nummertje één van Nederland gaan worden. Want dat betekent automatisch voor de mobiliteit er komen ongeveer 1700 auto's bij. Dat is een file vanaf Pasgeld naar het gemeentehuis en van het gemeentehuis weer terug naar Pasgeld. Zoveel auto's komen erbij. En dan is eigenlijk de vraag met die luchtkwaliteit hoe neemt de gemeente haar verantwoordelijkheid? Maar vooral financieel. Wat voor consequenties kan het financieel voor de gemeente hebben? Als we gaan kijken naar die mobiliteit wat zou dat betekenen? Hoeveel geld gaat dat weer kosten? Als we dan nog vervolgens het hele participatietraject erbij pakken, het schetsboek en potlood. Daar staan ook een aantal PN-posten in. Als je die allemaal eens bij elkaar optelt over hoeveel geld praten we dan? En dan hebben we het nog niet eens gehad over het water. Als het goed is heeft u van de week allemaal van Natuurlijk Delfland een cijfer gekregen. Daar stonden wat fotootjes in van mensen die in RijswijkBuiten wonen. Die hele natte voeten al hebben. Misschien dat u het weet dat bij de kinderboerderij wordt ondertussen drainage aangelegd. En er staan wat mooie berekeningen in ook in dat stuk. En wat we eigenlijk zien is en dat is trouwens een van de vragen van de CDA van het CDA geweest, meneer Van Enk geloof ik, er is een vraag gesteld hoe de gemeente de gronden klaar maakt. En als we dan kijken dan staat er in het antwoord daar staat wonen met tuin. Op dat niveau wordt maakt de gemeente de gronden klaar voordat ze verkocht worden. Maar dat betekent dat op het moment dat je tuin onderloopt dan ga je niet daar de projectontwikkelaar om planschade te halen. Maar dan ga je naar de gemeente om planschade te halen. Want die projectontwikkelaar is niet thuis. Hebben we met die financiële risico's met zijn allen rekening gehouden? Kunt u zich voorstellen? 1000 huishoudens die hun tuintje moeten ophogen om de twee jaar? Wat zou dat kosten? 20, 30.000 euro? Hoeveel kosten brengt dat met zich mee? Dat is eigenlijk het punt waar ik heel graag bij wil stilstaan. En ik kan nog heel veel andere dingen erbij pakken. De biodiversiteit, de doelgroep van de huizen. Dat is allemaal 4 ton

plus. De openbaarheid van het contract vinden we nog steeds jammer dat we niet mogen meekijken. De leegstand in Pasgeld natuurlijk. Of in de Plaspoelpolder. En het alternatief het landschapspark wat we hebben aangeboden eigenlijk. En wat heel goed uit die MKBA-analyse komt. Maar laten we niet negatief doen. Laten we ook eventjes proberen om te denken. En het positieve te pakken. En toen kwamen we eigenlijk als je het financieel gaat bekijken wat zou het de gemeente opleveren als we gewoon wachten met bouwen? De huizen worden allemaal duurder. De grond wordt allemaal duurder. Het tekort zal niet verder oplopen verwacht ik. En in hoeverre kan dat elkaar in de toekomst en ik weet niet wanneer die toekomst is en hoe die toekomst eruit ziet, hoe zou dat kunnen compenseren? En mijn vraag aan u is eigenlijk, en samen met die 4400 mensen die ook hun handtekening hebben gezet, kunt u als raad die vragen beantwoorden aan ons? Als die PM-posten, al die andere kosten, heeft u dat inzichtelijk? Wat gaat het de gemeente uiteindelijk straks kosten en niet alleen opleveren? We willen graag dat u integraal naar het hele verhaal kijkt. En een laatste afsluitend is eigenlijk de bestuurswettelijke normen. Wat ik me heb laten vertellen en ik ben geen jurist, maar is dat schijnbaar in Rijswijk de verkeerde volgorde aanhouden voor een aantal aspecten. Maar dan weet u waarschijnlijk meer van dan ik hoop ik in ieder geval. Zo is een voorontwerp bestemmingsplan dat is er voor oost nog niet. Dus dan kan je er eigenlijk nog niet eens over stemmen. Dus deze dingen wil ik graag meegeven aan u. En ik hoop dat u straks als u moet stemmen vooral nadenkt over die financiële risico's in het kader van mobiliteit, in het kader van water, en in het kader van de luchtkwaliteit en al die andere factoren die we naar voren hebben gebracht. Dank u wel.

De voorzitter: Exact vijf minuten. Wat een timing, heel goed. We gaan door met mevrouw Koole.

Mevrouw Koole: Geachte voorzitter en raadsleden. Vandaag kunt u beslissen over het raadsvoorstel van B&W over de bouw van 1100 woningen in Pasgeld. Ik wil u dringend verzoeken besluit hierover uit te stellen totdat alle onbeantwoorde vragen zijn beantwoord en de gevolgen van uw beslissing volledig duidelijk zijn. Wanneer u het voorstel namelijk aanneemt dan stemt u in met een vergaande verstedelijking en ongekende verdichting van een nu nog open en groen gebied. Dan neemt u die beslissing zonder dat duidelijk is hoeveel in Rijswijk al gebouwd is en wordt. Want weet u hoeveel huizen er sowieso al sinds het verschijnen van de stadsvisie 230 in Rijswijk zijn gebouwd? Weet u precies hoeveel woningen er nu al gepland zijn er waarover nu al gesproken wordt ook bijvoorbeeld in de structureel leegstaande Plaspoelpolder? En weet u in welke mate al aan de in de stadsvisie genoemde groeidoelstelling wordt voldaan? Stemt u voor het raadsvoorstel dan doet u bewust afstand van de groeidoelstelling uit de stadsvisie 2030 waarin naar u nadrukkelijk is afgesproken dat Rijswijk haar groene parken lees haar identiteit niet zal aantasten. In tegendeel, er zal meer groen bijkomen. Maar weet u hoeveel hectare er sowieso al is en wordt versteend naar aanleiding van het bouwen van huizen? Bijvoorbeeld Parkrijk. Het verdubbelen van de spoorlijn en de A4? Weet u hoeveel hectare groen er verloren gaat bij de geplande bebouwing van Pasgeld? Weet u per bouwproject wat de groencompensatie is en hoe die bijdraagt aan de groeidoelstelling van Rijswijk? Bent u op de hoogte van de status van het Rijswijks groen? Van zowel de kwantiteit als de kwaliteit en het verschil sinds het verschijnen van de stadsvisie en de groenbeleidsnota? Weet u exact hoe groen-rood-balans zich

ontwikkelt? Als u het voorstel aanneemt dan negeert u de aanbevelingen van bureau TAUW over de hoge natuurwaardepotentie van Pasgeld. U neemt bewust grote risico's ten aanzien van sterke afname van oorspronkelijke biodiversiteit. En ten aanzien van klimaat- en wateradaptie. Daarbij neemt u verantwoordelijkheid voor mogelijk zeer hoge kosten voor Rijswijk in de toekomst. Want wat is integrale visie over wateradaptie in Rijswijk op basis waarvan u uw besluit nu al kunt nemen? Kunt u garanderen dat dit laagst gelegen deel van Rijswijk ondanks de bouw van zeer veel huizen geen problemen gaat krijgen met wateropvang en -afvoer? Kunt u garanderen dat er in de toekomst geen kosten gemaakt hoeven te worden voor klimaat adaptieve maatregelen ten gevolgen van de nu geplande woningbouw en garandeert u ons dat er dan niet alsnog grote delen van het groen moeten worden afgegraven? Bent u bewust van het feit dat er geen integrale mobiliteitsvisie voor Rijswijk ligt? Dat er geen samenhang is tussen de bouwprojecten? Dat er geen structuurvisie is? En dat er in de toekomst dus mogelijk zeer dure infrastructurele aanpassingen moeten gebeuren? Als u voor dit bouwvolume stemt dan verwerpt u het planalternatief landschapspark Pasgeld. Een plan dat u nog niet hebt kunnen bespreken en beoordelen. Maar dat daadwerkelijk rekening houdt met alle bovengenoemde effecten. Dat bovendien ook ruimte laat voor woningen met een positieve MKBA. En de meest kleine milieupact. Zie de oplegger MKBA. Gedoceed en passend in en bij dit unieke gebied. Een plan wat niet de enorme risico's en kosten op de lange termijn voor de inwoners van Rijswijk met zich meebrengt. Hoge kosten die nu simpelweg vooruit geschoven worden. Leden van de raad, de vele niet beantwoorde vragen tonen aan dat een beslissing voor 1100 woningen in Pasgeld nu niet te verantwoorden is. De risico's zijn eenvoudigweg te groot, het behoud van groen is te belangrijk. Wij vragen u de Rijswijkse groendoelstelling niet te negeren maar juist serieus te nemen. Dat mogen wij als inwoners van Rijswijk van u verwachten. We willen dringend verzoeken om het raadsvoorstel niet aan te nemen of in ieder geval de beslissing hierover uit te stellen totdat de gevolgen volledig duidelijk zijn. Hartelijk dank namens natuurorganisaties, inwoners van Rijswijk, werkgroep Pasgeld en de vele duizenden die zich enorm zorgen maken over het verdwijnen van het open groen in Rijswijk.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er vragen vanuit de raad aan de sprekers? Zie ik niet. Dan is dit agendapunt afgerond.

2. Vaststelling agenda

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 3, de vaststelling van de agenda. Als eerste zou ik willen voorstellen om **het raadsvoorstel AZC toe te voegen aan de agenda als punt 10 na Pasgeld. Vindt u dat goed?** Dan gaan we dat zo doen. **En het raadsvoorstel bestemmingsplan 't Haantje op verzoek van het college af te voeren.** Bent u het daarmee eens? Dan houden we die te goed. Wethouder, met december of zo? Goed we proberen dat in december te doen dit jaar nog. Als u dan met de rest van de concepten instemt gaan we het zo doen. Is dat akkoord? **Dan is dat de agenda.**

3. Vragen van de raad

De voorzitter: Dan zijn er vragen vanuit de raad.

De voorzitter: De heer Cupedo wilde een vraag stellen inzake blauwe bouwhekken.

De heer Cupedo (BVR): Enkele maanden geleden heeft Beter Voor Rijswijk na klachten van omwonenden gevraagd of de opdrachtgever van de renovatie in de muziekbuurt erop toeziet dat de blauwe hekken worden afgesloten om de veiligheid voor met name kinderen te verbeteren. Ze staan echter nog steeds open. De vraag is, wat heeft de wethouder gedaan om een eind te maken aan deze misstanden. En als u niets gedaan heeft waarom. Bent u bereid de opdrachtgever direct te wijzen op haar verantwoordelijkheden en dit te laten controleren door bouw- en woningtoezicht en handhaving? Zo niet, waarom niet? Dank u.

De voorzitter: Oké kan de wethouder van dienst hier antwoord op geven? Mevrouw Besteman is dat.

Wethouder Besteman: Ja voorzitter dat doe ik vanavond even. Dank voor de vragen aan Beter Voor Rijswijk. Kort na de start van het groot onderhoud is contact geweest met de uitvoerder van Rijswijk Wonen. Want over dat project hebben we het. En de afspraak is gemaakt dat buiten werktijden die hekken worden afgesloten. Onder werktijd is dat natuurlijk niet te doen. Dat zult u begrijpen. Naar aanleiding van de vragen die u had ingestuurd hebben we nog eens met Rijswijk Wonen contact gehad en ook die afspraken zijn opnieuw bevestigd. Rijswijk Wonen vraagt ook aan inwoners om signalen van openstaande hekken te melden. Dus dat wil ik er graag even over zeggen vanavond voorzitter.

De voorzitter: Meneer Cupedo, dit is het antwoord.

De heer Cupedo (BVR): En we gaan het de komende periode even in de gaten houden.

De voorzitter: Oké dan kunnen wij weer rustig verder. Ik sluit dit agendapunt af.

4. Raadsvoorstel Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning Rijswijk 2022 (21 053)

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 5. **Raadsvoorstel verordening wet maatschappelijke ondersteuning in Rijswijk**. Wij dachten dat dit een hamerstuk was. Wenst iemand stemming of een stemverklaring? Niet. **Dan is aldus besloten.**

5. Raadsvoorstel zienswijze op het startdocument evaluatie GR GGD en Veilig Thuis Haaglanden 2021 (21-052)

De voorzitter: Agendapunt 6, **raadsvoorstel zienswijze op het startdocument evaluatie gemeenschappelijke regeling GGD en Veilig Thuis Haaglanden.** Dat is een hele mond vol. Een

belangrijke gebeurtenis. Maar volgens mij breed gedeeld in de raad. Wil iemand stemverklaring of stemming? Niet? **Dan is aldus besloten.**

6. Raadsvoorstel Vaststellen bestemmingsplan Karel Doormanlaan 155-157 (21 056)

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 7, vaststellen bestemmingsplan Karel Doormanlaan. Is er behoefte aan een stemverklaring, stemming? Ja meneer Weterings.

De heer Weterings (RB): Voorzitter geen stemming maar een hele korte vraag aan de wethouder als het mag. Een hele korte. In het forum was door mevrouw Niesen gevraagd omdat het terrein nu werd bezocht door ongenodigde gasten, kan de wethouder ons vertellen of die al inmiddels zijn vertrokken?

De voorzitter: Het college.

Wethouder Van de Laar: Naar aanleiding van de vragen is er contact opgenomen met de zowel de projectontwikkelaar als de politie die gekeken hebben naar wat is daar de situatie. En er zijn afspraken gemaakt dat er beter wordt dichtgemaakt daar waar het mogelijk toegankelijk is. En er wordt ook overwogen de brandweer maakt zo nu en dan gebruik van het pand om oefeningen te houden. Daar is ook van afgesproken dat zij het dicht achterlaten. En er wordt overwogen of er nog een Mobeye in het pand wordt geplaatst waardoor er opgemerkt wordt als er mensen het pand betreden. Bijvoorbeeld middenin de nacht. En dan kan er op af gegaan worden. Maar dat is nog niet. Het is geen uitnodiging om nu massaal naar het pand te gaan. Maar en ik weet of er op dit moment mensen zijn voorzitter.

De voorzitter: Meneer Weterings, u heeft een antwoord. Is dat voldoende? Dank u wel. Dank aan de wethouder voor zijn parate kennis. **Mag ik voorstellen het raadsvoorstel unaniem aan te nemen? Ja dan is aldus besloten.**

7. Vaststelling verslagen van 14 en 21 september 2021

De voorzitter: Gaan we naar agendapunt 8. De vaststelling van de verslagen van 14 en 21 september. Ik zie geen emoties in de raad. **Kunnen we die conform vaststellen? Aldus besloten.**

8. Raadsvoorstel Hoofdplanstructuur Pasgeld (21 061)

De voorzitter: Dan gaan we nu naar het raadsvoorstel Pasgeld. Er zijn vast wel mensen die het woord willen voeren. De griffier heeft het even netjes in kaart gebracht. En komt tot de volgende volgorde in woordvoering. De heer Paredes, de heer Sleddering, de heer Weterings, de heer Veerman, de heer Van Enk, de heer Van der Meij, de heer Wit, mevrouw Mauer, mevrouw Van Nunen. Mevrouw De Man wilt u ook nog het woord? Dan voeg ik u toe. Zijn we compleet zo? Dan gaan we in deze volgorde dit dossier behandelen. Meneer Paredes, u bent de eerste.

De heer Paredes (BVR): Ja dank u wel voorzitter voor het woord. Het is ondertussen alweer vijftien jaar geleden dat de plannen zijn gemaakt voor RijswijkBuiten. Het lag in de planning om op de Pasgeldstrook fors te gaan bouwen. Langs De Vliet bijna 300 woningen en langs 't Haantje maar liefst 1100 woningen. Beter Voor Rijswijk is blij met de inbreng van de bewoners die ook vanavond weer van zich hebben laten horen. En de 4000 reacties op de petitie. Mede daardoor en de inbreng vanuit de klankbordgroep is het plan behoorlijk veranderd. Een forse reductie van het aantal te bouwen woningen, veel groen blijft behouden en de door ons aangekaarte aanpassingen in de waterberging ten behoeve van de A4 zorgt voor het behoud van het slagenlandschap. Als je alles goed bekijkt dan vooral gebouwd op plekken waar vroeger kassen en bedrijfswoningen hebben gestaan. Die kassen werden vaak als stalling gebruikt en zagen er dus niet uit. Dus de combinatie groen dat wordt versterkt door de aanwezigheid van bestaande en nieuwe bebouwing. Veelal op de plek van de oude kassen. Ja daar kan Beter Voor Rijswijk zich goed vinden. En sluit ook aan bij de vele aspecten die zijn benoemd in het plan van de bewoners die is vastgelegd in de planvariant. Het landschapspark Pasgeld. Dan nog even over de motie van D66. Beter Voor Rijswijk kan zich in principe wel vinden maar in een belangrijk deel. Zeker als het gaat om de verbetering in het verkeer. Het lijkt ons wel logisch dat je bij de bouw altijd rekening houdt met de burens. Dus geen overlast. De fractie van Beter Voor Rijswijk zal dan D66 ook mee willen geven om de laatste zin zowel oost als west te benoemen. We horen graag van het college wat zij van deze motie vinden en dit is dan de inbreng in eerste termijn van Beter Voor Rijswijk.

De heer Sleddering (VVD). Ja we hebben inderdaad na vijftien jaar zijn we nu toch een hele grote stap verder op weg naar het mooi maken van een gebied in Rijswijk waar woningen komen. En inderdaad veel minder dan we oorspronkelijk hadden gedacht. Maar we hebben wel een probleem in dit land. Ik wil het even iets hoger tillen dan het Rijswijkse niveau. Landelijk roepen we er moet gebouwd worden. 1 miljoen woningen moeten erbij komen. En we moeten bouwen, bouwen en nog eens bouwen. Kom je een bestuurslaag lager bij de provincies, dan zegt men ook jullie moeten meer bouwen. Jullie moeten meer bouwen. Maar de eerste beperkingen op het gebied komen al in zicht. Vervolgens ga je nog een niveau lager en kom je op de lokale omgeving. En dan begint de ellende pas goed. Want het algemeen belang voor mensen een goede woning bezorgen komt steeds verder weg te liggen. En hoe zwaarder de stem weegt van de gevestigde belangen op lokaal niveau, daar overheersen die belangen echt. Overheersen de belangen van de bestaande bewoners. En die tellen zwaarder dan de belangen van toekomstige bewoners in dit land. Via actiegroepen, objectieve onderzoeken wordt met behulp van propaganda de publieke lokale opinie beïnvloed. En sommige partijen springen daar graag op in. Ook al hebben ze eerder ingestemd met de plannen. En we zien dat helaas in Rijswijk ook. Zeer tendentieuze berichten. Actieborden op plekken waar niet gebouwd zal worden met de leuzen erbij, hier wordt het alles volgebouwd. We zien foto's bij bepaalde programma's van het Wilhelminapark. Rijswijk verliest het groen. Het Wilhelminapark is helemaal geen issue hierin. Kortom, misleiding is nog een net woord. En na al deze ellende waarbij we participatie hebben gezien in werkelijk de slechtste vorm die je kunt voorstellen, waarin de participatie echt uit de hand gelopen is en dreigt te ontstaan naar het faciliteren van het nee. En daar zijn wij als VVD enorm tegen. Maar goed, we

hebben nu een plan. En een voorstel. En er is een MKBA, een maatschappelijke kosten-batenanalyse gedaan. Nou als we dan de beste uitslag nemen dan zouden we meer woningen gaan bouwen dan wat we nu voorstellen. Dat was ook de variant waarvoor de VVD zou kiezen als je naar MKBA ... Wie komt er het beste voor de gemeente uit? Dan kies je die variant. Het college kiest echter voor een variant met minder woningen. En we begrijpen dat ook wel. Bovendien is er een plan gemaakt wat onze waardering heeft. En die waardering wil ik ook zeker uitspreken naar de wethouder. Er is een prachtig plan gemaakt. Samen met de ambtenaren en samen met het bureau onder leiding van de heer Brugman is voortreffelijk werk gedaan. En men is bereid met heeft bereidheid gevonden bij de ontwikkelaar om zijn financieel rendement enorm terug te draaien. Dus kortom, iedereen heeft zijn uiterste best gedaan om tot een aantrekkelijk en verantwoord plan te komen. Dus de steun van de VVD heeft u voor dit plan. We hebben nog wel twee vragen. Ik wil het graag nog een keer van u zelf horen. Waarom kiest u nou eigenlijk niet voor de beste variant? Is dat een geste naar de insprekers? Oké, maar zeg dat dan. Maar het is eigenlijk de op één na beste oplossing. En natuurlijk een vraag die u van de VVD kunt verwachten. Hoe denkt het college het nu optredende verlies op de Grex te compenseren. We vragen daar steeds naar. Wij gaan ervan uit dat de grondexploitatie van RijswijkBuiten op nul eindigt. En wij moeten hier helaas met dit plan wat op inleveren. En wij horen graag van het college hoe u dat gaat compenseren.

De heer Weterings (RB): Ja Pasgeld, een bijzonder gebied. En ook heel bijzonder dat daar zoveel draagvlak is van de bewoners en omwonenden om het gebied zo te bouwen zoals het is. Het vervelende blijft toch dat twee derde van de grond is niet eens onze grond. Dat is gewoon verkocht. Heeft een ontwikkelaar Synchron heeft dat gebied al jarenlang in zijn bezit. Jarenlang al ja de boot afgehouden vanwege de plofcirkel die daar was. En eigenlijk heel veel geduld gehad met de gemeente Rijswijk en ook heel niet er is ook niet vervelend geweest met rechtszaken of met schadeclaims. Ik begrijp wel dat natuurlijk het bouwen van natuur is ontzettend belangrijk, natuurparken, bossen. Het is ook een prachtig gebied. Daar heeft de ontwikkelaar zelf al een ja behoorlijke aanpassing in het plan zelf gedaan. Het college heeft een prachtige aanpassing gedaan in het plan voor minder huizen, meer groen. En wij hebben daarop Rijswijks Belang heeft daarop gelijk gevraagd van nou goed het gebied verder kan het ook ontwikkeld worden. En dan is niet onze intentie geweest om daar direct met woningbouw te komen. Maar wel de vraag van kunnen daar misschien parken worden uitgebreid, mooie bossen, mooie parken. Diervriendelijk gebied. Ecologisch versterken waar kan. Dus er liggen daar ook heel veel kansen. Dus vandaar ook dat er een notitie is toegevoegd aan het hele proces. Waar ook het hele gebied van TNO ontwikkeld kan gaan worden. Want TNO staat op het punt om te vertrekken over een paar jaar. En laten daar wel met de intentie ingaan om het dan wel groen te behouden en daar ook weer geen huizen neer te zetten.

De heer Veerman (D66): Ook wij zijn heel blij dat het plan is aangepast, ook door mede de inzet van participatie van burgers van Rijswijk. Die daar een aantal goede signalen hebben afgegeven om daar iets mee te doen. Als we kijken in hoeverre kunnen we de hoofdplanstructuur voor het hele gebied zo omschrijven dat het duidelijk is hoe dat wordt aangepast. Dat is toch wel een van

de dingen waar we mee zitten en die we ook tot uiting laten komen in deze motie die voorligt. Hoe kunnen we voor de rest de natuurwaardes van de biodiversiteit die geschetst wordt vanuit de rapportage van Tauw ook hierin meenemen. Hoe weten we dat na afloop van de bouw ook die maatregelen voor het behoud en verbeteren van de diversiteitswaardes zijn uitgevoerd en dat ze behouden blijven. In het voorstel wordt ook gesproken over een tunnel onder het spoor en over een brug over De Vliet heen om voor fietsers en wandelaars een duidelijke route te creëren in de parkloper. En eventueel ook zelfs een verbinding te maken met een mobihub zodat ook mensen met het openbaar vervoer makkelijk vanuit het gebied naar andere gebieden toe kunnen reizen. Dat zou natuurlijk mooi zijn. Zou dat een optie zijn in de fase en ook ingedacht kunnen worden in de hoofdplanstructuur? In het kader van de mobiliteit wordt gesproken over de Lange Kleiweg. We hebben dat ook de bewoners al hebben horen noemen en dat blijft toch wel een probleem. Hoe kunnen we die meer verkeersluw maken? En daarbij misschien de mogelijkheid verder te ontwikkelen van het hele gebied. Wat moeten we nu al doen om deze weg niet in de gedragingen terecht te laten komen van een snelle doorgangsroute. Waardoor iedereen daar zo 50 of harder gaat rijden. Kunnen we de snelheid tijdens de bouw zo omlaag brengen dat mensen al wennen aan de 30-kilometerzone bijvoorbeeld? Of hoe kunnen we bij de eerdere ontwikkeling van Parkwijk stimuleren dat mensen gebruik gaan maken van Prinses Beatrixlaan en niet de Lange Kleiweg gaan gebruiken om naar het centrum van Rijswijk te gaan. Dat zijn nog enkele vragen die wij hebben. En de motie al ingediend.

De heer Van Enk (CDA): Voorzitter ik kan me aansluiten bij veel wat door vorige sprekers is gezegd. Over de totstandkoming van het plan daar wil ik nog wel wat meer over zeggen. Het is denk ik heel erg bijzonder dat er zo lang bijna een jaar volgens mij een proces is gelopen in samenspraak met omwonenden en andere belanghebbenden en belangstellenden. Waar hier ook over gesproken is. En dat heeft de nodige tijd gekost. Het heeft natuurlijk ook het nodige geld gekost. Ik denk dat in deze omvang het ook nog niet eerder in Rijswijk heeft plaatsgevonden schat ik zo in. En ik vind dat een enorme goede poging van het college om wat we hierover beslissen met zoveel mogelijk draagvlak te laten gebeuren. Ik denk wel dat we hier kritisch ook naar terug moeten kijken of we het zo de volgende keer weer kunnen doen. Goede elementen vind ik dat we aan het begin van het proces duidelijk kaders hebben zien stellen door het college. En dat werd ook door een van de insprekers ja eigenlijk in negatieve zin genoemd. Die zei ja het participatieproces werd al heel snel ingekaderd. We konden het niet overal over hebben. Er waren leden van de werkgroep of insprekers die graag ja over half Rijswijk hadden gesproken en over de totale effecten op het hele gebied. Maar dat is nou juist denk ik een voorwaarde geweest om vooraf helder te maken waarover wel inspraak mogelijk is en waarover niet. Juist om teleurstellingen achteraf te voorkomen. Ik ben het heel erg eens met de heel Sleddering als hij zijn bespiegeling heeft over het landelijke beleid om zoveel mogelijk huizen te bouwen. En hoe dat in de bestuurslagen naar beneden steeds lastiger wordt. Hij noemde naar het probleem van de belangen van bestaande bewoners en die van de anonieme woningzoekenden. Het is grappig dat dat onlangs in een artikel in De Correspondent uitgebreid ook beschreven is. En De Correspondent noem ik hier bewust omdat dat een onafhankelijk blad is wat links en rechts maar zeker ook links veelvuldig gelezen wordt. En deze schrijver noemt niet alleen dit probleem

waarvan hij zegt dat bestuurders dat wel degelijk moeten oplossen om de woningcrisis te lijf te gaan, hij zegt ook bijvoorbeeld dat vrije sector om daarin te bouwen dat dat de meeste kans op doorstroming heeft en dus ook per saldo veel meer mensen aan een woning helpt. Dat is hier ook een belangrijke constatering want als wij hier kiezen voor minder woningen als resultaat van de inspraak dan kan ik daar van harte mee instemmen namens mijn partij. Maar dan weten we ook dat dat die mindere woningen dat dat dure woningen moeten worden. Mooie dure woningen die al in die zin passen in het gebied. Maar laten we ons niet verkijken op de woningeffecten die dit kan opleveren door die doorstroming. Dat kan een heel rijtje van verhuizingen teweegbrengen. Ik citeer daarin dus de heer Jesse Frederik uit De Correspondent. Er is ook gesproken over inspraak en soms wat misleidende acties. Dat moet mij van het hart voorzitter. Er heeft meer dan een jaar lang een heel groot bord gestaan langs het slagenlandschap wat wij het slagenlandschap noemen, even voorbij herberg de Vlietzig of boerderij Vlietzig. En daar heb ik me ook aan gestoord. Als je daar op dat bord zet hier mag niet gebouwd worden terwijl dat ook nooit de bedoeling is geweest, ja dan vind ik dat het resultaat van 4000 handtekeningen daar wel behoorlijk onbetrouwbaar door wordt. Dus dat vind ik jammer. En ik maak er alleen een kanttekening over. Over het besluit zelf wat we nu nemen kan ik alleen maar me aansluiten bij de waardering die al is uitgesproken over de wethouder.

De voorzitter: Even een interruptie of niet. Nee u (griffie: een inspreker) krijgt van mij niet het woord. Ik dacht even een raadslid te zien op het eind. Maar dat is niet het geval. Meneer Van Enk ga verder.

De heer Van Enk (CDA): De inspraak is nog niet afgelopen begrijp ik voorzitter. Ik wilde net zeggen dat ik me graag aansluit bij de waarderende woorden voor dit plan voor de wethouder die dit proces bestuurlijk heeft geleid. En het CDA zal van harte instemmen met dit resultaat.

De heer Van der Meij (GBR): Voor ons ligt het raadsvoorstel hoofdplanstructuur Pasgeld wat deels en zo zie ik het dan maar een actualisatie inhoudt van het bestaande masterplan Rijswijk Zuid voor wat betreft het onderdeel Pasgeld West. En ik sluit aan bij eerdere sprekers die zeggen dat daar reeds eerder al toe besloten is om die locatie te ontwikkelen tot woningbouw. Daarvoor zijn ook destijds via de wet voorkeursrecht gemeente gronden verworven van de toenmalige tuinders in dat gebied. Met het oog om daar aan de woningbehoefte in dit deel van de regio invulling te kunnen geven. Wat niet tot het masterplan Rijswijk Zuid behoorde was de ontwikkeling van Pasgeld Oost. Dat was ja tot voor kort een op zichzelf staande ontwikkeling. Deels gebaseerd op nog een de heer Weterings citeerde er ook naar een bestaande grondpositie van een vastgoedeigenaar die eind jaren '90 in aanloop naar de ontwikkeling van een stukje aan het Jaagpad daar gronden had verworven van de toenmalige kassenbouwer. GemeenteBelangen Rijswijk heeft gevraagd om ten aanzien van Pasgeld Oost integrale visie op te gaan stellen in samenspraak met de bewoners voor wat betreft een heel Pasgeld met een doorkijk naar de TNO-locatie. Omdat wij ook gemerkt hebben dat alleen maar discussiëren over Pasgeld Oost een tekort zal doen aan ja de ontwikkelpotentie en de kansen laat ik het positief formuleren die in dat gebied lagen. Mede ook ingegeven door het feit en dat laat ik ook maar even benoemd dat

onder leiding van toenmalige collegepartij GroenLinks er reeds een ontwikkelovereenkomst was afgesloten begin 2019, eind 2018 om in Pasgeld Oost 190 woningen te realiseren. Dat lag er dus al door het college voorbereid om door het nieuwe college verder uit te voeren. En ik wil toch ja wethouder Keus van GemeenteBelangen Rijswijk bedanken dat die namens de gemeente Rijswijk de handschoen heeft opgepakt om een participatietraject op te starten met heel veel geduld, met heel veel inspanning. Andere partijen citeerde er ook naar. Nog nooit vertoond in Rijswijk om het op deze manier aan te pakken. En ik ja ik kan alleen maar waardering uitspreken naar de wethouder en naar het college die hem daarin ondersteunde om zo'n zorgvuldig traject met elkaar te doorlopen. Voorzitter, het resultaat wat er nu ligt voor de ontwikkeling voor Pasgeld is in onze optiek een evenwichtig resultaat. Waarbij goed en evenwichtig belangen zijn afgewogen die in dat gebied gerealiseerd moeten worden. Ten aanzien van Pasgeld Oost edoch is dit pas een eerste stap. Want we hebben nog een heel publiekrechtelijk traject te doorlopen als het gaat om te komen tot een bestemmingsplan en tot uiteindelijk ook de nodige planuitwerking om te komen tot de omgevingsvergunningen. En in dat verband wil ik graag het college meegeven om rekenschap te houden met het feit deels staat het ook verwoord in de motie van D66, elementen die naar voren zijn gekomen in de structuurvisie om die ook daadwerkelijk ja ruim in aanloop naar het bestemmingsplan ook ja goed uit te werken. Denk daarbij aan thema's als mobiliteit en de waterberging. Ik ben het met de insprekers eens dat in aanloop naar het bestemmingsplan van Pasgeld Oost duidelijk moet zijn hoe de waterbergingsopgave en de mobiliteitsopgave in dat deel van Rijswijk ingevuld gaat worden. We moeten werk maken van de automobilititeit en in dit verband de automobilititeit beheersen in dat deel van Rijswijk. Maak werk actief werk van nieuwe mobiliteitsconcepten in dat deel van Rijswijk. De waterberging die nu nog gewaardeerd staat op een risico van vijftig procent eventjes in techniek moet naar nul procent teruggebracht worden in mijn optiek op het moment dat we daar gaan beginnen met de bouwontwikkeling van Pasgeld Oost. Die kennis is er, die tijd is er om het als zodanig ook uit te gaan werken. En ik vraag het college ook om dat ook als zodanig op te pakken. Al met al kunnen wij instemmen met het voorstel wat nu voorligt. Rekenschap houdend dat we nog een aantal publiekrechtelijke stappen hebben te nemen ten aanzien van Pasgeld Oost.

De heer Wit (GL): Voorzitter, het uitgangspunt van hoofdplanstructuur Pasgeld is huizen bouwen. Huizen bouwen in Pasgeld West en huizen bouwen in Pasgeld Oost. Net zoals de uitgangspunt bij nagenoeg alle ruimtelijke ontwikkeling in Rijswijk de afgelopen jaren. Havenkwartier, stadscentrum Bogaard. Maakt eigenlijk niet uit over welk gebiedsplan we het hebben gehad in deze raad. Het gaat altijd om het toevoegen van grote hoeveelheden woningen. En dat doet wat met je stad. Dat maakt dat we de groene ruimte nog meer zullen moeten koesteren. Vanavond besluiten we over al dan niet bouwen van woningen in een schaars groen gebied dat zich kenmerkt door een moerasachtig landschap. In de aanloop ernaartoe heeft niet alleen de politiek zich geroerd, er is ook een brede discussie ontstaan over het als maar verder blijven uitbreiden van de bebouwde omgeving. Want is het niet zo dat al die bewoners die de komende jaren in hun nieuwe huizen trekken zoeken naar een mogelijkheid om in de buurt van hun huis even het groen in te gaan? Als er iets duidelijk is geworden de afgelopen anderhalf jaar met de coronamaatregelen is dat we dit heel hard nodig hebben. En dan zou je verwachten dat wanneer

de gemeente opdracht geeft om te onderzoeken wat de baten maar zeker ook wat de lasten van al dit bouwen zijn dat je daarmee een gewogen afweging kan maken. Maar dat is helaas niet het geval. De baten ten aanzien van comfortabel wonen in het groen geeft een achterstand die je met groenvoorziening niet meer inloopt. En als je al die mensen vanuit andere wijken gebruik maken van dit groen niet meeneemt in de afweging, en de verkeersveiligheid, de luchtkwaliteit onder druk komen zonder effect te hebben op de uitkomst dan constateren wij dat dit plan nog niet volwassen is. Dat heeft te maken met het ontbrekende punt in de MKBA maar ook met de molensteen die Grex heeft. En waardoor Pasgeld Oost moet worden opgeofferd als buffer. En daar gaat het naar onze mening scheef. En daarom hebben wij samen met de Partij van de Arbeid een amendement ingediend waarin we verzoeken om Pasgeld Oost uit de besluitvorming te halen. In de komende maanden kan nog gekomen worden tot een beter uitgewerkt plan en een MKBA die een echte afweging maakt tussen alle maatschappelijke baten en lasten. Voor Pasgeld West blijft GroenLinks bij het standpunt dat een vorm van woningbouw daar kan. En de vraag is in welke vorm. En zoals we in het forum ook al hebben aangegeven de groene en blauwe uitgangspunten van deze wijk zullen zeer belangrijk zijn. Daar mogen geen concessies aan worden gedaan. Natuurwaarden mogen er niet op achteruit gaan. De beeldkwaliteit zoals gepresenteerd dient te worden gehaald zodat de wijk ook echt een prettige wordt om te wonen. Voorzitter, Pasgeld en de inwoners van Rijswijk verdienen het om een blik op de toekomst te kunnen hebben. Een toekomst waarin groen in een sterk verstedelijkte omgeving steeds belangrijker zal worden. Waar een veilig plaats voor flora en fauna van cruciaal belang zijn. En dat is een geluid dat breed wordt gedragen. Buiten de werkgroep Pasgeld hebben ook natuurlijk Delfland, De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging afdeling Den Haag en vierduizend ondertekenaars van de petitie zich hier hard voor gemaakt. Dat is een sterk geluid. Dat we de afgelopen op welk dossier dan ook hebben gehoord. Dat zou je niet moeten negeren. Als je met respect met je eigen inwoners om wil gaan. Wat GroenLinks betreft is het tijd om te luisteren en niet om door te drukken. Wij roepen het college daarom nu op om verder te denken dat korte termijn financiële belangen en te luisteren met de oren van de toekomstige generatie.

Mevrouw Mauer (Wij): Rijswijk staat voor samen koers en richting geven aan een duurzame toekomst van onze stad. Op deze manier zorgen we ervoor dat het wonen in Rijswijk iets is om trots op te zijn en te blijven. Veel Rijswijkers gaven bij ons aan dat zij de vele groenvoorzieningen die ons stad kent ontzettend op prijs stellen. Maar juist deze groenvoorzieningen staan onder druk. Wij vindt dat we de groengebieden moeten behouden en we slim om moeten gaan met de bestaande bebouwde omgeving. En dat we de ruimte die daar is goed moeten benutten. Daarom is het van belang dat nieuwe woonvormen zoals collectief en creatief wonen meer moeten worden toegepast. Op deze manier wordt er anders omgegaan met de bestaande woonruimtes. Wij. Rijswijk heeft er eerder op aangedrongen dat er zowel een MKBA-analyse als een participatietraject zal plaatsvinden. En na veel discussie in de raad is het gelukt dit traject met bewoners, grondeigenaren en ontwikkelaars te doorlopen. We vinden het dan ook mooi om te zien dat de betrokkenheid bij dit project enorm groot is. We vinden het ook positief om te zien dat het gemeentebestuur eindelijk waarde lijkt te hechten aan participatietrajecten. Maar tegelijkertijd zien we ook dat er veel verbetering nodig is. We zijn dan ook van mening dat deze

trajecten ook in de toekomst plaats moeten vinden en dat we daarin de leringen van Pasgeld Oost moeten meenemen. We vinden het echter wel jammer dat het blijkbaar niet is gelukt om de betrokkenen dichter tot elkaar te brengen als het gaat om de uitkomst van het participatietraject. Wat Wij. betreft is het wel belangrijk om in het vervolgtraject de inbreng van de bewoners goed mee te nemen. Van een aantal participanten begrepen wij namelijk dat zij zich slechts oppervlakkig betrokken voelden. Waarbij hun inbreng weinig invloed leek te hebben. En onze vragen aan de wethouder zijn dan ook of de wethouder kan aangeven wat er nog ondernomen wordt om de inwoners te laten zien dat hun inbreng op waarde is gewogen en meegenomen wordt in de hoofdplanstructuur? En daarna zou ik ook graag van de wethouder willen weten hoe we omgaan met de inbreng van de participanten in het participatietraject. Want hoe voorkomen we dat we participeren om het participeren? Hoe geven we deze mensen een stem? Tot slot zijn wij benieuwd naar het vervolg van het Pasgeldtraject. De visie die voorligt bevat op de hoofdlijnen een aantal uitgangspunten zoals de blauwgroenzones. Historische en culturele waarden. En de vraag is hoe we dit concreet gaan maken. Wat is het plan van de wethouder om deze waarde mee te nemen in de uitvoeringsplannen? En wanneer kunnen we deze plannen verwachten en kan de wethouder dan ook toezeggen dat de hiervoor genoemde plannen daadwerkelijk in de uitwerking van de beleidsstukken komen? Dit was mijn eerste termijn dank u wel.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Vooropgesteld de Partij van de Arbeid heeft veel waardering voor alle inzet. Ambtelijk met bijdragen van deskundigen, met betrokken inwoners en instanties. Om de verschillende invalshoeken aandacht te geven in het participatieproces. Maar ook voor alle duidelijkheid de Partij van de Arbeid is nooit voor het verbinden van dit gebied geweest aan de exploitatie, de opbrengst dus van RijswijkBuiten. Want dan gaan al gauw financiële motieven de hoofdrol spelen. En daar is dit gebied te uniek en ook te kwetsbaar voor. Met name Pasgeld Oost is eens stukje openbaar groen dat ingeklemd is tussen de bouwontwikkelingen in RijswijkBuiten, Parkrijk, het Havenkwartier en iets verderop de transformatie van de Bogaard. Voorzitter, er ligt nu een voorstel van het college dat voorziet in honderd vrijesectorwoningen en eigen grond in Pasgeld Oost. En ongeveer duizend woningen in het gebied tussen de Lange Kleiweg en het spoor. De Partij van de Arbeid neemt uiteraard ook verantwoordelijkheid voor de woningbouwopgave die ook Rijswijk heeft. Als onderdeel van de Randstad. We zijn dan ook van mening dat Pasgeld West tussen Kleiweg en het spoor nogmaals daar een bijdrage aan kan leveren. Maar zoals ik in het forum ook zei, het onbebouwd laten van Oost Pasgeld Oost kan als ze een woonopgave oppakken in Pasgeld West en vooral als we ook de politieke wil hebben om het groen en de waterstructuur in Pasgeld Oost op waarde te taxeren nog anders uitpakken dan in het raadsvoorstel wordt voorgesteld in de verschillende varianten. De wethouder verwierp deze suggestie, een nieuwe variant dus in het forum. Voorzitter, de honderd vrijesectorwoningen in Pasgeld Oost zijn weliswaar opgenomen in een hoofdplanstructuur met nog veel hier naar verder in te vullen, maar we leggen toch al het aantal woningen hiermee al vast. En dat betekent ook dat er al een behoorlijke aantasting van het groenblauwe structuur van het gebied accepteren. Sociale woningbouw dus betaalbare bouw is weggedrukt in een onaantrekkelijke variant van meer woningen in het gebied. Integraal de integrale mobiliteitsvisie op Pasgeld en

omringende gebieden ontbreekt. D66 vraagt hier nu in een motie aandacht voor. Maar Partij van de Arbeid had dit graag samen in de hoofdplanstructuur uitgewerkt gezien. En dat is niet gebeurd. Een van de sprekers vroeg daar in het forum ook aandacht voor. Aan de voorkant dus van het proces. Zoals de heer Wit ook al zei van GroenLinks, Partij van de Arbeid vindt samen met voorgenoemde partij dat de MKBA niet zorgvuldig genoeg is uitgevoerd. Er blijven in de analyse te veel posten blanco. Niet ingevuld dus. Waardoor we geen goede eindbalans kunnen opmaken. Daarom dienen we dus ook met GroenLinks een amendement in om de beslissing over al dan niet bebouwen van dit gebied uit te stellen tot meer langetermijneffecten in kaart zijn gebracht. Ook in samenhang met de bouwplannen in aangrenzende wijken. Voorzitter, wat te denken van de inhoud van stukken als van Natuurlijk Delfland? Sommige vorige collega's spraken daar ook al over. Wat is de reactie van de wethouder op uitspraken dat dit voorstel over aantallen woningen zonder voorontwerp bestemmingsplan nu aan de gemeenteraad voorgelegd wordt? En wat te denken van de notitie over de huidige TNO-locatie? Niemand heeft het er nog gehad. Die waarschijnlijk in 2025 vrijkomt. Dit gebied is van minder grote natuurlijke waarde omdat er nu al gebouwen op staan. Waarom heeft het college deze locatie binnen afzienbare tijd vrijkomt niet meegenomen in het raadsvoorstel? En dan uiteraard ook een opmerking nog over de petitie. vierduizend petitie's die zijn ingediend, ingeleverd aan het college. Welke waarde hecht het college hieraan? Aan vierduizend ruim vierduizend begreep ik net petitie's die zijn ingediend.

Mevrouw De Man (OR): Ja dank u wel voorzitter. Onafhankelijk Rijswijk zit een beetje tussen alle argumenten in. Aan de ene kant onderschrijven we de zorgen die de sprekers uitdrukken en nood voor behoud van groen. En we zeggen ook al heel erg vaak als we zo doorgaan wordt Rijswijk het nieuwe New York van Nederland en dat willen we niet. Tegelijkertijd zien we ook dat er flink is geminderd in het aantal woningen ten opzichte van de eerste plannen. En zien we ook de woningnood die niet alleen heerst in Rijswijk maar in heel Nederland. Echter, ik vrees dat we met deze plannen de woningnood in Rijswijk in ieder geval niet op gaan lossen. Simpelweg door het soort woningen wat er bijna zeker gaan komen. Het werd net al genoemd, minder woningen betekent een duurder segment woningen. Want anders kom je gewoon niet uit. Is dat nu wel verstandig? En als we al gaan bouwen moeten we dan niet vol inzetten op woningen die de doorstroom op onze woningmarkt bevorderen? En ik vraag u nogmaals, waarom is er niet voor gekozen? Een ander belangrijk punt wat ons betreft is de doorstroom van het verkeer. Het college schittert in het gebrek aan integraal plannen kunnen maken als het aankomt op dergelijke dossiers. We bouwen hier eerst alles vol en gaan daarna eens nadenken over hoe het steeds groter wordende parkeerprobleem eens gaan aanpakken. Als we dat al doen want tot nu toe maken we alles alleen nog maar erger door autoluwe straten te introduceren, banen te verminderen op verschillende wegen, parkeerplekken te korten, eventuele OV-verbindingen niet mee te nemen in plannen en verder ook niet goed na te denken over andere alternatieven anders dan als we een auto hebben moeilijk maken komt er niemand wonen met een auto. Dit is een issue. Een groot issue. En dat levert ons nu al problemen op en dat zal ons nog meer problemen opleveren, niet alleen in Pasgeld maar in de gehele omgeving en eigenlijk in heel Rijswijk. Ik ben verdeeld over dit voorstel en ben erg benieuwd naar de reactie van de wethouder

op alle vragen en aangedragen punten. Wellicht kan de wethouder deze verdeeldheid dit keer wel wegnemen.

De voorzitter: Goed, zijn er nog anderen die het woord willen voeren in deze eerste termijn? Dat is niet geval. Dan gaat het woord naar het college. Wethouder Keus.

Wethouder Keus: En dank ook aan uw raad voor de inbreng in eerste termijn. Ik het doet me heel goed dat en ik had ook niet anders verwacht dat het gebied Pasgeld u een ieder zeer aan het hart gaat. En dat geldt natuurlijk voor mij en het college natuurlijk net zo. En dat brengt ook een hele grote verantwoordelijkheid met zich mee om de juiste keuzes te maken om Pasgeld ook een mooi gebied te laten zijn maar vooral ook klaar te maken ook voor de toekomst. En de afsluitende vraag vanuit de fractie van OR om de verdeeldheid om ja om daar wat aan te doen nou die uitdaging die neem ik aan. En ik hoop dat u na mijn eerste termijn inderdaad overtuigd bent om net als velen van uw andere collega's waar ik ook heel blij mee ben om steun te geven aan dit voorstel. Ik zal u ook vertellen hoe we tot dit voorstel zijn gekomen. Ja voorzitter, er zijn veel nou er zijn wat vragen er zijn veel vragen in het forum al gesteld. En ook beantwoord. En ik vind ook dat hier de goede discussie in dat opzicht zich ontwikkeld. Want het gaat inderdaad om al die grote opgaves die benoemd zijn, die herkend ook worden. In samenhang ook met de belangen die er gewoon spelen ook in het gebied. En het is mijn inzet geweest vanaf het allereerste begin om die belangen om daar gewoon als gemeente ook transparant over te zijn. Daar niet omheen te gaan draaien. En dat is zowel wat ik hier in de raad ook altijd transparant over ben geweest. Maar ook in het participatieproces. En het klopt, dat schuurt inderdaad ook met verwachtingen van mensen die meedoen die het niet eens zijn met die kaders. En dat is een hele lastige dan. Want de kaders zijn hier democratisch in dit huis tot stand gekomen. En binnen die kaders dient het college ook te opereren. En daar ben ik vanaf het allereerste begin dus ook transparant over geweest. En gelukkig is er binnen participatie waar breed ook deel aan is genomen ook heel constructief binnen die kaders ook meegedacht. En ik durf echt stelling ook daarin te zijn dat die participatie ook een hoop goeds heeft opgeleverd. En ook echt wat ook de bedoeling was van heel het proces om niet een verplicht vinkje te kunnen zetten aan het eind van de rit. Maar om ook echt het plan te verrijken met inzichten vanuit de omgeving van mensen die het gebied natuurlijk hartstikke goed kennen maar ook vanuit maatschappelijke organisaties, vanuit andere hoeken, vanuit kennisinstellingen, om het plan ook echt daadwerkelijk te verrijken. En dat is het proces waarmee we in zitten. En heeft geleid dus waar we het vandaag over hebben tot een voorstel voor de hoofdplanstructuur. En ja zo mooi verbeeld en daar ben ik ook zeer trots op, op het schetsboek in potlood. Voorzitter, ik heb laat ik ook gewoon even tot de kern komen. Want we hebben gedurende het proces het heeft inderdaad lang geduurd dat ben ik ook met uw raad en sommigen van uw raad ben ik het daar ook mee eens. Maar ik ben ervan overtuigd dat u die tijd moet zien als een investering in het proces. En uiteindelijk ook in de kwaliteit dus van de besluitvorming. En tijdens het proces zijn ook goede ideeën ingebracht, zowel vanuit de participatie als vanuit de raad. Zo is er opgeroepen bijvoorbeeld om onderzoek te doen naar de huidige natuurwaarde in het gebied maar ook vooral naar de potentie. Dus meer toekomstgericht. En dat heeft geresulteerd in het TAUW-rapport wat ook bij de stukken zit met

hele goede en ik denk hele waardevolle aanknopingspunten die mee kunnen worden genomen. Die nu een plek krijgen in de hoofdplanstructuur. Maar ook daadwerkelijk tot uitvoering moeten gaan komen en ook daadwerkelijk een plek moeten gaan krijgen in het vervolgproces en de uitwerken dus van het besluit wat u vanavond heeft voorgelegd. Dat geldt ook voor de behoefte om niet alleen dat was al nooit de bedoeling om dit vraagstuk puur vanuit en daarom verwerp ik dat die stelling ook dat we dit puur vanuit een financieel gewin naar dit vraagstuk hebben gekeken. Maar om dit breder te bekijken. Dus inderdaad de methodiek van de maatschappelijke kosten-batenanalyse. Een bewezen methodiek die zijn waarde bij hele grote projecten al heeft bewezen. En het is op verzoek zowel vanuit de participatie als vanuit de raad dat wij deze methodiek ook hebben ingezet en om te kijken naar de verschillende varianten die zijn ingebracht. Hoe score je deze niet alleen financieel maar ook als je wat in een breder perspectief kijkt. En daarvoor hebben wij het Twynstra Gudde, een nou ja gerespecteerd en gerenommeerd bureau die er jarenlange ervaring mee heeft hebben wij gevraagd om die MKBA uit te voeren. En het klopt dat wij nu een voorstel voorleggen dat niet op de hoogste MKBA-score kan rekenen. En ik zal gelijk inderdaad erop ingaan de vraag van de heer Sleddering. Dat komt omdat ook te zien is in die MKBA dat de variant die nu wordt voorgelegd de honderd woningen voor Pasgeld Oost dat die tot de minste natuurschade leiden. Dat is een afweging die je kan maken. Maar ook op andere fronten zien we dat die variant meer recht doet ja aan ook de behoefte of de noodzaak ook om juist en er was een van de insprekers die daaraan refereerde juist de kosten voor de toekomst om die juist en de hypotheek zoals dat werd genoemd om die juist nu al op een verstandige manier daarmee om te gaan. En dan heb ik het onder andere bijvoorbeeld over klimaatadaptatie. Het omgaan met de effecten van klimaatverandering. En juist dat deel wat nog in handen is van de gemeente de heer Weterings refereerde er al naar, twee derde van het gebied is al in handen van een ontwikkelaar en een derde is van de gemeente. Juist daar hebben we als college gemeend verstandig eraan te doen om die in te zetten juist met het oog op de gevolgen van klimaatverandering. En juist daardoor toekomstig bestendig bezig te zijn. En dat klimaatadaptatie dan in de methodiek van de MKBA niet gekwantificeerd kan worden is dit wel degelijk in dat opzicht een kwantificatie of een kwantificering moet ik zeggen van een risico die inderdaad de heer Van der Meij had het er ook al over die we nu inderdaad die echt in de miljoenen loopt die we nu op zijn minst inderdaad met 50% zo'n risico kunnen verminderen. En de inzet van het college is natuurlijk om die naar nul te krijgen. Dus op die manier heeft dat ook wel degelijk ook in kwantitatieve zin ook een plek al gekregen in deze belangenafweging. En dat valt daarom ook te rechtvaardigen waarom we dus in financiële zin met wellicht voor een korte termijn met een mindere opbrengst nu genoeg nemen. Maar ik ben het ook eens met de heer Sleddering en ik zou verbaasd zijn als die inderdaad die vraag niet zou hebben ingebracht dat we het daarbij niet kunnen laten. Dus we hebben wel degelijk ook als college de opdracht en ook de inspanningsverplichting om die opbrengsten die we dus niet gaan halen en ook het afboeken van althans de boekwaarde die we moeten gaan afschrijven om die goed te maken binnen de grondexploitatie. Omdat die inspanning die handschoen die neem ik zeker op. Daarnaast ziet u ook bij de stukken een QuickScan die we hebben laten uitvoeren naar externe financiële bronnen om ook daar ja vanuit derden inderdaad financiële ja bijvoorbeeld subsidies of dergelijke te krijgen zodat we dat tekort kunnen goedmaken. En ja dat is niet alleen maar onderzoeken. We

gaan ons daar echt hard voor maken en ik denk dat we vorige week of ik meen twee weken geleden ook bewijs daarvan hebben geleverd dat we echt daar scherp bovenop zitten. Met een subsidie vanuit de provincie voor de spoorzone. Dus wij zijn daar heel wij zijn daar wat dat betreft scherp op om ook ja die financieel sluitende grondexploitatie dat uitgangspunt die dus nog steeds bestaat om die waar te maken. Maar altijd in de context, natuurlijk is dat belangrijk maar altijd in de context dat we ook dat we vooral bovenal een wijk een gebied aan het ontwikkelen zijn die klaar moet zijn voor de toekomst. Voorzitter, toch nog even wat vragen over de participatie ja. Kijk ook daar ben ik altijd volgens mij transparant over geweest. Je kan nooit iedereen tevreden stellen. Er zal altijd zo zou iemand ja een andere uitkomst hebben gewild en dat die illusie die denk ik dat we die als college en ik denk u als raad ook nooit gehad heeft dat iedereen uiteindelijk volledig ja zich volledig tegemoet voelt in de behoefte. En de inzet ook tijdens de participatie is geweest standpunten waren ingenomen maar standpunten komen altijd voort uit achterliggende belangen. En die belangen die moet je op tafel met elkaar hebben. En daarvoor moet je elkaar ook eerlijk kunnen aankijken. En nogmaals daar zijn we altijd transparant over geweest vanuit de gemeentezijde wat die belangen zijn. En het mooie is denk ik dat in het participatieproces de belangen van de verschillende groepen ook duidelijk naar voren zijn gekomen. En het klopt het is juist die anonieme groep mensen die juist heel erg op zoek zijn naar een woning ja die belangen die moeten ook meegewogen worden. Die zijn allemaal bij elkaar gebracht. Daarvoor heeft het college een afweging gemaakt en die zijn verwerkt nu in het voorstel. Maar ik kan me heel goed voorstellen dat vanuit verschillende politieke kleuren er andere belangenafweging wellicht gemaakt zouden worden. Maar ik ben wel blij dat hier herkend wordt dat de belangen herkend worden en ook de opgaves. En ik ben het met de heer Van der Meij eens dat wij echt overtuigd zijn en ook echt achter dit voorstel staan dat dit een evenwichtig voorstel is waarbij ook juist recht wordt gedaan aan de ingebrachte zorgen, belangen ook vanuit de directe omgeving. En het zal uiteindelijk in de nadere uitwerking van deze hoofdplanstructuur moeten zijn dat het ook concreet zichtbaar wordt hoe daar invulling aan wordt gegeven. Hoewel ook in de hoofdplanstructuur al duidelijk is de bosloper is gewoon een concreet resultaat vanuit de participatie waar ook inderdaad ik heb het net al gezegd ook financieel de gemeente in dat opzicht nou een behoorlijke nou ja opbrengst laat liggen. En daarmee ook volgens moet het duidelijk zijn dat het echt niet alleen om financiële afwegingen gaat waarop dit besluit gestoeld is. Ja en voorzitter wat een lastige is en dan ga ik ook naar een afronding voor de eerste termijn, het dilemma van ja oh nee ik moet nog even eerst ga ik in op de motie en ook nog op het amendement. Waar het amendement om vraagt van ga nou eerst zaken uitwerken. Maar het dilemma het is echt een kip-ei-vraagstuk kan het inderdaad gaan worden dat het moment dat je met uitgewerkte plannen het verwijt krijgt dat er geen grotere integrale visie op het gebied is. En dat is nu wat wij met dit voorstel proberen te doorbreken en dat we juist van een grotere integrale visie op het gebied nu toe gaan werken naar concrete uitvoering op deelplanniveau en op de ja de kamers zoals ze worden genoemd in het schetsboek. Dat we vanuit die grotere visie nu gaan toewerken naar concrete uitvoering. En ja met het amendement en daarom zou ik hem ook dat zeg ik ook maar gelijk zal ik hem ook ontraden. Ja wilt u eigenlijk weer terug naar dat kip-ei-dilemma. En daar zou ik inderdaad niet voor pleiten. Een vraag nog van de fractie van Wij. ja hoe gaat u nu verder. Ja na het vaststellen van de

hoofdplanstructuur zoals ik net al zei gaan we verder echt in de planologische procedures. En gaan we ook aan de slag met het bestemmingsplan of omgevingsplan. Wij zitten natuurlijk net in die transitie van bestemmingsplannen naar omgevingsplannen. En zullen wij ook regelmatig ook bij uw raad natuurlijk terugkomen op de voortgang daarbij. En dat is eigenlijk ook het antwoord ook op de motie die ik denk officieel nog niet is ingebracht maar wel bekend is bij een ieder. Ik heb er een paar keer natuurlijk even goed naar moeten kijken. Het laatste wat je wilt is dat het helemaal alles in een strak keurslijf maar dat is het niet. Ik zie de motie als een eigenlijk een aanmoediging om al die mooie elementen die in dit voorstel bevat om die zorgvuldig inderdaad te borgen in het verdere proces. En ik zie dat dus als een aanmoediging. Ik denk ook dat ik daarmee uit de voeten kan. U bent ook als raad houdt u een vinger aan de pols. Het is niet dat u dit besluit neemt en hier verder niks meer over te zeggen hebt. Zoals ik al zei planologische procedures komen nog terug bij uw raad. Maar ook tijdens de Sionsgarde-bijeenkomsten, de verschillende malen dat we over de grondexploitatie maar ook over de gebiedsontwikkeling praten heeft u ook nog gewoon een vinger aan de pols. En is het aan dit college om aan u te laten zien dat al die belangrijke zaken als het gaat over klimaatadaptatie, over ecologische en natuurwaarde, biodiversiteit, verkeersveiligheid, al die elementen dat we dat hand in hand laten gaan met ook de woningbouwopgave. En dat niet het één het woningbouw dat we daarmee starten en dat de rest volgt. Maar dat dat echt hand in hand gaat. En daarmee met dat laatste argument hoop ik ook mevrouw De Man aan onze zijde te krijgen.

De voorzitter: Goed, dan gaan we naar de tweede termijn van de raad. Ik hou dezelfde volgorde maar even aan. Dan hoor ik wel wat u van het amendement en de motie vindt voor zover u dat al niet in de eerste termijn hebt.

Tweede termijn

De heer Paredes (BVR): Bedankt wethouder voor de antwoorden. Beter Voor Rijswijk blijft bij het standpunt. We vinden het een mooi en evenwichtig plan. Er is geluisterd naar de burgers. Er zijn een heleboel woningen zijn er af gegaan ten koste van de prijs die wij binnen kunnen halen. We gaan verlies leiden op het gedeelte om meer groen te hebben in het gebied. Dat is alleen maar goed. Dus Beter Voor Rijswijk kan akkoord gaan met het voorstel. En wachten nog even de reacties van de andere fracties omtrent de motie van D66.

De heer Sleddering (VVD): En dank wethouder voor de antwoorden. En vooral zijn antwoord op onze vraag over de Grex en de dekking van het nu ontstane tekort. Dat u daar uw grote best voor gaat doen om dat via de Grex weer glad te trekken. Ik hou hem daar graag aan. En ook goed dat u andere geldstromen daarbij wilt betrekken. Want als die er zijn dan moeten we daar zeker gebruik van maken. Dus ik wens u daar veel sterkte mee. Dan kom ik even terug wat ons betreft is het akkoord, snel door. En natuurlijk moet er nog een hoop gebeuren. En daar kijk ik ook een beetje naar de motie van D66. Daar staan allemaal hele logische dingen in. En iedere ambtenaar en wethouder die met die plan verder gaat zal allemaal met die dingen rekening houden. Natuurlijk moet er iets met het verkeer geregeld worden in positieve zin. En natuurlijk moeten we nog even daar naar kijken en al die ... Waar ik alleen bang voor ben als deze motie nu wordt

overgenomen en u gaat precies volgens dit lijstje werken dan begint u weer opnieuw. En dan krijgt iedere gene die er weer wat van wil zeggen die begint de hele discussie weer opnieuw. En dat moeten we proberen te vermijden. Ik ga uit van het gezonde verstand bij de heer Brugman en de zijne en bij de wethouder om goed bij de uitwerking rekening te houden met wat er nu op tafel ligt. Ik zeg wellicht voor een half bos aan papier op tafel met alles wat onderzocht is. Dus ik zou zeggen volle kracht vooruit. Tempo maken. En u heeft steun van de VVD voor dit prachtige plan.

De heer Weterings (RB): Voorzitter, ook ik heb geen nieuwe ontwikkelingen gehoord om de keus te herzien. En ik wil wel de wethouder meegeven bij het ontwikkelen van het gebied van het TNO-gebied denk alsjeblieft met een groen hart en een diervriendelijk hart.

De heer Veerman (D66): Ik heb heel veel mensen over wonen gehoord. Nou daar zijn wij natuurlijk groot voorstander van. Maar we zijn ook een groot voorstander van groen, waterberging en mobiliteit. En dat zit ook eigenlijk een beetje verwerkt in de motie die net al ter tafel werd gebracht door de wethouder. En we hopen dan ook dat de wethouder deze het verzoek van de motie dat die daaraan kan voldoen. Door de andere partijen ook genoemd. Daar zijn we heel blij mee. En we hopen dat we op deze manier toch een goede manier vorm kan geven aan deze plannen.

De heer Van Enk (CDA): Voorzitter, ik sluit me aan bij wat de heer Sleddering heeft gezegd over de aandacht voor de grondexploitatie. Ik heb er ook vertrouwen in dat dat door het college wordt meegenomen. Ik zou er vanuit CDA nog een keer aan toe willen voegen kijk ook vooral naar innovatieve concepten voor mobiliteit. Zodat we daar niet weer de klassieke parkeervlaktes gaan krijgen met nieuwbouw, nieuwe wijken hebben we vaak gezegd daar kun je nog kiezen, daar weet je ook dat bewoners die daar komen er rekening kunnen houden in hun consumptieve aankopen van al of niet auto's of het leasen daarvan. En voor de rest ja ik sluit me ook aan bij wat er gezegd is over moties. Daar heb ik op dit moment ook nog geen behoefte aan. Ga aan de slag.

De heer Van der Meij (GBR): Voorzitter, dank u wel voor de heldere beantwoording vanuit het college. Ja alle vertrouwen in dat het in een volgorde de dingen er nu constructief gewerkt gaat worden aan het planologisch traject wat nu gaat volgen voor Pasgeld en met name Pasgeld Oost. In dat verband zie ook en dat ben ik met de wethouder eens de motie van D66 ja als een aanjager om langs die lijst de thema's ook daadwerkelijk in te gaan vullen. Het is ook een logisch onderwerp. Het zijn ook logische onderwerpen die passen die het planologische kader om te komen tot een bestemmingsplan of een omgevingsplan. Even afhankelijk van welke juridische context u gaat kiezen. Dus wat ons betreft is die motie niet nodig. Waar ik ja ambivalente gevoelens inmiddels bij heb overgehouden is het amendement van GroenLinks, PvdA. Het is denk ik toch ja de fractie van GroenLinks geweest waar het college gehoor aan heeft gegeven om de maatschappelijke kosten-batenanalyse als instrument op te voeren. Ze heeft niet voor niks ook het amendement daartoe gesteund. Het college kiest ervoor om de laagste waarde te kiezen voor het plan ten aanzien van de maatschappelijke kosten-batenanalyse. En nog is het in de ogen van GroenLinks niet genoeg. Nog moet er meer uitgezocht worden. Ik vind het ook ambivalent

als ik dat in ogenschouw neem met bekende datum 21 maart 2018. Dan zou u vragen van wat is dat voor een datum? Dat is de verkiezingsdatum geweest, gemeenteraadsverkiezingen 2018 waar uit gebleken is dat de partij GroenLinks de meeste stemmen had gehaald in RijswijkBuiten. Terwijl het niet aan GroenLinks te danken is geweest dat RijswijkBuiten ontwikkeld is. Als het aan GroenLinks had gelegen was RijswijkBuiten nooit ontwikkeld geworden. Hadden er nooit huizen gestaan, hadden die bewoners die daar naar volle tevredenheid wonen in het groen ja met alle scholen, voorzieningen en dergelijke eromheen daar nooit gezeten. Nu kiezen ze er weer voor om maar niks te doen. En maar weer de grindbakmethode toe te passen. Voorzitter, ik vind dat niet op zijn plek. Wij zitten hier om een stad te besturen. En nadrukkelijk nu ook in de volgorde der dingen de stappen daarvoor ook te nemen. College doet dat op een zorgvuldige weloverwogen manier. Met inbreng van ieders belangen en afweging van ieders belangen. En ik vind eigenlijk dat GroenLinks dat als grote partij ook zou moeten steunen.

De heer Wit (GL): Van GroenLinks. Dank u wel voorzitter. Ja ik begrijp af en toe meneer Van der Meij niet helemaal. Blijft een beetje hangen in het verleden. Dat is de afgelopen vier jaar of afgelopen drie jaar wel heel erg naar voren gekomen. Zal zijn positie wel missen. Maar ja het is ja GroenLinks heeft inderdaad in het verleden bedenkingen gehad en tegen gestemd om RijswijkBuiten te gaan bouwen. Nou uiteindelijk is daar dus uit voort gekomen dat een duurzame en energiezuinige wijk hebben kunnen bouwen. Dat is niet alleen te danken aan de positieve of de inbreng van GemeenteBelangen. Maar goed ik wil daar eigenlijk weg blijven. Ik wil teruggaan naar waar we nu zijn. En dat is Pasgeld. Pasgeld Oost, Pasgeld West. Even terug naar die maatschappelijke kosten-batenanalyse. De wethouder geeft aan dat de variant met de minste natuurschade momenteel voorligt. Mag ik de wethouder eraan herinneren dat het landschapspark ook in de MKBA is meegenomen en dat dat een lagere, minder natuurschade leidt dan wat er nu voorligt? Dus misschien moet u dan toch even terug naar de tekentafel als dat het uitgangspunt is. Een van de vier meest kansrijke punten voor externe financiering, ik word getriggerd want u had het over de QuickScan externe financiering. En staan er vier punten die duidelijk door Twynstra en Gudde genoemd worden als kansrijk en een daarvan is sociale woningbouw. Misschien moet u dan toch als u de Grex zo graag sluitend wil maken kijken of Pasgeld West daar een aandeel in kan verzorgen. Slaat u twee vliegen in één klap. De vragen buiten het beter uitwerken van het plan ook om een betere onderbouwing in de MKBA. En we weten al lang dat Pasgeld Oost een unieke natuurwaarde heeft. Dus we zien dit dan ook graag als uitgangspunt terugkomen en niet als sluitstuk. Nou u zult zich niet verbazen dat wij u zult niet verbaasd zijn dat wij wat minder positief zijn tot nu toe. Wij zullen afwachten wat de raad te zeggen heeft over het amendement. En daar laat ik voor nu bij.

Mevrouw Mauer (Wij): Dank voor de antwoorden voor de beantwoording van de wethouder. We vinden het goed om te horen dat hij vaker terugkomt in de raad. Dat we nog steeds de vinger aan de pols kunnen houden. En we zullen verder de motie van D66 ondersteunen en kijken uit naar de verdere uitwerkingen van de plannen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja voorzitter, aansluitend ook bij wat de heer Wit zei. Dat subtotaal maatschappelijke effecten is veel groter laat ik het zo zeggen het verschil tussen variant 3, de voorkeursvariant van het college en de landschapsparkvariant dan tussen die eerste drie. Als ik kijk naar variant 1 die het college niet kiest daar zit een maatschappelijk effect in van 13,3. Laat ik het zo maar even benoemen want anders wordt het wel heel duidelijk onduidelijk ook voor de publieke tribune. In project alternatief 2 ook niet gekozen door het college zit een maatschappelijk effect van 11,5. En in het gekozen de gekozen variant van het college zit een effect in van 12,2. Daar zit eigenlijk niet zo heel veel verschil tussen. Maar kijk je naar de landschapsparkvariant zoals ook meegenomen is in de maatschappelijke kosten-batenanalyse daar zit dan inderdaad minder euro's in. Duidelijk. Maar daar zitten wel andere maatschappelijke effecten in die veel positiever zijn dan in die eerste drie die ik net noemde. En ik zou het heel fijn vinden als de wethouder dat ook mee zou nemen in zijn beoordeling. Uiteraard in euro's het minst aantrekkelijke de minst aantrekkelijke variant de landschapsparkvariant. Maar wel in maatschappelijke effecten. Dus dat is even een nuance van datgene wat de wethouder net zei over we hebben gekozen voor de minste planschade. Dat moet nog blijken. De minste planschade zit in het landschapsparkvariant. Bent u het met ons eens dat dat zo is wat ik zeg? Plus dat er nog een aantal inderdaad onbenoemde posten zijn. En u noemt dat dan een kip-of-het-ei-discussie. Maar dan gaat het over PM-posten die niet zijn ingevuld op mobiliteit. Op geen enkel aspect van mobiliteit is een maatschappelijke kosten-batenanalyse uitgevoerd. Daar zijn lege vakjes in. Op geluid, op klimaat, op milieuoverlast. Dat is niet ingevuld. Voorzitter, dat wilde ik toch nog wel even graag toevoegen aan mijn verhaal in eerste termijn. Want dat geeft toch wel een duidelijk totaalplaatje wat ons betreft wat betreft die maatschappelijke kosten-batenanalyse. En ik hoor daar graag de reactie van de wethouder op. En als laatste ik heb het niet in eerste termijn genoemd. De Partij van de Arbeid is niet voor homogeen samengestelde wijken. En met de variant zoals het college voorstelt ontstaat er een homogene wijk in Pasgeld Oost. En ik sluit me aan bij wat de heer Wit zei, laten we hopen dat het in Pasgeld West en daar hoor ik ook graag de reactie van u op wethouder heel anders eruit gaat zien. In verband ook met het aandeel sociale woningen. Misschien kan de wethouder daar ook een antwoord op geven.

Mevrouw De Man (OR): En dank ook aan de wethouder dat hij zo zijn best heeft gedaan om mij over te halen. Ik zie het graag dat de wethouder zijn best voor mij doet. Nee even zonder dollen. Even nog ter verduidelijking. Ik ben nog steeds van mening dat in het plan dat we inderdaad een aantal dingen achterwege hebben gelaten. Ik begrijp het kip-of-ei-verhaal omdat je dat we het later ook nog over mobiliteit en welke woningen en alles gaan hebben. Maar ik had toch liever gezien het is een keus maar ik had toch liever gezien dat we dat nu al hadden gedaan. Want op het moment dat je dat later allemaal gaat doen loop je ook het risico dat er misschien toch al wat dingetjes vaststaan of dat je toch weer dingetjes vergeet waar je dan niet meer op terug kan komen. Dus nog even ter verduidelijking of ja aan de wethouder de vraag, in hoeverre gaan wij het inderdaad nog hebben over die mobiliteit? Wat hebben wij daar nog over te zeggen? En hetzelfde geldt eigenlijk voor het soort woningen wat er gaat komen. Kunnen wij daar nog voorstellen voor indienen? Hoe ziet u dat voor zich? En wat wordt er ook besproken met de

grootaandeelhouder van het gebied? Wat die heeft daar vast ook een visie over. En wie weet heb ik zo wel een stemverklaring met dat ik het voordeel van de twijfel wens te geven.

De voorzitter: Goed. Zijn er nog anderen die het woord willen voeren in tweede termijn? Zijn er niet. Dan geef ik het woord aan wethouder Keus voor zijn tweede termijn.

Wethouder Keus: Ik ga nog meer mijn best doen om mevrouw De Man over de streep te krijgen. Nee maar even zonder gekkigheid het is een serieus vraagstuk. En het gaat echt over de toekomst van dit gebied wat ons allemaal zeer aan het hart gaat. En ik overdrijf echt niet als ik zeg dat als we daar over tien jaar lopen dat we daar trots met zijn allen op moeten zijn wat het dat we elkaar ook kunnen zeggen van het is maar goed dat we inderdaad dit besluit hebben genomen destijds. Dat we toen met een vooruitziende blik over al die opgaves die we toen hadden dat we daar verstandige maatregelen hebben genomen met elkaar. En dat is echt de inzet en ja daar staat we ook echt voor. Voorzitter, ik ga de fracties ga ik af. En ik begin even bij mevrouw De Man. Want ze had al hele terechte vragen inderdaad van ja leuk als we dit nu vaststellen. Maar het is zonde als we dan als het gaat de vraagstukken die gaan over mobiliteit, het type woningen, als we dat allemaal nog moeten gaan doen. En dat dat allemaal achteraan sluit. Maar dat ten eerste staan we daar natuurlijk zelf bij. Maar we zijn al bezig daarmee. We zijn echt goed in gesprek en goed aangehaakt. Ik geef een voorbeeld. Bijvoorbeeld met het hoogheemraadschap ambtelijk echt hele hecht wordt samengewerkt. En ook de intentie is uitgesproken om ook echt naar dit vraagstuk te kijken om echt op innovatieve wijze en duurzame wijze te kijken hoe we met die wateropgave omgaan in dit gebied. En ik vind ook dat we dat bestuurlijk ook hard moeten gaan maken. Maar op ander niveau zijn we dus echt bezig om een soort van partnerschap aan te gaan voor dat vraagstuk. En ook daar de TU Delft bij te betrekken. Maar ook de provincie en dus echt wetenschap, overheid, maar ook de ontwikkelaar in het gebied, de ontwikkelaars in het gebied te betrekken. Zodat we alle kennis goed ontsluiten en daar echt een heel goed plan toekomstig bestendig plan kunnen maken. En daarin wordt u ook als raad ook bij betrokken. Dus daar zijn we al inderdaad mee bezig. Maar dat geldt ook voor mobiliteit. We hebben nu het mobiliteitsprogramma wat ter inzage ligt. Maar er zijn ook al studies van bijvoorbeeld REBO Groep geweest naar mobiliteitsvraagstukken in RijswijkBuiten wat heel veel inzicht wat ook het STOM-principe wat ook in het mobiliteitsprogramma wat nu voor de hele stad ter inzage ligt om daar echt de ontwikkeling om voort te bouwen. Waarin je dus ook echt gaat kijken van hoe richt je nou zo'n gebied in zodat ook volgens dat STOM-principe wij gaan bewegen. Dat we niet denken dat mobiliteit centraal komt te staan, denken van hoe kom ik van A naar B centraal komt in plaats van met wat ga ik op dit moment reizen. En het is die uitdaging daar staan we voor om dat in deze gebiedsontwikkeling om dat integraal mee te nemen. Niet achteraf als de woningen er al staan. En eens gaan nadenken van hoe gaan we mobiliteit nu organiseren. Maar juist dat hand in hand laten gaan ook met die andere ontwikkelingen. Dan de fractie van de Partij van de Arbeid. En ja u probeert althans misschien begrijp ik u helemaal verkeerd maar dan excuus daarvoor, maar u probeert de MKBA de methodiek een beetje te ontleden heb ik het idee. En dat eruit te halen wat dan aansluit bij uw standpunt. Maar de MKBA is een beproefde methode. U heeft ook bij de presentatie bent u aanwezig geweest. Twynstra

Gudde die expert op het gebied van maatschappelijke kosten-batenanalyse die ruim twintig jaar ervaring heeft met het uitvoeren van dat soort analyses die aangeeft van ook die PM-posten al zouden we die meenemen en dat is inderdaad een expertbeoordeling die daar gemaakt wordt, zou niet significant het resultaat anders maken. En dat ontslaat ons natuurlijk niet om die PM-posten inzichtelijker te maken voor u. Maar het doet niet af aan het resultaat.

De heer Wit (GL, ter interruptie): U zegt nu dat ook al zouden we ze wel meenemen dan zou het toch geen verandering geven of geen significant ander resultaat. U had ze dus gewoon mee kunnen nemen. Ik bedoel u zegt aan de ene kant we hebben ze niet meegenomen want ze zijn niet te kwantificeren. En nu zegt u we hebben ze niet meegenomen want het zou toch geen verandering in het resultaat opleveren. Dat vind ik een beetje dubieus.

Wethouder Keus: Nee voorzitter, dat zeg ik niet. Dat zegt de expert die hier twintig jaar ervaring heeft met het uitvoeren van dit analyses. En om ook even het misverstand uit de weg te ruimen dat wij als gemeente hebben gevraagd om dat als PM-post die methodiek die staat los van de wens van de klant de gemeente in dit geval er zijn gewoon geen kerngetallen om die mee te nemen in de methodiek. En wat ik zeg is dat de gevolgen daarvan op basis van de studies die er onder liggen zal dat geen ander resultaat opleveren onderaan de streep van de maatschappelijke kosten-batenanalyse. Maar het is wel degelijk natuurlijk zaak om die elementen die nu PM's zijn om die in verdere planuitwerking concreter te maken. En ik ook het voorbeeld gegeven van de wateropgave. Waarbij wel degelijk in euro's best wel hard te maken is over wat het risico is wat je neemt als je dat niet goed oplost. En door dit voorstel nu aan te nemen we daarmee een significante risicoreductie juist oplevert voor de gemeente. Dus in zoverre hebben wij hem zelf al meer gekwantificeerd. Wellicht niet onder de noemer maatschappelijke kosten-batenanalyse. Maar wel inzichtelijk gemaakt wat dit in euro's voor u kan betekenen. Ja voorzitter ook zowel GroenLinks als de Partij van de Arbeid ja zeggen iets anders dan wat ik heb gezegd over de planvariant, de onderbouwing van de planvariant die nu voorligt. Waarom daarvoor gekozen is. Dat is niet alleen omdat de minste natuurschade zou opleveren. Dat is een afweging net als dat het de andere argumenten die zijn genoemd om voor die te kiezen. Maar uiteindelijk hebben alle drie de varianten met woningbouw een hogere maatschappelijke resultaat wat betreft de maatschappelijke kosten-batenanalyse dan de landschapsvariant. Dus binnen die drie varianten met woningbouw is deze variant die nu voorligt die nu is voorgelegd aan de raad degene met de minste natuurschade. En dat is een afweging geweest. Niet de afweging maar een afweging.

Mevrouw Van Nunen (PvdA, ter interruptie): Ja kijk dat er zo'n hoge uitkomst ook uit uw variant uw voorkeursvariant komt dat is gewoon heeft gewoon te maken met dat er woningbouw gepleegd wordt. En daar sta je al op een voorsprong in die maatschappelijke kosten-batenanalyse die nooit meer is in te halen door andere elementen in die analyse. Bent u het daarmee eens? Je kunt natuurlijk nooit meer het verschil tussen 24,0 en -2,1 goedmaken. Waarom? Omdat juist dat bouwen zoveel euro's oplevert aan de gemeente. Dus dat ja het bouwen staat voorop. Ik zei het ook in het forum. En daarmee komt groen op achterstand altijd. Altijd.

De heer Van Enk (CDA, ter interruptie): Voorzitter, ik begrijp het ongenoegen van mevrouw Van Nunen. Maar ik heb me wel vaker in deze gemeenteraad afgevraagd als er werd geschermd met maatschappelijke kosten-batenanalyse heb ik me vaker afgevraagd of we dan denken dat daar

een rekensommetje uitkomt tot achter de komma waar iedereen duidelijk kan zien dat is het. Want zo werkt het natuurlijk niet. Je zit hier elementen te berekenen en mee te nemen, te wegen, die ook van je persoonlijke beleving van je politieke keuze en van je eigen achtergrond afhangen. En die vatten niet in cijfertjes te vatten en zeker niet achter de komma. Dus ik denk dat dit alleen maar aantoont dat we ons daar niet blind op moeten staren.

De voorzitter: Meneer Van Enk geeft een beetje een antwoord op de vragen mevrouw Van Nunen dat maakt het u makkelijk wethouder.

Wethouder Keus: Ja zeker weten, dan als meneer Van Enk misschien nog wat meer vragen wil beantwoorden dan mag dat. Nee maar de heer Van Enk die haalt inderdaad de woorden uit de mond. Kijk de methodiek van de maatschappelijke kosten-batenanalyse is een hele ik denk een heel mooi en waardevol instrument om inderdaad zaken in perspectief te zetten. Daar een goede discussie over te hebben. Maar je kan dat nooit en dat is altijd ook volgens mij waar de presentaties over deze analyse mee begonnen wordt. Het is geen het levert geen absolute waarheid op. Uiteindelijk moet alles gewogen worden en inderdaad het is een mooi aanzet voor een discussie. Nou dat doet het inderdaad maar het levert geen absolute waarheid op.

De heer Wit (GL, ter interruptie): Nou ik ga er heel kort even op in. Ik wil de wethouder aanraden om toch wat dieper onderzoek te doen. Het Planbureau voor Leefomgeving heeft een heel mooi stuk geschreven dat gaat over gezondheid en maatschappelijke kosten-batenanalyses. Waarin luchtverontreiniging gewoon gekwantificeerd kan worden als verlies in levensjaren. En dus ook vast wel in een nummertje in een rapport.

Wethouder Keus: Ja voorzitter, dat neem ik inderdaad kennisgeving aan. Ja voorzitter ik kom bij de fractie van GroenLinks maar ik heb al veel vragen inderdaad beantwoord bij de beantwoording van de Partij van de Arbeid. ja u refereert nog wel naar de QuickScan en ja de potentie voor sociale woningbouw en de middelen die daarvoor nou ik vind dat een andere discussie. We hebben nu op hoofdlijnen stellen wij nu iets voor. De verdere invulling ook qua woningbouwprogramma dan van Pasgeld West. Daar komen we laten nog met elkaar over te spreken. Dus laat ik even voor wat het is die discussie. Ja voorzitter, ik kom bij de fractie van GemeenteBelangen en CDA uit. Nou van GemeenteBelangen die zegt inderdaad terecht van nou we komen in het planologische traject komen we nog op al die elementen die ook in de motie staan komen we nog op terug. Maar nogmaals de motie is wat mij betreft een aanmoediging en een nou ja eigenlijk een bevestiging over wat we als college al belangrijk vinden om daar goed echt zorg voor te dragen dat die zaken integraal mee worden genomen in de verder uitwerking van de hoofdplanstructuur. En daarbij voegt de fractie van het CDA nog bij om ook de innovatie en specifiek gericht aan op innovatieve concept van mobiliteit om daar om die mee te nemen en die toezegging kan ik doen dat we die zeker ook gaan meenemen in de verdere uitwerking. Voorzitter, dat is eigenlijk ook een beantwoording op de vraag van D66. D66 gaf eerder al aan dat we echt nou ja er ambtelijk al ver verkend is om echt een partnerschap aan te gaan ook met het hoogheemraadschap om deze casus ook echt op een innovatieve wijze te gaan bekijken. Toekomstbestendig. Ik weet dat het hoogheemraadschap daar zeer enthousiast ook over is. En

het zou natuurlijk gek zijn als we de buurman of de buurvrouw, de TU Delft die op loopafstand praktisch van het gebied zit om ook die kennis mee te nemen.

De heer Veerman (D66, ter interruptie): Ik vroeg me dan af kan ik dan concluderen dat u dit meeneemt in de beraadslagingen om binnen dit voorstel naast ook het Hoofdplanstructuur voor de andere stukken die hier in de motie staan daarin mee te nemen?

Wethouder Keus: **Ja voorzitter, als op die onderdelen die in de motie in het dictum staan vermeld om die mee te nemen dat kunt u opnemen dat dat wordt meegenomen in de verdere planuitwerking (toezegging).** Ja voorzitter, verder heb ik vanuit de fractie van Rijswijks Belang de TNO u had ook verzocht om de notitie. En ook dat zal in de verdere planuitwerking zal dat gebied ook worden meegenomen. De potentie daarvan. Van zowel vanuit dat masterplan als vanuit de participatie worden hele interessante ideeën daarvoor aangeleverd. En ook daar komen we ook bij u op terug. En daar zullen we met een groen hart ook naar kijken. U noemde ook een diervriendelijk hart. Ik neem aan dat u het over de biodiversiteit dan heeft. Ja voorzitter, en verder ja fractie van de VVD en Beter Voor Rijswijk steun en ja volle kracht vooruit. Nou die handschoen nemen we op. En ik wil van de gelegenheid gebruik maken om ook inderdaad vanuit deze kant ook de ambtelijke organisatie te bedanken voor ja voor hun inzet, voor een mooi resultaat wat is behaald. En dat we trots als gemeente mogen zijn met zulke mensen die voor de gemeente heel belangrijk werk doen. En ik wil de klankbordgroep en de werkgroep ook ja ook echt bedanken ook voor hun inspanning. Het is goed te zien hoe betrokken ze zijn bij het gebied en nou ja voorzitter daar wil ik het bij laten. En wellicht dat mevrouw De Man nu ook om is. Dank u wel.

De voorzitter: Goed. We danken wethouder Pasgeld voor zijn bijdrage en gaan verder met de orde van de vergadering. Ik stel voor de beraadslaging hiermee af te ronden. Ja dan gaan we over tot besluitvorming. We hebben een amendement, een motie en een raadsvoorstel. In die volgorde. Ik stel aan de orde de motie zorgvuldige uitvoering van D66 nee sorry het amendement van GroenLinks en de PvdA. Dat stel ik nu aan de orde. Zijn daar stemverklaringen bij af te geven? Niet. Men zal stemming willen. Dus hierbij ik de stemming. Ik kijk wat er gebeurt.

De voorzitter: Er moet nog een persoon stemmen. We hebben ... de griffier zei dat **6 voor, 22 tegen. Dat betekent dat het amendement verworpen is.**

Amendement van GroenLinks en PvdA bij Raadsvoorstel Hoofdplanstructuur Pasgeld (21 061)			
Mevrouw Kames	Tegen	De heer Sleddering	Tegen
De heer Karremans	Tegen	De heer Veerman	Tegen
Mevrouw Kistemaker	Voor	De heer De Vries	voor
Mevrouw Koegler-Böhm	Tegen	De heer Weterings	Tegen
Mevrouw Koopman	Tegen	De heer Wit	Voor
De heer Kruger	Tegen	Mevrouw Woudstra	Tegen
De heer Krumeich	voor	Mevrouw Alberts	Voor

De heer El Majjaoui	afwezig	Mevrouw Amerongen	Tegen
Mevrouw De Man	Tegen	De heer Van den Berg	Tegen
Mevrouw Mauer	Tegen	De heer Van den Bosch	Niet gestemd
De heer Van der Meij	Tegen	De heer Braam	tegen
Mevrouw Mooij	Tegen	De heer Cupedo	Tegen
Mevrouw Van Nunen	voor	De heer Dolmans	Tegen
De heer Oelen	afwezig	De heer Van Enk	Tegen
De heer Paredes Sanchez	Tegen	De heer Ezinga	Tegen
Mevrouw Schröter-Haas	Tegen		

Dan gaan we nu naar de motie van D66. Zijn daar stemverklaringen bij af te geven? Meneer Veerman.

De heer Veerman (D66): Voorzitter dank u wel. **Ik wil even graag gebruik maken om gezien de toezeggingen vanuit de wethouder, door plaatsing op de lijst van de griffie de motie in te trekken.** Niet verder in stemming te brengen.

Voorzitter: Wilt u hem in stemming brengen?

De heer Veerman (D66): Ik wil hem intrekken.

De voorzitter: U trekt hem in. Oké. Maakt daarmee geen onderdeel meer uit van de orde. Dan gaan we naar het raadsvoorstel als zodanig. Zijn daar stemverklaringen bij te geven mevrouw De Man.

Mevrouw De Man (OR, met stemverklaring): Nou als de wethouder zo zijn best voor u doet kan je natuurlijk geen nee meer zeggen. Nee zonder dollen ik wil het college heel graag het voordeel van de twijfel geven. Ik wil wel de kanttekening erbij geven dat als we in de vervolgpunten toch zien dat het kant noch wal raakt met betrekking tot mobiliteit of wat voor soort woningen er komen en hoe dat de woningmarkt van Rijswijk zal beïnvloeden dat we dan tegen zullen stemmen. Dus blijf uw best doen.

De voorzitter: Goed, nog anderen met stemverklaringen zie ik niet. Dan gaan we nu stemmen. De loketten zijn geopend. Veel succes. Er zijn 23 stemmen voor. Dat is meerderheid. **Daarmee is het voorstel aangenomen.**

Raadsvoorstel Hoofdplanstructuur Pasgeld (21 061)			
Mevrouw Kames	voor	De heer Sleddering	voor
De heer Karremans	voor	De heer Veerman	voor
Mevrouw Kistemaker	tegen	De heer De Vries	tegen
Mevrouw Koegler-Böhm	voor	De heer Weterings	voor
Mevrouw Koopman	voor	De heer Wit	tegen
De heer Kruger	voor	Mevrouw Woudstra	voor

De heer Krumeich	voor	Mevrouw Alberts	tegen
De heer El Majjaoui	afwezig	Mevrouw Amerongen	voor
Mevrouw De Man	voor	De heer Van den Berg	voor
Mevrouw Mauer	voor	De heer Van den Bosch	tegen
De heer Van der Meij	voor	De heer Braam	voor
Mevrouw Mooij	voor	De heer Cupedo	voor
Mevrouw Van Nunen	tegen	De heer Dolmans	voor
De heer Oelen	afwezig	De heer Van Enk	voor
De heer Paredes Sanchez	voor	De heer Ezinga	voor
Mevrouw Schröter-Haas	voor		

Met veel dank voor ieders inzet. De mensen van de publieke tribune die voor dit voorstel zijn gekomen kunnen nu rustig de zaal verlaten. Als u denkt ik wil het volgende onderwerp ook meemaken dan kunt u rustig blijven zitten.

9. Raadsvoorstel AZC

De voorzitter: Dan ga ik nu door met agendapunt 10, het raadsvoorstel over de AZC. Had de griffier daar al een sprekerslijst van? AZC. Ik heb hier staan meneer De Vries, mevrouw Van Nunen, meneer Karremans, de heer van de Meij, mevrouw Koopman, de heer Van Enk, de heer Krumeich, de heer Weterings, de heer Sledering, de heer Braam, mevrouw De Man. Dit is volgorde waarin we gaan spreken. Dan begin ik bij meneer De Vries. Meneer De Vries, u mag beginnen.

De heer De Vries (GL): Voorzitter, allereerst wil ik het college en het ambtelijk apparaat bedanken voor de gespreksmemo en het uitgebreide raadsvoorstel wat er nu voorligt. Er is zichtbaar veel tijd en aandacht aan besteed. Het voorstel is duidelijk en helder geformuleerd. Het beschrijft de stappen die zijn ondernomen na de motie inclusief de diverse gesprekken die vorige week plaatsvonden en is transparant. Dat waarderen wij zeer. Het zal u niet verbazen dat het de voorkeur van GroenLinks is dat wij als raad kiezen voor scenario 1. Onvoorwaardelijk open houden. Ons standpunt is en blijft dat zolang er een noodzaak in Rijswijk is een veilige haven moet zijn voor mensen in nood. Scenario 2 heeft daarna onze voorkeur. En doet ook recht aan de in de vorige raadsvergadering aangenomen motie. Na de brief van het COA met een voorstel voor het uitfaseren van het AZC gisterenochtend hadden we gehoopt dat en verwacht eigenlijk wel dat dit voorstel door het college zal worden overgenomen. Het COA schets namelijk duidelijke voorwaarden en stappen. Voor ons ligt een ander voorstel. Namelijk scenario 5. En daarover de vraag of deze al gecommuniceerd is met het COA en of wat daarop dan de reactie is. En zo niet, wat schat de wethouder in dat de reactie van het COA gaat zijn? Gezien de gesprekken met het COA. Daar ben ik met name benieuwd naar mijn van de zes maanden die wordt genoemd. In het raadsvoorstel wordt gesproken over het onderwijs voor de veertig kinderen die nu nog woonachtig zijn op het AZC. En is er al duidelijkheid over de mogelijkheden waar zij na 30 november dan onderwijs kunnen krijgen? En wat zijn dat de afstanden vanuit het

AZC tot die mogelijkheden? In het voorliggende besluit staat de opdracht aan het college om te komen met een plan voor tijdelijk gebruik in de periode tot 2024. Wanneer Rijkswaterstaat terrein wil gaan gebruiken. En in het gespreksverslag staat dat er op dit moment 162 statushouders woonachtig zijn op het AZC in Rijswijk. Het lijkt ons een logisch gevolg om nou binnen het voorliggende scenario dat is 5 te huisvesten op het dan voormalige AZC-terrein na 31 mei 2022. Dat scheelt veel verplaatsingen met mensen en het materiaal kan makkelijk worden hergebruikt. Graag een reactie hiervan van de wethouder. Dan scenario 5. Het geniet niet de voorkeur van GroenLinks. Dat mogen duidelijk zijn. Maar belangrijk is dat we nu crisishulp vermijden. En dat is heel hard nodig. Inmiddels slapen vluchtelingen die in Nederland zijn aangekomen uit onder meer Afghanistan op veldbedden en op stoelen. Gisteren nog waarschuwde het Rode Kruis dat als er niet snel een oplossing komt er de komende dagen tentenkampen moeten worden opgezet net zoals in 2015. Met deze oplossing uit het raadsvoorstel kopen we tijd zodat de situatie voor de komende half jaar kan worden vermeden. En gelukkig zijn rijk, COA, maar ook gemeenten in de regio zelfs bijvoorbeeld Zoetermeer, Den Haag, en Hoeksche Waard druk op zoek naar opvanglocaties. En zijn inmiddels gelukkig al potentiële opvanglocaties in beeld. Eerder vroegen we van het college om de gemeenten in de regio op de hoogte te stellen mocht het besluit vallen. En gemeente en als namens gemeente Rijswijk ook hen te vragen om ook verantwoordelijkheid te nemen. In het besluit van dit raadsvoorstel staat er niets over buurgemeenten. En we willen wel de wethouder vragen of hij nog bereid is om deze boodschap dan ook mee te nemen naar de buurgemeenten. Om hen ook aan te spreken op die verantwoordelijkheid. Tot slot voorzitter, de huidige oplossing is incidenteel. Rijk, provincies, COA en gemeenten moeten toewerken naar structurele oplossingen. Om situaties waarin we nu terecht zijn gekomen ook toekomstig te vermijden. Nu is het vaak dat enkele gemeenten verantwoordelijkheid neemt en anderen duiken. Terwijl dit vraagstuk gezamenlijk zou moeten worden opgepakt. GroenLinks ziet het dan ook voor zich dat op regio Haaglanden niveau bijvoorbeeld afspraken worden gemaakt over locaties, looptijden, roulatie van opvanglocaties. Daarmee verzekeren we dat alle partijen verantwoordelijkheid nemen en dat er voor iedereen duidelijkheid ontstaat. Graag hier ook op een reactie van het college.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Kijk wij hadden gehoopt ook gezien de steun voor een motie die een paar weken geleden voorlag dat optie 2 namelijk openhouden tot 1 april, daarna afbouwen tot 1 oktober, toch wel op steun kon rekenen. Niet alleen in de raad maar ook bij uw college. En tot onze grote vreugde kregen we een brief 11 oktober van het COA dat daar eigenlijk heel erg goed aan bij aansloot. Bij die motie van drie partijen waar ook nog steun van was van een andere partij waardoor er een meerderheid ontstond. Wat is er gebeurd? Misschien kan de wethouder ons daarin in ieder geval mij daarin meenemen tussen die brief van 11 oktober van het COA en uiteraard de discussie in het college, waardoor er nu gekozen is voor optie 5? En dat is sluiting tot of af-faseren vanaf nu of vanaf 1 december, vanaf de datum dat het contract zou verlopen met het COA tot 31 mei. Waarom heeft het college daarvoor gekozen en niet voor de variant nogmaals 2 die door een meerderheid van de raad is gesteund een paar weken geleden. Voorzitter, dat is eigenlijk mijn meest essentiële vraag. Daarnaast sluit ik me aan bij wat de heer De Vries ook al zei over kinderen in het AZC en hun ontwikkeling. Ik heb dat ook al eerder gemeld

ook bij de wethouder. Een schooljaar kunnen volgen kunnen afmaken is voor ontwikkeling op een zelfde plek in een AZC is voor de ontwikkeling van kinderen cruciaal zou je kunnen zeggen. Door niet te veranderen van plek, van school, van ontwikkeling. Dus ik hoor graag van de wethouder hoe hij dat ziet in de ontwikkeling de onderwijswethouder. Nou het is niet de onderwijswethouder maar laat ik zo zeggen een wethouder met een groot hart voor onderwijs. Laat ik het zo maar noemen. Die hoe kijkt hij daar tegenaan? Tegen die ontwikkeling van kinderen die halverwege het schooljaar zullen moeten verhuizen aangezien in de variant van het college 31 mei de laatste bewoner uit het AZC vertrekt.

De heer Karremans (Wij): Wij. Rijswijk vindt afspraken en bestuurlijke continuïteit belangrijk. Afspraak is afspraak. Dit geldt voor de afspraken met het COA, maar ook voor de afspraken binnen een coalitie. Tegelijkertijd zorgt het wanbeleid van het COA voor inhumane noodoplossingen. Zo is Wij. Rijswijk van mening dat het onderbrengen van gezinnen met kinderen in crisisopvang in sporthallen, zelfs soms zonder wet, nadat zij soms al maanden in het AZC in Rijswijk wonen, onacceptabel. Zeker omdat het COA al vijf jaar wat de afspraken zijn. En dan valt natuurlijk iets van te zeggen om als gemeente een rol te pakken, om dit te voorkomen. Wij. Rijswijk zal voordat wij een definitief besluit nemen over dit raadsvoorstel graag willen horen hoe de andere partijen hierover denken en wat hun opvattingen zijn. En daarna zullen wij pas beslissen wat wij zullen stemmen.

De heer Van der Meij (GBR): Ja zoals ik namens GemeenteBelangen Rijswijk ook al betoogt had een aantal weken geleden daar begint dit raadsvoorstel ook mee. Dit dossier kenmerkt zich door falend nationaal beleid, bestuurlijk onvermogen als het gaat om het immigratievraagstuk, huisvestingsvraagstuk van vluchtelingen. En huisvestingsvraagstuk van statushouders. En de opdracht die het college bij monde van wethouder Van de Laar heeft ingevuld de afgelopen twee weken laat dan het ook maar eens blijken. Hoe alleen de gemeente Rijswijk staat in dit dossier. Iedereen kijkt meewardend naar ons toe. Maar er is geen gemeente die concreet de handschoen oppakt en stelt, wij gaan gemeente Rijswijk helpen met de casuïstiek om het AZC zo snel mogelijk af te bouwen binnen de afspraken die gemaakt zijn. Het COA heeft er een potje van gemaakt. Laat ik het ook maar even zo stellen. Zij wisten heel duidelijk dat in november 2019, 1 december 2021 de zaak gesloten zou worden. Ze hebben niet gerapporteerd over het feit dat ze na de zomer gewoon zijn door gegaan met het vullen van de bedden in het AZC. Omstandigheden daar gelaten had het op zijn plaats geweest om daar actief het college respectievelijk dat het college ook in de gelegenheid was gesteld om de raad daar actief over te informeren en op dat moment van elkaar van gedachten te wisselen. Is allemaal niet gebeurd. Dat maakt dat het COA in de ogen van GemeenteBelangen Rijswijk geen professionele partij is om mee samen te werken. En wie zijn er uiteindelijk het slachtoffer van? Slachtoffers zijn de mensen, de individuele mensen die nu in het AZC zitten. Slachtoffer zijn veertig kinderen die daar nu in het AZC zitten, waarvan we weten dat binnenkort de school daar wordt afgebroken conform de afspraken die zijn gemaakt. En vervolgens krijgen we dat als COA in de mik geschoven van, Rijswijk kunt u nog even zorg dragen voor onderwijs voor die veertig leerlingen. Rijswijk, kunt u ook er even voor zorg dragen dat u de termijn verlengt, want wij hebben geen bedden voor deze vijfhonderd zeg maar

bewoners van het asielzoekerscentrum. Ja, Gemeentebelangen Rijswijk gaat er dan niet voor om dan maar te stellen, 1 december gaat de stekker eruit en laat de bussen maar voorrijden en laten we dan die mensen maar ergens anders onderbrengen. Dan moet je op een gegeven moment dan maar de afweging maken de hand over het hart te strijken en met COA ... Niet vragen wat COA er nou van vindt, maar gewoon als Rijswijk de regie te nemen in het dossier door te stellen, vijfhonderd is vijfhonderd. We geven u de termijn van zes maanden om dat op een nette manier, op een humane manier af te bouwen, zoals het college nu ook voorstelt in optie vijf. Je kunt met het COA geen goede bestuurlijke afspraken maken, dat is maar gebleken. Je kunt met het Rijk geen afspraken maken. Je kunt met de Provincie geen afspraken maken. Je kunt met de omliggende gemeentes geen afspraken maken. Zo hebben we het met elkaar georganiseerd op dit moment in Nederland. Na meewarig kijken naar de gemeente Rijswijk hoe we het maar gaan oplossen, naar beeldvorming creëren alsof het aan de gemeente Rijswijk ligt dat er vijfhonderd mensen uiteindelijk in een noodopvang terecht komen. Voorzitter, daar wil Gemeentebelangen Rijswijk niet aan meedoen. Wij moeten gewoon regie houden over onze contracten en op een nette manier, en gemeente Rijswijk neemt daar nu het voortouw in, op een nette manier het contract nu afbouwen en afwikkelen met respect voor de vijfhonderd bewoners die nu in het AZC zijn ondergebracht.

Mevrouw Koopman (D66): Ik zal het kort houden. D66 Rijswijk is blij dat er door de inzet van de wethouder nu een afgewogen voorstel ligt waarin de huidige bewoners ... Waar in ieder geval voorkomen wordt dat de huidige bewoners van het AZC deze winter naar de noodopvang moeten. Er wordt op een humane manier afgebouwd en zo wordt er ook recht gedaan aan de motie van vorige vergadering. Maar er wordt ook recht gedaan aan alle moties en omstandigheden van andere mensen in Rijswijk. Wij zijn voor dit voorstel, en tot zover mijn eerste termijn.

De heer Van Enk (CDA): Voorzitter, twee weken geleden is in de raad op verzoek van een aantal kritische partijen het overleg met COA opnieuw gevoerd, en daarop is ook overleg met andere partijen gevolgd. Met de commissaris, met andere gemeenten en met de staatssecretaris. Heeft dit nu echt iets nieuwe opgeleverd? Volgens mij niet. Het COA kent eigenlijk maar één smaak, open houden, liefst voor onbepaalde duur. Gemeente kan geen invloed hebben op wie er komen of hoe lang, want het is weer crisis. En dat begrijp ik, dat begrijpt het CDA. Maar het is niet in de haak om de resultaten daarvan alleen in Rijswijk neer te leggen. Ik denk dat alles afwegende het college een heel goed voorstel heeft gemaakt voor de raad. De afwegingen waar het raadsvoorstel mee begint, steun ik, ook al gaat het over landelijke politiek waar ook het CDA aan deelneemt. Maar ik steun dat vanuit Rijswijk. En ik vind dat een humaan tussenvoorstel om op deze manier de afspraken uit te voeren zoals die destijds nadrukkelijk in deze raad gemaakt zijn.

De heer Krumeich (FK): Ja, ik moet toch een beetje in de lijn blijven waar ik in de vorige keer een inbreng had. Ik kan alleen maar één scenario bedenken, en dat is scenario 1. Zeker als je naar de toekomst kijkt. Klimaatvluchtelingen, vluchtelingen nu uit Afghanistan. Dus alle redematies die ik nu hoor, ja, die heb ik verleden keer al betiteld als, ja, je verantwoording niet nemen. Het is net

als een klasje, als ik mijnheer Van der Meij hoor, wie er allemaal schuldig is. Als ik het in de klas zoiets meemaak, dan denk ik hé, dan heb je zelf iets te verbergen. Want dan heeft de Rijk de schuld en de COA de schuld en iedereen heeft de schuld en ik ga mijn straatje hier schoonpoetsen. De conclusie is, als je nu dicht gaat, dat je dus een veel groter probleem hebt. Ik zou zoiets hebben, toch kijkend naar de toekomst, wees ready voor deze stromen. Die worden eerder groter als kleiner. We hebben hem al voor elkaar, het staat open. Dan heb je wat mij betreft een opdracht naar het college toe veel makkelijker van, beste buurgemeentes, volgens mij heb ik die strekking verleden keer ook verteld, van nu moeten jullie als de sodemieter ook overstag gaan. Dat is een veel betere positie. Dus ik zit nu te twifelen, want ik heb inderdaad nog wel wat intern contact gehad. Ga ik hier op tegen stemmen? Want dan zet je ze per december op de straat. Als ik dan zeg maar vanuit de linkerhoek, vanuit het linkse perspectief redeneer. Ja, dat is niet zo populair hierzo. Maar ben ik vanuit mijn hart heb ik zoiets van, jongens doe hier iets, want hier gebeuren gekke dingen in deze wijk. Wees wakker Nederland, wees wakker Rijswijk. Echt niet gewoon wat hier gebeurt. Dus ik heb zoiets, laat dit maar zo gebeuren, ik ga overwegen tegen te stemmen, want die motie of in die lijn van de motie van GroenLinks en PvdA haal je nog even wat kruimeltjes binnen. Maar aan de onderkant van de streep staat, raadbreed Rijswijk heeft ingestemd. Ook links hoor jongens. En dat doet helemaal pijn. Dus ik wil eigenlijk, en ik ben toch in mijn eentje, heb ik zoiets, ja, ik ga dat niet doen. Dat kan je gewoon niet maken. En de oproep is naar de raad toe, naar mijn collega's hier, volgens mij begaan jullie met z'n allen een fout. En ik kijk Marc aan, of mijnheer Weterings aan, en ik die denkt er inderdaad anders over. Trouwens, de race was al gelopen in deze raad op dit punt. Maar ik zou graag het college de opdracht geven, ja, ga alsjeblieft in gesprek, neem je verantwoordelijkheid en wees voorloper in Nederland op deze?

De heer Weterings (RB): Laat ik beginnen om mijn waardering uit te spreken voor alle medewerkers in het COA. Die mensen doen goed werk, moeizaam werk. Ja, het is allemaal heel heftig wat daar gebeurt. Al de open dagen ze hebben georganiseerd ben ik daar ook gewoon geweest als niet echt een grote voorstander. Ik heb daar alles goed kunnen bekijken, kunnen aanvoelen. En natuurlijk heb ik ook de kinderen gezien die daar rond huppelen. Ik heb zelfs nog wat overgebleven knuffels gebracht, een paarhonderd. Ja, natuurlijk gaat dat aan je hart, want je bent ook een mens. Je ziet daar menselijke dingen gebeuren. Maar aan der andere kant, voorzitter, er is een bestuurlijke overeenkomst gemaakt in 2016. Met een hele hoop turbulentie is hier de gemeenteraad kielekiele akkoord gegaan met een overeenkomst voor drie jaar. Dat zou dan betekenen tot en met 2019. Toen zou er een evaluatiemoment komen. En juist in dat evaluatiemoment is daar los gegaan met het AZC. Allemaal mensen die er niet hoorden, mensen uit veilige landen. Tunesië, Marokko, noem maar op. Dat bracht een hele hoop narigheid in de omgeving, een hele hoop tegenstand en een hele hoop tegenwerking. Uiteindelijk was er een coalitieverandering met daarin een nieuw college die ook een aantal partijen, of in ieder geval een partij, behoorlijke pijn heeft moeten leiden om toen het contract met een uiterlijke verlenging van twee jaar te verlengen. Heeft daarvoor, ja, behoorlijke schade geleden in Rijswijk. Ben ik heel benieuwd hoe die partij dadelijk gaat reageren op het hele voorstel. Want ik vind het ook heel bijzonder dat er in 2019 iets van een soort schijnmotie is gemaakt die ook is

ondersteund door alle coalitiepartijen, dat er geen nieuwe overeenkomst zou komen met het COA. En die motie is gewoon aangenomen, die is gewoon door de raad aangenomen, en er ligt nu een nieuw voorstel. Ik vind dat vreemd, dat vind ik heel erg bijzonder. Want de afspraak was, geen nieuw voorstel ongeacht wat. Voorzitter, ook bij wat ik al eerder heb aangegeven, in fora's, bij inloopavonden, bij insprekavonden van omwonenden zijn er keiharde afspraken gemaakt, drie jaar met een uiterlijke verlengingen van twee jaar. Dat is toegezegd, dat is beloofd, dat is bekrachtigd. Hoe geloofwaardig zijn we hier nu in de raad met zijn allen om weer naar diezelfde bewoners en ondernemers te gaan van, sorry jongens, we hebben weer een leuk overeenkomstje, die gaan we uiterlijk nog een half jaartje verlengen. Hoe geloofwaardig kan je zijn naar je eigen mensen toe, naar je Rijswijkers toe. Hoe rot ik het voor die mensen ook vind hoor die in het AZC zitten, en voor de kinderen en voor de toeloop. Ik vind het verschrikkelijk. Maar dat de COA ook zijn afspraken niet nakomt met het bestuur van, we zouden afbouwen. Ik heb ex-wethouder Besteman ... Of sorry, ex-portefeuillehouder Besteman heb ik horen zeggen, ook in haar bewoordingen, we zijn aan het ontmantelen. De ontmanteling vindt plaats in volle gang. Er zijn goede afspraken gemaakt met het COA. Op schriftelijke vragen van Beter Voor Rijswijk is al een keer beantwoord en bekrachtigd. We zijn aan het afbouwen, het wordt ontmanteld, het is aan de gang. We keken er naar. We stonden erbij en keken ernaar. We hebben het allemaal met droge ogen geloofd. En wat gebeurt er, het COA is niet gaan afbouwen, zadelt Rijswijk met een probleem op. Is daar dan nog in de omgeving, in ons gebied in Zuid-Holland waardering voor? Totaal niet. De commissaris van de koning gaat zich ermee bemoeien. Er worden gesprekken gevoerd op hoger niveau. Nou hoogstwaarschijnlijk kon er met veel pijn en moeite een dankjewel vanaf. Nou ik vind het, zoals ik al zei, wat hier gewoon gebeurt, is niet oké, en Rijswijks Belang zal gewoon achter zijn standpunt blijven staan. Het is, afspraak is afspraak, contract is contract, uiterlijk is uiterlijk. Dat betekent gewoon eind november schluss, gesloten, klaar.

De heer Sleddering (VVD): Ja, ik ga niet weer de hele inbreng in de vorige raad herhalen. Het standpunt van de VVD was duidelijk, afspraak is afspraak, het asielcentrum zou dichtgaan. Maar ik heb ook steeds gezegd dat wij niet blind zijn in wat ... Om te kijken naar wat er in de wereld gebeurt om ons heen. En dat geeft je gewoon de plicht als volksvertegenwoordiger om even goed na te denken. En ik was buitengewoon blij met de aangenomen motie in de vorige raad, waarin we dit college terugstuurden naar de onderhandelingstafel om toch te streven naar een meer humane afwikkeling van het AZC in Rijswijk. Ik denk daar iets anders over dan de heer Van Enk. Maar ik vind dat de wethouder buitengewoon goed werk heeft geleverd. De brief van COA die wij maandag mochten ontvangen, is een perfecte invulling van de motie die toen aangenomen is. En alle lof voor de wethouder hoe hij dat gedaan heeft. En ook in de transparantie hoe hij het naar ons heeft gecommuniceerd wat er allemaal gebeurd is. Wij zijn daar bijzonder over te spreken. Ja, en dan komt de keuze. Maar goed, maandagavond waren we blij van, nou een brief van de COA en het komt overeen, past helemaal in de motie die wij hebben ingediend mede namens GroenLinks en de Partij van de Arbeid. Maar wij zijn realist genoeg, want het spel gebeurt dan natuurlijk op een andere tafel, en dat is de tafel van het college. En je weet van tevoren, als je goed geluisterd hebt, dat zal nog wel even een harde

dobber worden. En dat is het geworden en daar is dus iets anders uitgekomen dan wat in de brief van de COA stond. Maar er is iets uitgekomen, het voorstel wat nu op tafel ligt, wat nog steeds valt binnen de door ons aangenomen motie. Wij spreken van maximaal een jaar en het is nu zes maanden geworden. Nou, alles op een rijtje zettende vind ik dat wij een prachtige oplossing hebben bedacht. En ik ben het eens met iedereen die de analyses heeft wie zijn schuld het allemaal is en hoe het allemaal zit. En ook, ja, de landelijke politieke partijen. En ook, ja, de landelijke winsterpersonen. Ik ben het er allemaal mee eens. Alleen wij in Rijswijk, en ik bedoel wij met zijn allen en niet de partij. Maar hier in Rijswijk moeten wij dit probleem oplossen op een humane manier. En dat hebben we nu met het voorstel voor elkaar. En daar wil ik het college van harte mee feliciteren. En ik zal dus voor stemmen.

De heer Braam (BVR): Ja, als je aan het einde zit dan is er natuurlijk al veel gezegd. En dan met name als het gaat om de manier waarop het COA met de gemeente Rijswijk om is gesprongen. En ja, dat mag je rustig dubieus noemen. Allereerst twee jaar geleden worden daar in plaats van asielzoekers, of statushouders, worden er mensen geplaatst die helemaal niets meer te zoeken hebben in dit land. Mensen vanuit veilige landen die eigenlijk feitelijk gewoon terug te worden gestuurd. Die nu vrijwel allemaal in Katwijk zitten. Ze zaten in Rijswijk, was niet gemeld door het COA. En dan gaan we terug, nog niet zo ver terug in de tijd. Terecht wat de heer Weterings ook aangeeft. Er is ons een worst voorgehouden door aan te geven dat ze al druk bezig waren met het leegroosteren van deze locatie. Nou het tegendeel is waar. Ze zijn daar heel even mee gestart, maar vervolgens even zo snel zijn ze daar ook weer mee gestopt. En is niet gemeld in de richting van het college en ook niet in de richting van de raad. Vervolgens worden er met het grootste gemak ook weer mensen toegevoegd aan deze locatie, terwijl men bezig was met leegroosteren op papier. Syriërs worden er geplaatst. Verbazingwekkend. Als je dan ook nog eens een keer kijkt dat er slechts 160 statushouders hier zijn en de rest asielzoekend is, en je je dus ook nog kan afvragen of ze allemaal de eindstreep halen, dan mag je daar je vraagtekens bij zetten. Ik begrijp best de gevoelens. Dat heb ik vorige keer ook al uitgesproken, ik begrijp de gevoelens vanuit de maatschappij, ik begrijp de gevoelens vanuit de raad. Alleen één ding is erg belangrijk. Op het moment als ik een hypotheek afsluit, dan sluit ik die af voor dertig jaar en na dertig jaar wordt ik geacht om dus netjes de centjes terug te betalen. Dus op het moment als je een contract afsluit voor vijf jaar, dan wordt je verwacht om na vijf jaar de zaak ook netjes op te leveren en terug te geven aan de eigenaar van die grond, in dit geval de gemeente Rijswijk. Je kan natuurlijk altijd een verzoek indienen voor verlenging, zondermeer waar. Want op het moment dat je twee jaar terug duidelijkheid hebt geschept in de richting van de COA, dan moet dat wel heel erg duidelijk zijn. En dan moeten ze niet op een gegeven moment, terwijl je weet dat het een tijdelijke bestemmingen is, een tijdelijke vestiging, maar even de ogen toeknippen en vervolgens maar wat anders doen. Dat kan niet, dat is storend. En zeker ook de leugens en het bedriegen gewoon wat de COA gedaan heeft, ik heb daar geen andere woorden voor, dat is gewoon not done. Want in dit geval speel je met, nou ja, ik wil niet zeggen de levens, maar in ieder geval met de leefomstandigheid van vijfhonderd mensen die in het asielzoekerscentrum zitten. En dat vind ik not done. Dat mag niet de gemeente Rijswijk verweten worden. Nee, dat mogen we het COA verwijten en dat mogen we ook andere partijen verwijten die gewoon

werkelijk de vinger niet eens hebben uitgestoken om maar iets extra's te doen. Denk onder andere van het vullen van lege woningen die binnenkort eens zullen worden gerenoveerd. Ik kan zomaar een voorbeeld noemen, project de Remmeltkade en omgeving. Daar staan gewoon woningen op dit gewoon moment leeg die nog wel even leeg staan voordat ze überhaupt verbouwd gaan worden. Dat gaan allemaal stapje voor bouwen. Dus daar heb je een reddingsboei. Is niet naar gekeken. Praat ik alleen maar over dat stukje Rijswijk. Niet naar gekeken. De staatssecretaris die gewoon maar denkt van, joh het is fijn dat we even met elkaar hebben gesproken, maar er gebeurt niet. Commissaris van de koning. Het is heel goed wat Rijswijk doet, maar voor de rest gebeurt er vanuit de provincie niet. Anne de Koning, de gedeputeerde die het wonen in beheer heeft, die heeft de tool achter de hand om eventueel een beroep te doen op 2022, de huisvesting van statushouders om een voorsprong te nemen bij diverse gemeentes die dat wel kunnen. Want ook die zijn er. Gebeurt niet, niets van dat alles. En dan krijg je natuurlijk de Tweede Kamer die vervolgens ook gewoon niets doet, geen beweging en alleen maar opleggen wat je als gemeente hierzo moet uitvoeren. Gebeurt gewoon helemaal niets. En dan moeten we hier in de gemeente Rijswijk als het beste jongetje van de klas opereren. Nou dat weigert Beter Voor Rijswijk. Beter Voor Rijswijk houdt van afspraken. We hebben ons in het college achter de afspraken gezet die we in het coalitieakkoord hebben gezet. We hebben ons de ruggensteun gevoeld in de motie die twee jaar geleden is geuit. En daar kunnen allerlei verhalen aan vast worden gekoppeld van dat daar een andere draai aan gegeven zou moeten worden. Nee, voor ons is vijf jaar is vijf jaar. Hypotheekcontract van dertig jaar is dertig jaar. Contract voor het AZC is vijf jaar, dus na vijf jaar is het klaar. Waar ik wel erg nieuwsgierig naar ben is, voorzitter, er ligt een voorstel, en ik proef een beetje dat er een meerderheid voor te vinden is, toch wel nieuwsgierig hoe het COA gereageerd heeft op uw voorstel.

Mevrouw De Man (OR): Een paar punten met betrekking tot dit onderwerp. Wat mij betreft is het humaan uitfasen van het AZC echt een drogreden om het open te houden. Het AZC en het COA wisten al heel erg lang dat deze sluitingen er aan zaten te komen. En ze hadden al veel eerder stappen moeten ondernemen om de sluiting en nieuwe huisvesting op een humane manier te laten verlopen. Dat hadden ze ook kunnen doen. Dat neem ik ze kwalijk, want dat is geen eerlijke manier van onderhandelen wat mij betreft. Verder vinden we dit een hele emotionele en bijna eeuwig durende discussie. Emotioneel voor de tegenstanders van het open houden, maar ook emotioneel voor de voorstanders. Een eeuwig durend omdat we dit al zo vaak hebben besproken. En ik vrees ook dat dit niet de laatste keer zal zijn. En dan de wijze waarop we elkaar proberen te overtuigen. Het ene na het andere zielige verhaal wordt aangehaald en het ene na het andere overlast-, delictenverhaal wordt aangewend. Beide kanten kennen we en erkennen we. Maar we moeten een inhoudelijke keuze maken, want dat is onze plicht als volksvertegenwoordiger. En ik vraag me hardop af, wie doet dat hier in deze raad met betrekking tot dit onderwerp? Ik wil het college daarom eerst wat dingen vragen. Is er een plan om het vrijkomende terrein te benutten in de komende jaren, startend vanaf sluiting per november? Levert het AZC ons financieel voordeel op, en zo ja, hoeveel? Kan de burgemeester de harde toezegging doen dat we als raad te allen tijde worden geïnformeerd over overlast vanuit het AZC,

grote en kleine vergrijpen, in alle openheid, want dat is de afgelopen jaren niet gebeurd. Kan het college een harde toezegging doen dat we inderdaad geen vrije landers in Rijswijk krijgen en dat we gewoon goed zicht hebben en misschien zelfs regie hebben op wie er wel geplaatst wordt? En als laatste, kan het college de harde toezegging doe dat dit echt de aller-, allerlaatste keer is dat wij als Rijswijk het AZC verlengen.

De voorzitter: Goed. Zijn er verder nog woordvoeringen? De heer Sleddering.

De heer Sleddering (VVD): Ja, punt van de orde. Ik zit even te verwerken de opmerkingen van de heer Braam in zijn inbreng. Ik wil even vragen, hebben we het wel over een voorstel van het college of hebben we het over een voorstel van een college min één? Dat is mijn vraag.

De heer Braam (BVR): Ik heb denk ik hetzelfde gelezen als wat u gelezen heeft, en er ligt een voorstel van het college. Maar ja, volgens is er al sinds 2002 sprake van dualisme en bepalen we in de raad wat de houding is van de raadsleden. En het college heeft een eigen bevoegdheid.

De voorzitter: Goed. Dan geef ik graag het woord aan wethouder Van de Laar.

Wethouder Van de Laar: En raad, dank voor uw inbreng. Voor ligt het voorstel voor het sluiten van het AZC, het stoppen van de instroom per 30 november en het geleidelijk afbouwen van het AZC en het inwonersbestand. Dat is een heftig besluit waar we eigenlijk, zou je misschien wel kunnen zeggen, onterecht toe gedwongen zijn, omdat we dachten dat we daar hele goede afspraken over hadden. Die hebben we ook, maar we zijn geconfronteerd met de huidige landelijke crisissituatie. En vandaar zitten we daar ook over te praten. Rijswijk heeft enkele jaren geleden, 2015-2016, een grote verantwoordelijkheid genomen. Ik kijk dan ook naar de heer Krumeich. Ik was daar niet bij, maar Rijswijk was daar absoluut een voorloper. Toen zagen heel veel gemeenten, die zeiden als de vraag kwam, mag ik dan bij jou, nee. Rijswijk zei ja, en heeft de afgelopen jaren duizenden en duizenden kinderen, gezinnen en volwassen gehuisvest, tijdelijk onderdak geboden. En ik dat we daar trots op mogen zijn. Een paar weken geleden kwam eigenlijk vijf voor twaalf een brief binnen met het verzoek van het COA om het langer open te houden, eigenlijk voor een onbepaalde tijd. Dat was contrair aan de afspraken die we hadden, maar ook in de verwachtingen die we hadden ten aanzien van de afspraken en de situatie op het AZC. Ja, wij wisten dat er landelijk een crisissituatie was. Maar wij waren niet op de hoogte gesteld van het feit dat de gestarte afbouw uiteindelijk gestaakt is vanwege de hoge vluchtelingeninstroom. Dat heeft ons verbaasd, die late communicatie vanuit het COA. Maar goed, dat verzoek lag er. Dat heeft uiteindelijk hier in de raad tot een motie geleid om nogmaals in gesprek te gaan met het COA om verantwoord uit te faseren. En dat hebben we opgepakt en dat hebben we gedaan zoals in het raadsvoorstel beschreven staat. En dan loop je, en dat voelt u ook wel gedurende, dat begint al bij de overwegingen, maar dat voelt u ook wel als u het hele raadsstuk leest erdoorheen, dat je dan tegen een muur aanloopt. Een muur die je wel zou kunnen karakteriseren van een bestuurlijk onvermogen van een doorzettingsmacht van een samenwerking om integraal naar problematiek te kijken. Het onvermogen om statushouders te huisvesten. Onvermogen om voldoende vluchtelingen te huisvesten. Met als gevolg dat vorige

week in Ter Apel mensen op stoeltjes moesten slapen en op de vloer. En dan is de vraag, wat moet je gaan doen als je tegen die muur aan loopt en weinig handen daadwerkelijk uitreiken om je te helpen, maar vooral een moreel appel en dat het daarmee blijft. Wat doe je met die muur? En dan is de vraag, wat zijn wij en hoe willen wij zijn? Wij zijn een betrouwbare overheid, dat is het eerste adagium wat we daarin heel belangrijk vonden. En vanuit een betrouwbare overheid hebben wij afspraken gemaakt met het COA. Het gaat ook om de geloofwaardigheid van het COA, maar ook vooral met onze inwoners. Daar hebben wij afspraken mee gemaakt over de type AZC, over de duur van het AZC en over hoe die huisvesting van het AZC zou plaatsvinden. We zijn een betrouwbare overheid, dat is heel belangrijk. Maar we zijn ook een humane overheid. En als wij simpelweg geconfronteerd worden met het feit dat de Rijswijkse bewoners van het AZC in de noodopvang terecht komen op een moment dat de afspraken zoals volgens de bestuursovereenkomst uitgevoerd zouden worden, dan heeft u zelf ook als raad aangegeven dat we dat niet verantwoord vinden. Het kan niet gegarandeerd worden dat het ordentelijk gebeurt. U ziet dat beschreven in het gespreksverslag en in het raadsvoorstel dat dat mogelijk met politie, inzet van politiecapaciteit gaat, met heel onplezierige taferelen. In de eerste plaats voor de bewoners zelf en tegelijkertijd is het zo dat we ... Nou daar ben ik die zin even kwijt. Maar willen wij dat ordentelijk en humaan laten doen. Op die manier zijn we tot dit voorstel gekomen, waarbij het COA, na indringende gesprekken waarvan u het verslag van heeft gelezen, een voorstel heeft gedaan om het langer open te houden. Maar gebaseerd op die twee elementen betrouwbare overheid en humane overheid zijn wij tot voorliggend voorstel gekomen. De vragen. Is dit al gecommuniceerd met het COA? Dit is ... Het COA is op de hoogte van dit raadsvoorstel. Ik denk ook dat er momenteel wordt meegekeken. Er is ambtelijk contact geweest. Maar ik ben als eerste naar het ministerie heb ik contact opgenomen. En zij reageerde enthousiast op dit idee. We ... En u ziet ook in de gesprekken met het COA, het COA is blij met ieder bed. Dus als dit voorligt, dan is het COA daarmee geholpen. Maar een formele reactie die hebben wij nog niet ontvangen, en dat zullen we spoedig waarschijnlijk bespreken. Ten aanzien van de kinderen en het onderwijs is al bekend waar het onderwijs plaats gaat vinden. Nee, daar kan ik u nu niet uitsluitend omschrijven hoe die situatie er uit zal zien, omdat het van de Librijn op papier staat dat het onderwijs zal worden beëindigd voor de zomervakantie, of voor de herfstvakantie, dat is deze week. En dan is het niet zeker waar deze kinderen het onderwijs kunnen genieten. Het COA probeert het zo te regelen dat dat op het terrein zal zijn. Maar een mogelijkheid bestaat ook dat de kinderen in andere scholen opgevangen zullen worden en het onderwijs daar zullen genieten. Alternatief voor terrein, daar staat een paragraaf opgenomen in het raadsvoorstel. Dat heeft onder andere te maken met een businesscase. Er zijn er verschillende te bedenken. U wijst zelf op de statushouders. Wij hebben zelf ook verschillende vragen voorbij zien komen. Bijvoorbeeld voor noodhuisvesting voor studenten, dat is ook een regionaal probleem. Arbeidsmigranten worden genoemd. Maar er zijn ook dakloze jongeren, dakloze gezinnen, spoedzoekers met echtscheiding. Mogelijk is er wel een combinatie mee te maken. Rijswijk Wonen en Vidomes hebben zich al gemeld, ook nadat we hun benaderd hebben om hierover door te praten wat er mogelijk is op het gebied van dat soort alternatieve bestemmingen voor terrein. Ware het niet dat we natuurlijk ook in het vizier hebben dat Rijkswaterstaat het terrein zal gaan gebruiken. Maar dat zijn geen vastomlijnde plannen. De

buurgemeenten. U vraagt, zijn we nog toe bereid om een moreel appel te doen bij de buurgemeenten om huisvesting te regelen voor vluchtelingen en statushouders? Zeker. Dat is spoor twee geweest van de aanpak, zoals we die hebben gevolgd, omdat het een groot onderdeel is van de oorzaak, achterliggende oorzaak, van het huidige probleem. 11.000 bedden worden bezet van de 30.000. Als die statushouders nu allemaal een huis zouden hebben gehad, zouden we dat probleem eigenlijk niet hebbe gehad en niet in deze situatie hebben gezeten. Aan de regietafel Haaglanden heb ik die oproep gedaan. Wij gaan ook een brief sturen naar collegagemeenten met deze oproep. En aanstaande vrijdag zit ik aan tafel bij de provinciale regietafel. Want ik heb met de commissaris van de koning afgesproken dat wij samen optrekken in het uitvoeren van dit moreel appel. PvdA. Wat er is gebeurd tussen de brief van 11 oktober, over waarom niet het voorstel van het COA eigenlijk? Dat heb ik uitgelegd. Dat is uiteindelijk een afweging geweest tussen betrouwbare overheid en een humane overheid. Met dien verstande dat er rekening wordt gehouden met de motie zoals die door een meerderheid is aangenomen. De motie waarbij in het debat verschillende interpretaties is gegeven aan verantwoord uitfaseren. Want dat was natuurlijk de vraag. Er is genoemd, en de voorwaarden. Er is genoemd, kunnen we alleen Afghanen doen, kunnen we alleen bepaalde nationaliteit of kunnen we beïnvloed zijn op de instroom. Het aantal bedden inderdaad. Nou dat is heel erg lastig. Dat bleek inflexibel te zijn eigenlijk voor een korte periode. Maar wat de gemeenschappelijke noemer was in het debat, is dat we allemaal geen inhumane omstandigheden willen voor de Rijswijkse bewoners van het AZC. En op basis daarvan, ook die tweede pijler zoals ik die heb uitgelegd, zijn we tot dit voorstel gekomen. Ten aanzien van de kinderen en de ontwikkeling, PvdA, heb ik al iets gezegd. Deze hele situatie waar deze kinderen in zitten, is natuurlijk al een ongelooflijke vreselijke onderbreking van hun ontwikkeling in een ander land waar je de taal niet spreekt. Je wordt jaren teruggeworpen in je ontwikkeling. Dus is het inderdaad heel belangrijk dat we ... En daar zijn we ook toe verplicht, om deze kinderen ... Dat is iets anders dan de leerplicht overigens. Om deze kinderen wel goed te begeleiden. En daar zal ook de aandacht voor zijn, die is er ook vanuit het COA. Dan ga ik even het lijstje af. Nieuwsgierig, BVR, hoe het COA heeft gereageerd op het voorstel. Zij hebben daar nog geen formele reactie dus op gegeven. Ik ben naar de opdrachtgever van het COA gegaan. En zij waren daar enthousiast over. Zij hebben mondeling toen nogmaals bevestigd dat zij op schrift kunnen stellen dat het niet nog een keer een verzoek komt in wat voor wijze of aard dan ook ten aanzien van de extra opvang van de vluchtelingen. Uiteraard hebben wij een taakstelling voor het huisvesten van statushouders. OR, het plan om vrij komend terrein te gebruiken. Die vraag heb ik reeds beantwoord. Geen vastomlijnde plannen, maar daar zullen we over in gesprek gaan. Daarvoor is ook een apart besluitpunt opgenomen in het raadsvoorstel. Heeft het financieel voordeel, het AZC, voor de begroting? Ja, maar hoeveel dat is, dat weet ik op dit moment niet. Maar dat kunt u terug vinden in de vorige begroting. Op dit moment is het zo dat de huur niet meer in de begroting zit.

Wethouder Lugthart: 250.000 euro per jaar.

Wethouder Van de Laar: 250.000 euro per jaar krijg ik hier in mijn oor gefluisterd. En de geen vrije landers? En dat is een harde toezegging vraagt u. En de aller-, allerlaatste keer dat er zo'n

vraag wordt gesteld. Ja, die toezegging kan ik u vanuit het college niet geven. Maar wij zijn het wel volledig met u eens. Waar wij echt problemen hebben gehad de afgelopen jaren met het AZC, was de veilige landers die letterlijk op rooftocht gingen door de Boogaard. Dat kregen wij dagelijks terug van de winkeliers uit het winkelcentrum. Die situatie willen we echt niet meer terug. Daarom hebben we dat ook expliciet opgenomen als een voorwaarde in het raadsvoorstel. En ook expliciet opgenomen dat als daar niet aan voldaan kan worden, ook door nieuws getriggerd dat in Budel en die andere locatie, de locaties mogelijk gaan sluiten voor de veilige landers, dat die hier zeker niet geplaatst gaan worden. Wat na 30 november sowieso ook niet meer mogelijk is, omdat wij daar dan vragen om niet de instroom te stoppen. En dat is ook eigenlijk nog een antwoord op een vraag die eerder is gesteld. Ik denk dat ... Wij krijgen de vraag om dit te doen, en ik denk dat we daar dus een antwoord op kunnen geven, maar dat wij daar zelf de regie in moeten nemen door zelf onze voorwaarden neer te leggen, waaronder ook dat dit een laatste verzoek zal zijn.

De voorzitter: Mevrouw De Man had ... U wilt interrumpen, of wilt u nog het antwoord op uw vraag?

Mevrouw De Man (OR): Ik wilde nog heel even ... Ik weet eigenlijk niet of u nog wilde reageren op mijn vraag. Maar ik had natuurlijk ook nog een vraag aan u gesteld. Ik weet niet of u die scherp op het netvlies had?

De voorzitter: ja, ik was van plan om ...

Mevrouw De Man (OR): Ja, oké. Nee, helemaal goed. Sorry.

De voorzitter: Ja, om uw vraag te beantwoorden. Ik zit hier nou een jaar. Ik krijg tweewekelijks de rapportages over overtredingen en incidenten met betrekking tot de veiligheid. En de landelijke richtlijn is als die, nou ja, substantieel zijn, dan wordt de raad daarover geïnformeerd. En dan zal de burgemeester of de politie daar wel een antwoord op hebben. Over kleine vergrijpen gebeurt dat niet. Dat is de landelijke richtlijn en de landelijke praktijk. Ja, wat ik meegemaakt de afgelopen jaren is dat er af en toe een klein vergrijp is. Dat zijn merendeel zijn dat overtredingen van de huisregels binnen de compound. Een enkele gebeurt er wel iets buiten, maar dat is dan niet heel erg zwaar. Ik begrijp uw behoefte wel om daar zicht op te houden. En ik kan u zeggen dat het mijn voornemen is mij periodiek met het bestuur en het management van dit AZC te verhouden om te vernemen of het goed gaat met de veiligheidssituatie. Dus daar wat dichter op te zitten. Maar ook vooral te vernemen of het contract wordt nagekomen. Zodat we ook niet meer belanden in een situatie, ja, dat we overmacht voor dit of voor dat zitten. Dus ik wil gewoon geregeld contact om mijzelf ook vast te kunnen stellen dat het contract wordt nageleefd. Dat doe ik uiteraard met de portefeuillehouder. Dus we gaan daar dichter op zitten. Goed, er is wel behoefte aan een tweede termijn, denk ik. Dus ik ga het rijtje maar even af. Mijnheer de Vries. Mevrouw Koopman.

Mevrouw Koopman (D66): Ja, ik wil graag een schorsing aanvragen.

De voorzitter: Ja, hoe lang moet dat?

Mevrouw Koopman (D66): Tien minuten.

De voorzitter: Tien minuten. De vergadering is voor tien minuten geschorst. En is er intussen ... Intussen is er een versnapering vanuit de keuken. Ik wil uw gesprekken in de schorsing niet belasten, maar er is ook nog iets te genieten in de gastronomie. Ik schors de vergadering voor tien minuten, en dan zijn we om 21:50 uur weer terug.

Schorsing

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan mevrouw Koopman. Wat heeft de schorsing opgeleverd?

Mevrouw Koopman (D66): Heel veel.

De voorzitter: Dus we gaan het nog druk krijgen vanavond. Goed, ik begrijp dat u even kijkt hoe de woordvoerders die voor u zitten wat gaan zeggen. Dat kan. Dan begin ik gewoon met mijnheer De Vries voor uw tweede termijn.

De heer De Vries (GL): GroenLinks bedankt de wethouder voor de beantwoording. Daarnaast complimenten en nogmaals dank voor de inzet die heeft geleid tot het raadsvoorstel. De voorkeur, zoals ik al in de eerste termijn zei, is natuurlijk voor GroenLinks dat het onvoorwaardelijk openhouden. Barmhartigheid en het herbergen van vreemdelingen, wij zien dit als onze plicht. En in het voorstel wat nu voorligt, nou die past ... Komt dat niet ... Nou ja, komt dat deels naar voren natuurlijk. Het heeft niet onze voorkeur, maar het past wel binnen de eerder ingediende motie, zoals de heer Sleddering al zei. En het belangrijkste is nu dat we voorkomen dat zo meteen bussen rond rijden zonder dat ze een bestemming hebben. Het belangrijkste is om nu die crisishulp te voorkomen. GroenLinks zal daarom ook voor dit voorstel stemmen. En tot slot, voorzitter, in de eerste termijn heb ik een vraag nog gesteld met betrekking tot de structurele oplossingen. Of het mogelijk is om bijvoorbeeld met het Rijk, provincies, het COA en gemeenten in de regio, denk bijvoorbeeld aan Haaglanden of op MRDH niveau, eens te kijken van, hoe kunnen we nou dit probleem ook toekomstig wellicht voorkomen. Dat we niet meer in dergelijke situaties terecht komen. En daarbij gaf ik bijvoorbeeld als inspiratie of als idee mee of er misschien afspraken kunnen worden gemaakt over de locaties, de looptijden, de roulatie van opvanglocaties. Want daarmee verzekeren we dan ook weer duidelijkheid richting alle partijen, ook voor elkaar, en dat iedere partij verantwoordelijkheid neemt. Geef ik mee als idee en dat kunt u misschien meenemen naar de regietafel Haaglanden of de provinciale regietafel of met de CDK daarin gezamenlijk in optrekken.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, voorzitter, dank ook aan de wethouder voor de beantwoording en de inzet. Dat heb ik hem vanmiddag zelf ook al kunnen geven die waardering. Kijk, de PvdA gaat voor een andere variant, dat mag duidelijk zijn, ook gezien eerdere discussies hierover en onze opstelling. Maar we zijn ook pragmatisch en realistisch en kijken nu naar wat er voorligt en wat haalbaar is vooral ook in deze raad, horende de opstelling van diverse andere fracties. Dus wij zullen voor het raadsvoorstel stemmen, zoals voorligt. Met toch ook nog wel naar de wethouder of naar het college toe speciale aandacht voor de kinderen die hier in ieder geval tot en met mei uiterlijk hier zijn voor een goede ontwikkeling en, ja, goed welzijn ook met name. Want dat geldt natuurlijk ook voor alle andere volwassenen. Dus wij hopen op ook een humane

uitfasering. En dat laat ik met vertrouwen aan de wethouder over. Dus wij hopen daar op, ja, op uw wijsheid en inzet.

De heer Karremans (Wij): Dank u wel, wethouder, voor de beantwoordingen. En ook mijn complimenten voor wat u allemaal heeft bereikt in de afgelopen twee weken. Dat is toch een korte periode. Waarvoor dank. Wij, Rijswijk is nogmaals van mening dat afspraak, afspraak is, en dicht is dicht. Alleen gezien de omstandigheden waarin het straks gaat gebeuren dat kinderen op straat komen te staan. Ja, dat ziet Wij, gewoon niet gebeuren. Dat kan gewoon niet. En daarom zullen wij, gezien deze omstandigheden, instemmen met het feit dat er gecontroleerd afgebouwd wordt, zonder nieuwe instroom, maar wel met de einddatum van 31 mei. D

De heer Van der Meij (GBR): Voorzitter, het raadsvoorstel en de beantwoording van de wethouder is duidelijk. Overigens ook namens Gemeentebelangen Rijswijk complimenten aan de wethouder en het college met het voorstel wat nu voorligt. Het AZC in Rijswijk sluit per 1 december aanstaande, dat is een feit. We zes maanden de tijd, tot en met 31 mei 2022, om op een humanitaire wijze, en ik verwacht en hoor daar ook graag een toezegging op vanuit het college, dat we dat op een actieve manier monitoren dat we op een humanitaire wijze de boel afbouwen, na 31 mei 2022. Onder die omstandigheid kan Gemeentebelangen Rijswijk instemmen met het voorstel zoals die nu voorligt.

Mevrouw Koopman (D66): Ik wil vooral de wethouder veel succes wensen met de uitvoering van dit raadsvoorstel. In de hoop dat hij dat net zo voortvarend oppakt als hij de afgelopen twee weken is bezig geweest.

De heer Van Enk (CDA): Ja, voorzitter, nogmaals prima raadsvoorstel. Volstrekt duidelijke antwoorden door de wethouder. En wij sluiten ons graag daarbij aan en zullen zeker voor stemmen.

De heer Krumeich (FK): Ja, ik heb niet zo heel veel toe te voegen. In ieder geval dank voor de antwoorden. Ik ben eigenlijk gewoon hartstikke aan het puzzelen nog. Ja, iedereen heeft hier een probleem mee, ik ook. En ik hoop dat ik nog zo meteen de kans krijg in een stemtoelichting iets duidelijker te maken. Maar feitelijk ben ik er nog niet helemaal uit.

De heer Weterings (RB): Voorzitter, Rijswijks Belang verwacht niet dat er binnen een paar maanden de problemen van het COA zijn opgelost. COA heeft bewezen dat het onbetrouwbaar is, om toch gewoon lekker door te gaan met hetgeen waarmee ze bezig waren. Hebben alle afspraken geschonden. Nu gaat Ter Apel en Budel gaat ook dicht eind van het jaar, en daar moeten ook allerlei mensen worden verplaatst, veilige landers. Het zal niet verbazen als ze hier naartoe komen. Dus er zijn, nogmaals, keiharde afspraken gemaakt in de coalitie, ook in de gemeenteraad, om een uiterlijke datum te hanteren. Dat is gewoon geweest einde van dit jaar en dat is gewoon klaar. Dan vind ik het heel erg triest dat ook partijen, hier volksvertegenwoordigers van partijen die ook hun achterban hebben beloofd op allerlei thema-avonden, op allerlei bijeenkomsten, van geloof me nou, het is echt drie plus twee is echt vijf en

geen vijf en een half, geen zes. Drie plus twee is vijf. En er wordt al een paar keer gesuggereerd, ook door GroenLinks, door mijnheer Romke Jan, dat, ja, er is een motie aangenomen, maar er was ook in 2019 een motie aangenomen. Die is ook door alle coalitiepartijen is die ondertekend, is die gesteund om dus Beter Voor Rijswijk te redden die het college in kwam. Nou u laat nu op dit moment Beter Voor Rijswijk keihard vallen hiermee. Want zij hebben ook tegen hun achterban gezegd, afspraak is afspraak, einde is einde. En ik vind, als er dit soort afspraken worden gemaakt in een coalitie, ben ik heel benieuwd hoe de verkiezingen gaan in maart. Hoe betrouwbaar de partijen nog zijn. Dat gezegd hebbende, voorzitter, ja, kort en krachtig, nogmaals, onbetrouwbaar. Dus wij zullen niet voor dit voorstel stemmen. Wij hopen gewoon dat het gewoon eind van het jaar is opgelost, dat het COA andere, ja, dingen gaan bedenken om die mensen op te vangen. Ik vind het al verschrikkelijk genoeg. Maar dat er nu het vertrouwen is geschaad, dat gaan ze over een paar maanden weer doen en dan worden er weer afspraken gemaakt. Maar er zijn al afspraken gemaakt en die zijn niet nagekomen. Dus ik heb er geen vertrouwen in.

Mevrouw De Man (OR, van de orde): Nou, ik wilde eigenlijk even een heel kort puntje van orde maken. Want ik weet niet of de heer Weterings zich dat nog kan herinneren van de vorige vergadering, want toen deed hij dat ook. Maar we spreken elkaar hier aan met de achternaam.

De heer Weterings (RB): Ik zei heel netjes mijnheer Romke Jan. Het is of mijnheer of de heer, had ik gezegd. Wel opletten, mevrouw De Man.

De voorzitter: Attent, mevrouw De Man, dank u wel. Mijnheer Sleddering.

De heer Sleddering (VVD): Weinig toe te voegen aan de eerste termijn. Dank voor de antwoorden van de wethouder. En ook dank voor uw toezegging om de komende zes maanden en nog iets langer, even heel goed te volgen wat er allemaal gebeurd en of men zich aan de afspraken houdt. Dit soort procescontrole is dringend gewenst.

De heer Braam (BVR): Ja, de eerste termijn heb ik genoeg gezegd, denk ik. In ieder geval in de richting van het college wil ik in ieder geval de dank uitspreken voor de wijze waarop het onderzoek gedaan is. Datzelfde geldt overigens ook voor het eerste deel. Want dat is door wethouder Besteman gedaan en dat was wat ons betreft ook prima. Het zou denk ik ook de partijen sieren om, zeker met wat er nu ligt, hun excuus in de richting van haar aan te bieden. Want die moties van afkeuring was werkelijk gewoon not done. Maar goed, dat is wat Beter Voor Rijswijk ervan vindt. Als het gaat om het voorstel wat hier voorligt, heeft u van ons keurig kunnen begrijpen van dat de lijn zoals die er is er één is, ja, wij noemen dat pleisterplekken. Je kan in ieder geval iets tijdelijk repareren of tijdelijk herstellen. maar dat doen we eigenlijk voor de COA en die vijfhonderd bewoners. En dan zeg ik, we, de raad. Want er is duidelijk een meerderheid, in ieder geval voor de raad. Over een half jaar is de situatie niet anders. Dat willen we in ieder geval hier als Beter Voor Rijswijk ook uitgesproken hebben. En dan is de zogenaamde sterfhuiskonstructie waar nu voor gekozen wordt achter de rug. Is in ieder geval de situatie in Rijswijk klaar. Maar vervolgens zit er nog steeds een regering die niks doet, een provincie die niks doet, gemeentes in onze omgeving die elkaar vooral met de nek aankijken. De enige gemeente

die echt de nek uitsteekt in de letterlijke zin van het woord is op dit moment Zoetermeer. Duinrell dan ook, Wassenaar die in de herhaling valt. Maar het is gewoon ongelooflijk dat bijvoorbeeld een gemeente als Leidschendam-Voorburg, die vijf jaar geleden het hardst van stapel liep om een AZC te realiseren, gewoon ook helemaal niet thuis geeft. Onvoorstelbaar. En dan hebben we het nog maar niet over andere partijen die een rol hierin hebben kunnen spelen. Ik zou graag positief willen eindigen, maar helaas, dit hele, ja, ik zou bijna zeggen ... Ja, laat ik het heel netjes houden. Dit hele programma verdient absoluut niet de schoonheidsprijs. En Beter Voor Rijswijk zal, ondanks het feit dat hier een soort, ik noem het maar even een second best optie ligt, toch tegen dit voorstel stemmen.

Mevrouw De Man (OR): En ik wil de wethouder en u zelf ook bedanken voor de beantwoording in de eerste termijn. Ik heb nog één aanvullende vraag aan u beiden. Wat gebeurt er wanneer het COA en het AZC zich niet houden aan de gemaakte afspraken?

De voorzitter: Goed. Verder geen woordvoeringen meer? Dan is het woord aan wethouder Van de Laar.

Wethouder Van de Laar: En dank voor uw inbreng in de tweede termijn. Ook dank voor de complimenten aan het college. Ik heb van twee-drie verschillende kanten de vraag gekregen om een toezegging te doen, **of in ieder geval dat wij vanuit de gemeente de afbouw sterk gaan monitoren. Dat kan ik toezeggen.** En de vraag van mevrouw De Man is het niet houden aan afspraken. We hebben wel gekeken naar of het juridisch mogelijk is om daar sancties aan te verbinden of boeteclausules of iets dergelijks. Wij willen eigenlijk die kant niet opgaan. Maar we zullen daar samen uit moeten zien te komen. Dat afbouwprogramma staat nog niet vast, maar dat moeten we daar allemaal wel bij betrekken. Het COA heeft wel aangegeven dat wij welkom zijn om de afbouw te monitoren. Zowel dat kunnen wij vanuit de eigen administratie doen natuurlijk. Maar we zijn ook ter plekke welkom. Dus dat is al het eerste hoopvolle stap richting een ordentelijke afbouw.

De voorzitter: Goed, dan constateer ik dat we de beraadslagingen kunnen afsluiten. Gaan we over tot besluitvorming. We hebben voor ons liggen het raadsvoorstel AZC. We gaan nu besluiten. Is er behoefte aan stemverklaringen? Mevrouw De Man, mijnheer Krumeich. In die volgorde.

Mevrouw De Man (OR, met stemverklaring): Ja, het was een beetje wikken en wegen en het was lastig om het gevoel wat hierbij komt los te laten. Maar ik heb besloten om op basis van inhoud naar dit voorstel te kijken. En op basis daarvan ook voor te stemmen.

De heer Krumeich (FK, met stemverklaring): Ja, ik zat inderdaad harstikke te twijfelen. Ik ga van tegen naar voor. Tegen zou te makkelijk zijn. Principieel kan ik prima slapen. Denk ik, ik heb tegen gestemd, kan ik thuis vertellen. De hazen lopen zoals ze hier nu lopen. En dus we moeten nu de meest humane kant kiezen. En mensen zo op de straat zetten, ja, dat kan al helemaal niet.

Als ik naar de toekomst kijk, gen idee wat voor toekomst ik voor me zie hier in deze raad. Maar stel dat er een toekomst is, zie ik het wel als een vorm van messen slijpen.

De voorzitter: Mijnheer Krumeich, ik onderbreek u even. Een stemverklaring is kort en bondig. Dus dat is in vier zinnen uitleggen waarom u voor of tegen bent.

De heer Krumeich: Oké.

De voorzitter: Ga uw gang.

De heer Krumeich: Ik ga voor stemmen.

De voorzitter: Je hebt het uitgelegd. Akkoord, dank u wel. Verder geen stemverklaringen? Dan gaan we nu stemmen. Ik open de stemloketten. De uitslag is dat er 21 stemmen voor zijn, dat is het groene blokje, en 8 tegen.

Raadsvoorstel AZC (21 066)			
Mevrouw Kames	tegen	De heer Sleddering	voor
De heer Karremans	voor	De heer Veerman	voor
Mevrouw Kistemaker	voor	De heer De Vries	voor
Mevrouw Koegler-Böhm	tegen	De heer Weterings	tegen
Mevrouw Koopman	voor	De heer Wit	voor
De heer Kruger	tegen	Mevrouw Woudstra	voor
De heer Krumeich	voor	Mevrouw Alberts	voor
De heer El Majjaoui	afwezig	Mevrouw Amerongen	voor
Mevrouw De Man	voor	De heer Van den Berg	tegen
Mevrouw Mauer	voor	De heer Van den Bosch	voor
De heer Van der Meij	voor	De heer Braam	tegen
Mevrouw Mooij	voor	De heer Cupedo	tegen
Mevrouw Van Nunen	voor	De heer Dolmans	voor
De heer Oelen	afwezig	De heer Van Enk	Voor
De heer Paredes Sanchez	tegen	De heer Ezinga	Voor
Mevrouw Schröter-Haas	voor		

Dat betekent dat er een meerderheid in het voorstel is, **en daarmee is het aangenomen**. Met dank voor de waardige wijze waarop de raad dit hele moeilijke onderwerp heeft behandeld. Echt respect hoe dit gedaan is. En dit wordt gezien en ik zal het vertellen.

10. Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden 2021- 2026 (21 054)

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 13, raadsvoorstel regiovisie jeugdzorg. Ik hoop dat we de volgende agendapunten een beetje vlot kunnen doen, want ook het Huis van de Stad zal nog wel tijd kosten. Maar de griffier acht het mogelijk dat we hier vanavond de agenda afmaken. Goed, doe uw best. De regiovisie jeugdzorg. Ik heb hier al sprekers mevrouw Van Nunen, de heer

Ezinga, mevrouw Koegler, mevrouw Schröter, mevrouw Koopman, mevrouw Van Amerongen, de heer Karremans en Van den Bosch. Ik begin met mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, ik kan heel kort zijn. Wij hebben samen met D66 hebben we een voorstel gedaan voor een amendement. En dat geeft de raad meer bestuurlijke kracht, meer in... Ja, meer beslissingsbevoegdheid over de jaarplannen en de begroting. En ik heb ook de reactie van het college daarop gelezen op dat amendement. Waarin het college zegt, ja, de raad kan wel een zienswijze indienen. Of we zullen het afstemmen met de raad datgene wat u vraagt. Maar dat is toch iets anders dan een beslissingsbevoegdheid neerleggen bij de raad. Ik wil graag eigenlijk ook van de wethouder weten waarom zij niet dit amendement kan ondersteunen. Dat is eigenlijk mijn enige vraag.

Mevrouw Koopman (D66): Nou, voor ons ligt een belangrijk stuk wat de komende jaren het kader geeft voor de regionale beleidsvorming en de transformatie in de jeugdzorg. Waarin, nou, zorgverleners, ouders, jeugdigen en de gemeenteraden hebben geparticipeerd. En tot zover mijn complimenten, goed stuk. Waar we ons als raden nog wel zorgen over maken was het feit dat in de regionale visie de jaarplannen, die we eerder als uitwerking zien dan uitvoering, alleen ter informatie aan de raden worden aangeboden. Vandaar dat we in het platform H10 jeugd een amendement hebben opgesteld wat we in de verschillende gemeenteraden willen inbrengen. En de wethouder heeft dit naar aanleiding van het forum voortvarend opgepakt, moet ik zeggen. En al voor dat het amendement in stemming wordt gebracht, is er al een antwoord uit de regio van de wethouders. Proactief gehandeld, waarin de wens van de gemeenteraad om ook de komende jaren een sterkere rol te kunnen blijven spelen, serieus is genomen. Misschien niet zo ver als we in het amendement hebben voorgesteld, maar door jaarlijks een oordeel te kunnen geven over de keuzes met betrekking tot de lokale invulling van het regionale beleid en door de KPI's in de jaarlijkse jeugdzorgmonitor af te stemmen met de raden, is de democratische rol van de raad voldoende geborgd. Waar ik alleen nog wel mee zit is de status van deze brief die eerder bij gestuurd is. Want is dit nu een officiële bijlage van het raadsvoorstel, zodat het ook voor de nieuwe raad zorgvuldig is vastgelegd? Of is dit een ... Ja, welke status heeft het? Daar zou ik graag antwoord op willen hebben. Want het staat nu niet meer in de regiovisie, dat is niet aangepast. Maar ik wil wel gewoon een goede borging hebben dat uw toezeggingen ook voor de komende jaren blijven gelden.

De heer Ezinga (VVD): Het voordeel als je een aantal inhoudelijk sterke sprekers voor je hebt, is dat je zelf weinig woorden hoeft te voegen aan datgene wat al reeds is verteld. Zo kan ik mij heel goed vinden in de woorden van mevrouw Koopman. Ware het niet dat wij vanuit de VVD wel degelijk in de discussie die we voorafgaand aan deze raadsvergadering hebben gehad, onze reserveringen hadden over het voor te stellen amendement, of het amendement wat hier nu voor ons ligt en de gedachte die daarachter lag. Om dat eigenlijk de discussie ook zich bevond op het feit van, zijn we hier bezig met beleid of zijn we hier bezig met uitvoering als het gaat om die regiovisie. En daar zit het dan precies in in hoeverre je vanuit de raad ook besluitvormende activiteiten wilt ondernemen. Ik denk dat die discussie niet zo in één keer is afgerond als zodanig.

Ik denk dat je daar best wel een pittig debatje over op kan zetten. Maar wat ons betreft, vanuit VVD rijkt dat te ver. En ik denk dat met de huidige discussie die heeft plaatsgevonden en inderdaad het proactieve handelen vanuit de verantwoordelijk wethouder, dat we nu met een compromis komen waarbij we vanuit onze raad inhoudelijk een sterke mening kunnen vormen aan het college rondom het beleid wat op regionaal niveau moet worden vastgesteld, en de jaarplannen die daaraan vast zitten. En ik heb dan ook eigenlijk het vertrouwen, en ik wil dat vertrouwen ook gewoon kunnen geven aan het college, dat datgene wat wij hier inderdaad meegeven aan hem of haar, in dit geval hem, of haar in de aankomende periode, dat dat dan ook dat er terug wordt gegeven in die regio als zodanig. Ja, ik ben er echt een voorstander van om meer zicht en meer grip te hebben op datgene wat gebeurt op dit complexe dossier. Normaliter zou ik bij iemand zeggen, wat doe je nou? Maar ik denk dat het goed is dat we het op deze manier zo aanvliegen. En ik ben ook heel erg benieuwd naar de beantwoording van de vragen die onder andere zijn gesteld door mevrouw Van Nunen. Maar vooralsnog zie ik met het compromis wat is voorgelegd, ofwel de reactie van het college op het amendement, een heel mooi voorstel als zodanig liggen.

Mevrouw Koegler-Böhm (RB): Ja, Rijswijks Belang is blij dat de regiovisie nu eindelijk voorligt, met dank aan de inzet van verschillende partners. Ook wij kunnen verder kort zijn over het amendement. Wij kunnen ons daar ook in vinden. Wij vinden het ook belangrijk dat we genoeg sturingsmogelijkheden hebben als raad. Dat we voldoende instrumenten in onze gereedschapskist hebben. Dus we zien uit naar de reactie van de wethouder.

Mevrouw Schröter-Haas (CDA): Het voorstel is uitgebreid besproken in de regio en in de werkgroep. Het geeft duidelijk kaders, en we vinden het van belang dat kinderen de zorg krijgen die ze nodig hebben. Waarbij we kritisch moeten kijken naar het aantal zorgaanbieders, de aangeboden zorg en de kosten die het met zich meebrengt. De leidende principes en ambities in de regiovisie sluiten aan waar we als CDA ook voor staan en steeds benoemen, het normaliseren, verantwoordelijkheid van de ouders, samenwerken met jeugdhulp en onderwijs en de beste hulp voor de beste prijs. De reactie op het amendement met betrekking tot de jaarplannen lijkt ons een waardevolle aanvulling. Het amendement voert ons ook te ver. Ik ben benieuwd ook naar de reactie en wij kunnen ons vinden in dit raadsvoorstel.

Mevrouw Van Amerongen (GBR): Het is een goed inhoudelijk stuk. Is in het forum al genoeg over gezegd. Dus ik zal even ingaan op het amendement. Daar heeft de wethouder ook in het forum al aangegeven dat zij de strekking van het aangekondigde amendement zou overnemen. En dat is ons inziens ook gebeurd in de reactie van het college. En daarmee is het amendement voor ons niet direct nodig en is de reactie voldoende. Wat wij ons nog wel afvragen, is of de wethouder kan garanderen dat dit inderdaad ook voor de volgende raadstermijnen geldt en niet alleen voor de periode 2021-'22, wat mevrouw Koopman van D66 ook al afvroeg. En wij kunnen dan ook instemmen met dit raadsvoorstel.

De heer Karremans (Wij): Bij het vaststellen van het voorstel realiseren we een mijlpaal in een traject waarin participatie tot zijn volste recht is gekomen. Hierdoor is er een visie ontstaan die in

de ogen van Wij. Rijswijk tot een beleidslijn leidt die breed gedragen zal worden. De betrokkenheid van ouders, jongeren en zorgverleners ziet Wij. Rijswijk dan ook graag voortgezet worden in het realiseren van beleid. Ook de betrokkenheid van de raad heeft onze speciale aandacht. De wethouder heeft in het forum al duidelijk aangegeven dat ook zij onze rol als waardevol ziet. Met de voorgestelde wijzigingen vanuit het bestuurlijk overleg geeft ze daar dan ook gehoor aan. Wij zullen daarom voor het raadsvoorstel stemmen en tegen het amendement, want deze zien wij als overbodig.

De heer Van den Bosch (GL): Ja, wij wachten graag het antwoord van de wethouder af. En ik antwoord de heer Ezinga dan nog even op zijn vraag over beleid of uitvoering. We gingen er steeds van uit dat die jaarplannen echt beleidsplannen zijn. Dus wat dat betreft ben ik ook wel benieuwd naar de wethouder zijn uitspraak.

Voorzitter: Goed, zijn er nog anderen die het woord willen voeren? Zie ik niet. Dan gaat het woord naar het college. Mevrouw Bentvelzen.

Wethouder Bentvelzen: En dank aan de raad. We hebben inderdaad een mooie avond vandaag al achter de rug. En ik kan u vertellen dat de regiovisie in Voorschoten al is aangenomen en in Midden-Delfland kreeg ik net van mijn college Frank ten Have door dat het als Hamerstuk naar de raad is naar de herfstvakantie. Dat maakt ook dat ik gelijk terecht kom op de regiovisie zelf richting mevrouw Koopman en alle anderen die daar vragen over hebben gesteld. Waarom kan ik de regiovisie nou in woorden niet letterlijk aanpassen? Dat is omdat die regiovisie door tien gemeenten heen moet. Die is er nu bij één gemeente al doorheen. Dus anders dan moet hij terug, terug de tafel op, terug de besluitvorming in bij Voorschoten. Nou, het hele circus weer opnieuw. En daarom heb ik aangegeven dat ik met de bestuurders van de H10 ben gekomen op **een tussenoplossing, en dat is dat het uitvoeringsplan, die voortvloeit uit de regiovisie, dat we daarbij een oplegnotitie of een oplegbrief bijvoegen en een nota ter bespreking aanbieden aan de raad.** En daarin gaan we in per wethouder, per gemeente, op welke wijze de lokale de kleuring aangegeven kan worden met betrekking tot de keuzes die wij allemaal maken. Dat ligt dus in het verlengde van die regiovisie. **Ik heb ook aangegeven dat we jaarlijks rapporteren.** Jaarlijks rapporteren de tien gemeenten aan het servicebureau en aan de colleges. En het servicebureau andersom weer aan de colleges over de voortgang. Voor die rapportages aan de raden hebben we aangegeven, of hebben we met elkaar afgesproken samen te werken aan de nieuwe KPI's, de kritische prestatie indicatoren, voor de mensen thuis, om realisaties van ambities uit de regiovisie te kunnen volgen. En deze die zal ik vooraf afstemmen met de gemeenteraden. Ik en ook alle andere wethouders zullen dat in de H10 doen, want dat hebben we met elkaar afgesproken. En die structuur komt jaarlijks terug. Dus dat is niet alleen voor 2022, dat is ook voor de opvolgende jaren die daarachter zitten. En tot slot wil ik toch nog wel benadrukken de regiovisie complementair is aan het lokale beleid hier. En de regiovisie versterkt dat lokale beleid ook. Het lokale beleid dat is hier vastgelegd in talloze verschillende lokale beleidskaders, zoals de kostenbeheersing of de kadernota sociaal domein die onlangs is vastgesteld en aangenomen. Het lokale inkoopplan, de verordening aan de beleidsregio's

jeugdhulp 2021 en het actieplan jeugd en WMO om niet te vergeten. Ik hoop daarmee de vragen die er nog gesteld zijn, voorzitter, beantwoord te hebben in eerste termijn. Mocht het niet zo zijn, dan hoor ik dat wel terug in de tweede termijn. En ik hoop dat mijn reactie op het amendement regiovisie, die toegevoegd aan de raadsagenda einde van deze middag, wel duidelijk genoeg was voor alle raadsleden.

De voorzitter: Oké. Is er behoefte aan een tweede termijn? Ja, ik zie twee woordvoerders. Mevrouw Koopman, mijnheer Van den Bosch. Verder niet? Oké. Mevrouw Koopman als mede-indiener van het amendement wilt u misschien nog ...

Mevrouw Koopman (D66): Ja, ik al heel kort. Hartelijk dank voor de beantwoording. En ik ben het niet helemaal eens met uw redenering. Want als u echt zou zeggen dat dan moet het weer terug naar de regio. En volgens mij kan de visie door de meerderheid van de raden worden aangenomen. Want als je echt niks meer kan veranderen omdat het één raad het heeft aangenomen, dan kun je eigenlijk alle gemeenschappelijke regelingen wel weggooien, want dan is er nooit meer wat te veranderen en moeten de raden altijd tegen bij het kruisje. Dat gezegd hebbende, ben ik wel blij met de manier waarop u dit heeft opgepakt in de regio en met dit voorstel bent gekomen. Het is niet helemaal zoals ik het zou willen. Maar het is ver genoeg en het geeft ons genoeg instrumenten om ook in de toekomst grip te houden op deze regeling.

De heer Van den Bosch (GL): Ja, ik had nog een vraag over de jaarplannen, of dat nou een uitvoeringsstuk is of een beleidsstuk. En dat sluit aan op die visie. Hoe is de relatie dan tussen die visie en die jaarplannen eigenlijk dan?

De voorzitter: Oké. Ik kijk even rond. Zijn er nog anderen die het woord willen voeren? Niet? Dan krijgt de wethouder het woord voor de tweede termijn.

Wethouder Bentvelzen: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik vraag me af wat ik niet begrijp aan mijnheer Van den Bosch zijn vraag, of wat hij niet begrijpt aan mijn antwoord, want volgens mij heb ik daar net namelijk wel antwoord op gegeven. Tegelijkertijd, ja, zo'n jaarplan dat is natuurlijk beleid dat je met elkaar vaststelt. En we hebben hier gezegd, laten we dat dan met elkaar afstemmen, zodat iedereen zijn of haar lokale couleure daaraan kan geven, en ... Ik probeer contact met u te zoeken, maar dat lukt niet helemaal. Hallo. En dat we dat op die manier dus, dat we ons daar senang bij voelen. Niet alleen in Rijswijk, maar ook in alle andere raden. En ik kan u garanderen dat als er echt van ieder jaarplan, van iedere samenwerking die we hier hebben aan regionale samenwerking, dan kunnen we echt nog wel wat uurtjes raadswerk gaan toevoegen aan onze agenda. Voorzitter, ik hoop daarmee voldoende antwoord te hebben gegeven.

Mevrouw Koopman (D66, ter interruptie): Ja, ik moet hier toch even op reageren. Want er is wel een heel groot verschil. Dit is namelijk geen gemeenschappelijke regeling. En dat is het probleem ook. Dit is een netwerkorganisatie waarin we regionaal beleid maken. En u heeft heel slim nu in uw stuk het jaarplan een uitvoeringsplan genoemd. Dat is het namelijk niet. Het is een mixstuk, omdat het regionaal beleid wordt gemaakt door de wethouders op de jeugdzorg en de

uitvoeringsorganisatie is een gemeenschappelijke regeling, heb je hier juist ook een instrument nodig om er wel wat van te zeggen. Want die regionale beleid wat er door de wethouders wordt gemaakt, moet uitgewerkt worden. En die uitwerking zit in het lokale stuk. En daar krijgen we nu wel wat op te zeggen. Dus in zoverre is het dus een beetje een mixstuk. Daar zit het probleem ook.

De voorzitter: Ja, I feel your pain. Wethouder, wilt u er nog op reageren?

Wethouder Bentvelzen: Ja, voorzitter, ik kan het niet laten om daar natuurlijk wel nog even op te reageren. En dat doen we dus ook met, mevrouw Koopman, met dit instrument aan de raad gevend, geven we u die ruimte in lokale plannen die we hier met elkaar nog verder gaan vaststellen.

De voorzitter: Ja, mevrouw Koopman, u moet het ermee doen. U hebt uw punt wel gemaakt. Zullen we de beraadslaging sluiten? Gaan we over tot besluitvorming. Ik stel aan de orde het amendement regiovisie van de PvdA en D66. Wilt iemand daar nog een stemverklaring bij geven?

Mevrouw Koopman (D66): Nee, hoeft geen stemverklaring. Het stuk kan worden ingetrokken, hoeft niet deel te nemen aan de besluitvorming, **want ik heb de toezegging van de wethouder dat het opgenomen wordt.**

De voorzitter: Goed. Ja, het amendement ingetrokken. We gaan over tot **besluitvorming over het raadsvoorstel.** Is er nog behoefte aan stemverklaringen over dit raadsvoorstel? Zie ik niet. Dan gaan we stemmen? Of kan het unaniem? Wil iemand stemmen? Niemand wil stemmen. **Dan is dit unaniem aangenomen.**

10. Raadsvoorstel Woonzorgvisie (21-063)

De voorzitter: Dan gaan we gauw verder met agendapunt 12, de woonzorgvisie.

Mevrouw Van Nunen (PvdA, van de orde): Een punt van de orde met betrekking tot dit raadsvoorstel. En dat heb ik ook even overlegd met de collega van de VVD. De wethouder heeft na het forum toegezegd om een aantal vragen vanuit het forum die betrekking hadden, of verzoeken, betrekking hadden op meer creativiteit, meer lef, vooral ook kijken in de regio naar good practice-voorbeelden, om die toe te voegen. Maar als er dan een nieuwe versie van een raadsvoorstel en stukken toegevoegd worden, is het wel handig om vooraf even als service naar de raad, aan te geven waar de wijzigingen precies in zitten. Zeker bij een stuk van meer dan dertig pagina's. En dat wil ik dan nu eigenlijk vooraf aan de eerste termijn, ook namens de heer Ezinga, aan de wethouder vragen. Kunt u even aangeven waar u het raadsvoorstel heeft gewijzigd op basis van de verzoeken vanuit het forum?

De voorzitter: De wethouder. Ja, wat vind je ervan, en kun je in vier zinnen vertellen wat dan de wijzigingen zijn? Zo moeilijk kan het ...

Wethouder Bentvelzen: Ik ben het volledig met mevrouw Van Nunen eens. Sterker nog, ik heb daar ook nog een opmerking over gemaakt. Maar dat kan ik nu niet terug draaien. Volgens mij kent u mij langer dan vandaag en probeer ik eigenlijk altijd te zorgen voor een oplegnotitie. Dat is vaker gebeurd bij dit soort stukken. In vier zinnen wordt wat lastig. Maar op bladzijde 26 heb ik toegevoegd aan hoofdstuk 5 ... Nee, we hebben de particuliere initiatieven. Ik ... Ja, ik kan het zo even opnoemen. In de grote zin van het woord hebben we de zinnen met kunnen en kan en dat wat passievere manier van schrijven hebben we omgezet naar de gemeente kan en de gemeente gaat en de gemeente zal. Dus in actievere zinnen. Dat zit voornamelijk in het begin van hoofdstuk 5. Dus dat waren de aarzelende woorden tegenover de forse ambitie, die zijn gewijzigd. Ik heb bij 6.4 een slot toe laten voegen dat we een aantal forse ambities hebben geformuleerd die we zelf lijken af te zwakken. En om te voorkomen dat we hiermee een dubbel signaal afgeven, wil ik nogmaals benadrukken dat we de volle inzet zullen plegen om de forse ambities waar te maken. Dat staat in het stuk toegevoegd. Voorzitter, op bladzijde 27, in het kader van senioren, staat er een stuk toegevoegd over particuliere innovatieve initiatieven. Subsidiemogelijkheden voor realisatie van kleine woonvormen of kleinschalige woonvormen. Combinaties zoeken van complexe met middenhuur, koop en sociale huur, waardoor een natuurlijke menging kan ontstaan van kwetsbare inwoners en overige inwoners. Particuliere en innovatieve initiatieven op dit gebied willen we omarmen en helpen verder te laten komen. Op bladzijde 28, voor mensen met een verstandelijke beperking geschikte kavels zoeken. Bladzijde 29, mensen met een psychische beperking, staan vier aantal punten. En de klemtoon ligt hierbij steeds op het inslaan van nieuwe paden. Voorzitter, dat waren meer dan vier zinnen, maar ik het geprobeerd het echt zo kort mogelijk te vertellen.

De voorzitter: Nou ja. U bent nu volledig geïnformeerd. Zullen we het gesprek aangaan? Dan beginnen we bij mevrouw Kistemaker, de heer Karremans, mevrouw Koopman, mevrouw Van Nunen, mevrouw Van Amerongen, mevrouw Koegler, mijnheer Ezinga. Dat is de volgorde. Mevrouw Kistemaker, u bent de eerste. Ga uw gang.

Mevrouw Kistemaker (GL): Ja, ik kan heel kort zijn. We hebben heel veel vragen gesteld in het forum die naar tevredenheid zijn beantwoord. En de opmerkingen zijn voor een belangrijk deel overgenomen, zoals mevrouw Bentvelzen net even heel knap uit haar hoofd heeft opgesomd.

De heer Karremans (Wij): In deze woningmarkt een woonzorgvisie vaststellen voor doelgroepen is in de ogen van Wij. Rijswijk belangrijk, omdat we hiermee zorgen dat iedereen een passend dak boven zijn hoofd heeft. Dat betekent voor Wij. Rijswijk dat de gemeente zich constructief opstelt naar bewoners die op eigen initiatieven woonzorgvormen willen realiseren, zich nieuwsgierig en leren opstelt naar initiatieven in andere gemeentes die een positieve bijdrage leveren aan het woningvraagstuk en als laatst zich faciliterend opstelt in het delen van kennis, van initiatieven onderling en geïnspireerden. Daarmee zijn wij er natuurlijk nog niet helemaal, want de gemeente heeft ook een verantwoordelijkheid om ruimte te bieden om woonzorgvormen te realiseren. Hierbij ziet Wij. Rijswijk graag een creatieve en stimulerende houding van de gemeente in de uitvoeringsagenda. Wij. Rijswijk is realistisch. Met een duidelijke

visie en ambitie en een duidelijk stip op horizon weet je waar je naartoe werkt en bereik je vaak meer dan vooraf bedacht. Is de wethouder dit eens met Wij. Rijswijk? En bij het realiseren van de uitvoeringsagenda is het fijn als de deelnemers van de werkateliers betrokken blijven. Hun input hoort in onze ogen bij de creatieve en ambitieuze houding, omdat zij vanuit een ander perspectief naar de opgave kunnen kijken en nieuwe inzichten kunnen bieden. Graag zou ik nog een reactie van de wethouder hierop willen hebben.

De heer Veerman (D66): Ik wilde graag even reageren op deze woonzorgvisie. Twee dingetjes in ieder geval. De haalbaarheid om specialistische vormen naar Rijswijk terug te brengen is natuurlijk wel heel positief. Zeker omdat we deze woonvormen dan ook in woonwijken gaan plaatsen, waardoor die mensen ook een waardige plek krijgen in de samenleving van Rijswijk, waar ze ook gewoon thuis horen. In sommige gevallen is dat niet mogelijk en hebben we ook in het verleden al ervoor gekozen om specialistische hulp ook in de buitengebieden te creëren waar we mee samenwerken met andere partijen. En daar ligt ook een beetje mijn vraag in de toekomst. Want er wordt gesteld dat we gaan samenwerken met de H10, en dan hebben we het vooral over de woonzorgvisie. En daarnaast hebben we ook nog eens de H5 in het kader van de maatschappelijke opvang. Ik vraag me af, hoe gaan we dat matchen allemaal met elkaar? Zeker als ik ook het vorige onderwerp al merk dat regio vaak een best lastig verhaal is om dat allemaal bij elkaar te brengen. Hoe wilt u dat gaan doen? Mede ook omdat wij eigenlijk binnen onze regio Woningnet hebben. U heeft een samenwerkingsverband gezocht met diverse woningcorporaties, wat natuurlijk hartstikke goed is. En wilt u alle Rijswijkers ook een plaats geven hier in Rijswijk, ja, dan moeten er dus afspraken gemaakt worden ook met Woningnet. Want het kan op dit moment niet dat je zegt, ja, we gaan zo Woningnet plaatsen en wij gaan alleen de mensen die in Rijswijk wonen een woning toewijzen. Dat mag officieel niet. Dus ik ben heel benieuwd hoe u daar vorm aan gaat geven.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, voorzitter, dank aan de wethouder voor de toelichting op mijn vraag, punt van de orde. En dat zijn zeker verbeteringen, absoluut. Maar voor ons zit het gedurfde element niet alleen in het actief maken van zinnen. In plaats van wordt gedaan of mogelijk, om dat dan wij kunnen van te maken. Daar zit nog wel wat meer ambitie voor ons bij behalve het omzetten van zinnen. Dus mijn vraag blijft aan de wethouder voor mijn eerste termijn, hoe wilt hij ... Hoe wilt u, dat bedoel ik. Hoe wilt u die innovatie, die we trouwens met het CDA in de vorige collegeperiode via een motie hebben ingediend, dus ik hoop dat dat nog ergens ook zijn beslag krijgt, want dat zou heel mooi zijn. Mevrouw Besteman knikt inderdaad. Samen met u heb ik die toen opgesteld. Hoe krijgt die innovatieve woonzorgvisie ook daadwerkelijk in het uitvoeringsplan een rol van betekenis? Dat hoor ik graag. En dan hoor ik eigenlijk ook graag wanneer die uitvoeringsagenda mogelijk eerder kan komen, dat heb ik ook in het forum gevraagd, dan medio 2022? ziet u die mogelijkheid voor zich, voor u? Dan zien we ook daadwerkelijk hoe u dat dan invult, en dat is dus mijn punt van innovativiteit.

Mevrouw Van Amerongen (GBR): GBR is van mening dat we een goed stuk hier voor ons hebben liggen. En de ambities zijn mooi in balans met de realiteit. En ook zien we dat de opmerkingen uit

het forum zijn meegenomen door de wethouder. We zien meer creativiteit, meer gedurfdheid in het stuk terugkomen. En ook heeft de wethouder eerder al aangegeven dat dit nog verder wordt uitgewerkt in de uitvoeringsagenda. En daarnaast geeft zij ook aan gekeken te hebben naar best practices in de buurtgemeentes, en dat dat ook in de toekomst nog gedaan gaat worden. Dus wij hebben alle vertrouwen daarin dat die gedurfdheid, out of de box denken, dat werkelijk ook uitvoering gaat krijgen. En wij kunnen instemmen met dit raadsvoorstel.

Mevrouw Koegler-Böhm (RB): En ik denk dat het toch eens tijd wordt om te zeggen dat ik geen Kugler heeft, maar Koegler. Ik had gehoopt dat u het de afgelopen maanden geleerd hebt, maar het is niet gelukt. Dus het is mevrouw Koegler-Böhm. Maar in ieder geval bedankt voor het woord. Ja, op dit moment zijn we in Rijswijk niet voldoende in staat om de groeiende groep ouderen en andere kwetsbare doelgroepen te faciliteren in hun woon-, welzijn- en zorgbehoeften. En dat moet anders als het aan Rijswijks Belang ligt. Nou, de voorliggende woonvisie die heeft de ambitie daar verandering in te brengen. En de visie is wat Rijswijks Belang nog wel wat dromerig en hoog over, maar we zijn in ieder geval blij om te lezen dat er gestreefd wordt naar ruimvoldoende woonzorgvormen. En of het nu over seniorenwoningen, geclusterd wonen of aangepaste woonvormen gaat, dat is een goede ontwikkeling wat Rijswijks Belang betreft. Waar we nog wel vragen over hebben, is over de haalbaarheid en de betaalbaarheid. Nou goed, de visie geeft daar nog geen antwoord op. Maar we zijn benieuwd naar de uitwerking in de verdere plannen. Wat daarbij ook nog wel belangrijk is, is dat we niet alleen het aanbod beschikbaar hebben, maar dat we ook de doorstroom op de woningmarkt op orde krijgen. Dus dat betekent echt dat we aan de gang moeten met de empty nesters. In het forum heeft hier antwoord gegeven dat de doorstroming in onderzoek is momenteel, en ook eventueel het werken met de doorstroompremie. Dus wij zien uit naar de resultaten van het onderzoek.

De heer Ezinga (VVD): Ik kan mij nog herinneren dat wij tijdens het forum hier ook lang en breed over gesproken hebben en waarbij ik ook uitgebreid mijn complimenten heb uitgesproken naar de wethouder toe voor dit stuk. Waarbij we denk ik een unicum hebben in de wijze waarop we nu beleid gaan vormen rondom woonzorg van kwetsbare groepen. Zoals mijn college mevrouw Van Nunen al aangaf, en ik kan daarin meegaan, uw uitleg aan het begin. Ja, hoe zeg ik dat even mooi. Nou, uw uitleg voldoet. Dus ja, inderdaad, u geeft een aantal dingen waarbij u zegt, er zit wat minder twijfel in, we ... De contradictie tussen realisme en ambitie wordt her en der opgeheven door semantisch op een andere manier teksten te formuleren. En u geeft ook her en der uw ambities op een stukje inhoud ook aan, wetende dat het al een beleidsstuk is. Maar in het uitvoeringsprogramma hoop ik dan ook dat dat ambitieniveau en dat out of the box denken en al dat soort beleidstermen daadwerkelijk ook tot uitvoering komen. En ik kan u alleen maar op het hart drukken dat datgene wat er in andere gemeenten in Nederland al gebeurt, dat die zeker een voorbeeld kunnen zijn voor Rijswijk om her en der oplossingen te bieden voor die kwetsbare groeperingen waar we dat hier nog niet van toepassing laten zijn. En ik heb daar wederom vertrouwen in dat dat ook kan gebeuren in deze visie en de uitvoering daarvan. Tot zover.

Mevrouw De Man (OR): Ja, heel kort. Ik zat net even naar de rest van de agenda kijken en zie dat er nog een paar zware onderwerpen op staan. Dus ik wil nog even een wat vrolijkere noot toevoegen en de complimenten geven aan de wethouder voor dit voorstel. Ik denk dat er eindelijk echt een ambitie van het college handvatten wordt gegeven. Ik denk dat we hier met z'n allen iets heel moois neerzetten op deze manier. En ik wens dit college en ook het volgende college alvast heel erg veel succes en plezier met het uitvoeren van dit plan.

De voorzitter: Dank. Zijn we rond met de raad in de eerste termijn? Ja. Dan gaat het woord naar de wethouder van Dienst.

Wethouder Bentvelzen: En met de laatste woorden van mevrouw De Man zou ik dan maar graag willen beginnen. Want ik doe dit inderdaad met heel veel plezier. En ik hoop dat of ik of wie dan ook dit voortvarend en met heel veel plezier oppakt. Want het is echt ontzettend leuk om te doen om over woonzorg te praten, na te denken. De heer Ezinga die geeft het ook al meerdere keren aan, out of the box denken. Wat kan er wel? Wanneer kun je net iets buiten de lijntjes kleuren, wanneer kan je de grens op zoeken om wel iets te betekenen in deze stad om een samenleving te creëren waar iedereen kan wonen, wat ook de heer Karremans al heeft aangegeven in deze avond. Een duidelijke visie met een stip op de horizon. Ja, die hebben we ook nodig, de heer Karremans, om überhaupt wat te bereiken. Dus ja, ik ben het ... Ik onderschrijf dat. Ik hoop ook dat ik dat met dit stuk gedaan heb, een stip op de horizon heb kunnen zetten waarin we samen met elkaar, want ik doe het natuurlijk niet alleen, ik doe het samen met het college, maar ook samen met u als raad, waarin ik hoop met hele mooie ideeën te kunnen komen naar u en uw goedkeuring daar uiteindelijk voor te krijgen. En ook doe ik dat in samenwerking met mijn collega wonen, doordat zij samen met mij en de mensen van de woningbouwcorporaties en dergelijk om tafel zit, prestatieafspraken maakt, tot woonvisies komt of tot zaken komt waarin we elkaar ook scherp houden. En ik weet dat de woningbouwcorporatie, ik weet niet of ze nu nog steeds meekijken, maar in het forum hebben ze meegekeken. Ze waren super enthousiast over het feit dat we überhaupt een woonzorgvisie hebben in Rijswijk. Dat er überhaupt kaders liggen waar zij ook wat mee kunnen. Dat geldt ook voor projectontwikkelaars die nu ook vanuit de gemeente Rijswijk weten, wat kunnen wij indienen in de gemeente Rijswijk wat überhaupt bekeken wordt. Want wat zijn de kaders in Rijswijk? En dat is superfijn dat we dat met elkaar hopelijk vanavond kunnen gaan vaststellen, zodat we echt wat meer duidelijkheid verschaffen, ook naar de buitenwacht. Voorzitter, mijnheer Veerman die vraagt mij nog, hoe zit dat met die afspraak, hoe ga je daar dan mee om met dat Woonnet Haaglanden en, ja, hoe die verdeling gaat? Nou we hebben een bestuurlijke tafel wonen en we zijn zo slim geweest om daar de bestuurders van zorg bij te zetten. Dus in de zoveel tijd zitten de bestuurders wonen en zorg samen aan tafel, juist voor de doelgroep die u ook benoemt, zeker vanuit de H5 gezien. Vanuit de maatschappelijke opvang en vanuit de beschermd woonvormen, omdat we die decentralisatie ook naar ons toekrijgen in 2023. Daar loopt deze woonvisie doorheen, of deze woonzorgvisie. Maar dat is gewoon een doelgroep die we moeten gaan bedienen in de gemeente. En daarin hebben wij samen met de wethouders wonen hebben wij een verdeling gemaakt. Of tenminste, zijn we bezig met een verdeling te

maken wat realistisch is voor iedere gemeenten, van wat passend is en wat haalbaar is. Laat ik het daar even bij houden. Dus dat is een beetje hoe we de verdeling doen, mijnheer Veerman. Ik probeer u ook aan te kijken. Ik vind het echt heel vervelend werken op deze manier. Dat merk ik aan mezelf. Dus die raadzaal die moet anders ingedeeld, voorzitter. Mevrouw Koegler-Böhm heeft al vaker aangegeven dat empty nesters dat we daar wat mee moeten doen. Ik heb aangegeven, vanuit Welzijn Rijswijk zijn er al ouderenconsulenten aan de slag. Die gaan met die mensen in gesprek, die wijzen mensen op een mogelijkheid tot verhuizing. Dat kan meer, dat moet ook beter. En we kunnen daarin zeker wat meer woningen gaan toevoegen die levensloop bestendig zijn. Want het zou ook wel fijn zijn als die mensen ergens naartoe kunnen waar dan een lift of iets dergelijks aanwezig is. Om maar ergens mee te beginnen. Nou heeft mevrouw Van Nunen mij nog gevraagd, de innovatieve woonvisie de rol en opname en afspraken met de woningbouw. Nou, volgens mij heb ik die afspraak heb ik net al uitgelegd hoe we dat doen. Zowel vanuit de H5 samen met de wethouders wonen en zorg. En hier intern doe ik dat samen met mijn college Johanna Besteman en de woningbouwcorporaties proberen we daar afspraken over te maken en dat ook in de prestatieafspraken en dergelijke mee te nemen. En u geeft aan ... U vraagt mij nogmaals een keer over die uitvoeringsagenda. Daar heb ik volgens mij vorige keer ook al een antwoord op gegeven. Ik ga mijn best doen om het naar voren te trekken, dat heb ik ook vorige keer al aangegeven. En meer dan dat ga ik ook niet toezeggen vandaag. Want dan als ik naar voren trek, wordt de uitvoeringsagenda wat beknopter. Tegelijkertijd wil ik wel dat het een uitvoeringsagenda is waar we daadwerkelijk wat mee kunnen. Waar ik net zo trots op kan zijn als waar ik nu ... Hoe trots ik nu op de woonzorgvisie ben die vandaag voor ons ligt. Voorzitter, de heer Karremans heeft mij nog een belangrijke vraag gesteld voor de mensen die betrokken zijn geweest bij de werkateliers tot op heden, en of we die betrokken bij de uitvoeringsagenda. Mijn antwoord daarop is ja, want die zijn van zeer grote en toegevoegde waarde. Die houden ons ook scherp van wat er wel of niet kan. Want je kan wel out of the box denken, maar het is toch wel prettig dat er een zorginstelling of een woningbouwcorporatie meekijkt en mij op mijn vingers tikt als ik iets bedenk wat echt helemaal niet mogelijk is. Voorzitter, ik zal vast wat vergeten zijn en dat hoor ik dan in de tweede termijn wel terug van de raad.

Tweede termijn

De voorzitter: We zullen zien. Is er nog behoefte aan een tweede termijn? Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler-Böhm (RB): Ik heb één korte vraag aan de wethouder. Want we hebben het inderdaad al vaker gehad over empty nest doorstromen en doorstroompremies. Ik vroeg me wel af wanneer de raad hierover nader geïnformeerd kan worden. Of er een soort tussentijdse evaluatie naar de raad kan komen of een informatiebrief.

De voorzitter: Oké, verder nog woordvoeringen? Zie ik niet. Dan gaan we naar de wethouder, tweede termijn.

Wethouder Bentvelzen: Voorzitter, ik kan er nu geen datum op noemen. Maar ik zal mijn best doen om daar, zodra ik daar wat meer informatie over heb, over hoe het reilt en zeilt vanuit de

woningbouwcorporatie en vanuit onze welzijnsorganisatie Welzijn Rijswijk en hoe we dat dan vorm geven in Rijswijk en wat dat dan tot toe heeft opgeleverd. Want ik denk dat dat belangrijkste is. Dat ik daar op een later moment op terugkom zodra ik dat voor u heb. Voorzitter, dank.

De voorzitter: Oké, dan sluit ik de beraadslaging. Gaan we over naar besluitvorming. Zijn er mensen die een stemverklaring kunnen afleggen. Zie ik niet. Zijn er leden die willen stemmen? Ook niet. **Dan is het voorstel unaniem aangenomen.** Met dank.

11. Raadsvoorstel Integraal Huisvestingsplan 2021-2026 (21 059)

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 13, integraal huisvestingsplan '21-'26. Dat gaat over onderwijs. Daar hebben wij ook weer een lijstje van sprekers.

Mevrouw Schröter-Haas (CDA): Ik was er even vanuit gegaan dat het integraal huisvestingsplan en de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs samengevoegd zouden worden.

De voorzitter: We doen het even gescheiden. Maar je mag best een verhaal houden over beiden, dan wordt dat gewoon ingelast.

Mevrouw Schröter-Haas (CDA): Prima, dank u wel. Mooi dat de gemeente Rijswijk en de schoolbesturen samen dit integraal huisvestingsplan hebben opgesteld voor een toekomstbestendig onderwijs in Rijswijk. Om goed om dit ook terug te horen door de inspreker. Het is belangrijk dat om de kinderen in Rijswijk de best mogelijke kans te bieden in hun ontwikkeling en deze voor te bereiden op hun toekomst. Daarbij is het van belang dat het onderwijsaanbod divers en goed gespreid is en aansluit op de vraag van de maatschappij. Toekomstbestendige onderwijshuisvesting is een randvoorwaarde voor goed onderwijs. Ook goed om te zien dat de kinderopvang hierin is meegenomen. En goed om te zien dat de duurzaamheidsambitie is meegenomen. Zo levert onderwijs huisvesting een mooie bijdrage aan onze duurzaamheidsambities als gemeente en stellen we een goed voorbeeld.

Mevrouw Koegler-Böhm (RB): Ja, dat is goed is dat er nu een langetermijnplan ligt voor de integrale huisvesting. Onderwijs is ten slotte een groot goed, en het is ook belangrijk dat de gemeenten en scholen er samen voor zorgen, nou ja, dat er voldoende plekken beschikbaar zijn voor onze kinderen op het PO en VO. Rijswijks Belang heeft in het forum haar zorgen nog wel uitgesproken over de bouwkundige staat van scholen. En hoewel het niet de verantwoordelijkheid is van de gemeente, het onderhoud van de gebouwen, en scholen zelf een onderhoudsplan moeten opstellen, willen we in ieder geval de wethouder wel vragen om goed in gesprek te blijven over de veiligheid en de bouwkundige staat van de scholen. Omdat onze kinderen natuurlijk niet alleen thuis een veilige leefomgeving nodig hebben, maar uiteraard ook op school. Het is ook onze verantwoordelijkheid dat er voldoende plekken beschikbaar zijn. Nou in Rijswijk Buiten zien we bijvoorbeeld dat dat momenteel niet het geval is. Daar is al veel over gesproken in de raad. Wat we dan nu ook weer terug zien in het integraal huisvestingsplan is dat

er heel veel gewerkt wordt met prognoses, trends, quickscans. Maar goed, voorzitter, jonge gezinnen laten zich maar lastig plannen en blijken in de weerbarstige praktijk maar moeilijk te vatten in voorspellingen. Dus we willen de wethouder vooral vragen om naast dit integraal huisvestingsplan goed in gesprek te blijven met de schoolbesturen, zodat we snel kunnen opschakelen bij dreigende tekorten.

De heer Ezinga (VVD): Ja, ik denk dat wij hier inderdaad een mooi plan hebben liggen waarmee we verder kunnen bouwen voor de lange termijn. Ik wil hierbij ook aanhalen dat wij zojuist een inspreker hebben mogen aanhoren die eigenlijk dezelfde complimenten gaf aan het college en ook ons succes wenste met de besluitvorming hierin. Wat op zich ook wel even mag worden geadresseerd, want dat is natuurlijk ook niet zomaar een vanzelfsprekendheid dat wij vanuit het veld te horen krijgen dat wij hier in één keer een plan op de tafel hebben liggen. Dat gezegd hebbende, ben ik wel getriggerd door de vraag die mevrouw Koopman, wederom, ik haal u weer aan, het is vandaag uw dag, stelde aan de desbetreffende inspreker over, ja maar, hoe kijkt u nou eigenlijk tegen die prognoses aan. Want als we dus naar het kaartje kijken met groen versus rood en we kijken vooral naar het lange termijn, dan zien we toch ook heel veel rode cijfers op de middellange tot lange termijn. En mevrouw Koegler zegt het ook van, die prognoses zijn heel moeilijk te vatten als zodanig. En ik heb bij mezelf het gevoel van, ik zou daar meer van willen weten van hoe kunnen we die risico's op de lange termijn beter inschatten? En in hoeverre kunnen we dat gesprek nog op een andere manier aan dan wat we nu doen? Want dat baart mij wel zorgen. Ook in de groei die we aan het doormaken zijn vanuit onze gemeente en de weerbarstigheid van kinderen en gezinnen die groeien.

Mevrouw Van Amerongen (GBR): Ik wil allereerst, vraag ik me eigenlijk af, tijdens de forumvergadering is afgesproken dat de afgelopen stukken die wij behandeld hebben, dat daar enige aanpassingen op zouden zijn en dan vervolgens als deze aanpassingen akkoord waren, zouden door kunnen gaan als akkoordstukken. En dit wordt nu niet meegenomen. Ik denk dat dat vooral zonde voor de tijd is, aangezien het een volle agenda was. Maar dat terzijde. Ik zal nog even kort onze visie op dit stuk aangeven. Nou de inspreker heeft het natuurlijk ook al gezegd, het is een goed stuk, goed integraal opgesteld. Alle partijen die betrokken zijn, zijn meegenomen bij dit plan. En dit geeft een volledig beeld op schoolniveau en op wijkniveau. Dus al basis ligt hier nu een goed startpunt. En wat de wethouder in het forum ook heeft aangegeven, wanneer er wijzigingen zijn kan dit altijd worden aangepast in dit plan ook. Dus complimenten aan de wethouder en het college, en wij zullen voor dit stemmen.

Mevrouw Koopman (D66): Nou goed om te horen dat de schoolbesturen goed hebben samengewerkt met de wethouder en de gemeente, en zich unaniem kunnen vinden in dit plan. Per school en per wijk is er een gedegen invulling gegeven met frisse en duurzame scholen. In het forum had ik u gevraagd om ook een overzicht op Rijswijks niveau te maken. U heeft een mooi plaatje gemaakt waar elke school zijn eigen plek heeft. Maar waar ik het eigenlijk met een plaatje op Rijswijks niveau over had, was die totaalstellingen. De heer Ezinga, en we zijn het vandaag behoorlijk met elkaar eens, gaf dat al aan, als je naar de middellange en lange termijn kijkt op

Rijswijks niveau, dan komen we meters te kort. En in het plan, en misschien lees ik het verkeerd, maar ik heb nog niet precies eruit kunnen halen, hoe we dat nu gaan oplossen. Want op dit moment is er voldoende ruimte over dat geheel, maar op de middellange termijn komen we 1800 vierkante meter te kort en op de lange termijn meer dan 2500. En in sommige wijken ontstaat er al eerder een tekort. Dus kan de wethouder aangeven of ik me toch geen zorgen hoeft te maken dat kinderen in Rijswijk echt een plek hebben op een lagere school. Niet alleen vandaag, maar ook in 2026 en in 2036. Of moeten er meer kinderen elders in de regio naar school om daar een plek te zoeken?

Mevrouw Kistemaker (GL): Ik wil nog wel eventjes aansluiten bij wat mevrouw Van Amerongen ook zei. Want we hebben dit uitgebreid besproken in het forum en echt de enige reden waarom dit als besprekingsstuk naar de raad is gegaan, omdat er een samenvatting op gemaakt zou worden. En nu zijn we eigenlijk het forum aan het overdoen naar mijn idee. Ja. Want de reden dat het als besprekingsstuk zou zijn ... Zou gaan, was omdat de heer Ezinga en ik aangaven dat er heel veel slordigheden in het raadsvoorstel zaten. En ik zie dat die inderdaad zijn opgepakt en aangepast en dat is goed, want we moeten hier gewoon nog stemmen over een raadsvoorstel wat klopt. Ja, ik wil toch nog even zeggen dat ik uitkijk naar de kadernota jeugd en onderwijs. Die werd net al een paar aangehaald, en er zijn al wat voorschotten gegeven in het forum. Dus ik ben benieuwd wanneer we die ontvangen. En tot slot blijven we ook aandacht vragen voor de prognoses van leerlingen. En dan met name die van het VO, waar we toch echt wel onze zorgen over hebben dat er in het stuk zo stellig staat dat die niet stijgen. Maar ook daar hebben we het volgens mij al uitgebreid over gehad in het forum.

De heer Karremans (Wij): Met onze groeiende gemeente is het belangrijk dat we plek bieden aan schoolgaande jeugd. Het basisonderwijs kent een enorme groei met de bouw van Rijswijk Buiten. De wachtlijsten zijn er dan ook echt enorm. En het is aan de gemeente om te anticiperen. We zien dit gebeuren. Nogmaals wilt Wij. Rijswijk hierbij benadrukken dat betrokkenheid van alleen de schoolbesturen niet genoeg is. En dat ook de directies en docenten een belangrijke klankbordgroep zou moeten vormen in het bepalen van de behoefte. Daarnaast wil Wij. Rijswijk ook de wethouder meegeven te leren van de ontstane situatie in Rijswijk Buiten. Het is met de verdere groei van Rijswijk niet ondenkbaar dat er ook in andere delen van Rijswijk knelpunten zullen gaan ontstaan in de huisvesting van scholen. Wees voorbereid en reageer tijdig om lange wachttijden te voorkomen. We vroegen nadrukkelijk om een visie op het voortgezet onderwijs. De kinderen die nu met school beginnen, zullen over een jaar of acht naar het voortgezet onderwijs vertrekken. En gezien de groei juist nu in het basisonderwijs, kunnen we op onze vingers natellen dat deze groei dus zal gaan verschuiven naar het voortgezet onderwijs. Wij. Rijswijk verzoekt aan de wethouder daarom nu al nadrukkelijk met de schoolbesturen en directies in het voortgezet onderwijs in de regio in gesprek te gaan over wat er nodig is om deze groei op te kunnen vangen. Natuurlijk ook in goed overleg met de regiogemeentes. Vergeet hierbij ook niet de gemeente Delft, die nu al een behoorlijke hoeveelheid VO-leerlingen uit Rijswijk Buiten opneemt. Kan de wethouder ons dit toezeggen?

De voorzitter: Goed. Zijn er verder geen woordvoeringen? Dan gaat het woord naar de wethouder. Mevrouw Besteman.

Wethouder Besteman: En dank ook aan de leden van de raad voor hun inbreng. Ik ga even mijn microfoon iets dichterbij zetten. Ja inderdaad, het stuk is nog wat aangepast, dat werd al door mevrouw Kistemaker gerefereerd. Nou dat is dan niet helemaal wat mevrouw Koopman voor ogen had. Maar ik zal proberen om in ieder geval tegemoet te komen aan uw opmerkingen via u, voorzitter. Om nog heel even kort te schetsen, het zorgen voor goede onderwijshuisvesting is een wettelijke taak van de gemeente. Dus dat is in de eerste plaats van groot belang om dit plan op te stellen. Maar er is natuurlijk ook gewoon een inhoudelijk belang, want we weten dat goede onderwijshuisvesting, en de heer De Vries heeft het aan het begin van de vergadering denk ik ook heel goed geformuleerd en met uw raad gedeeld, draagt gewoon bij aan soepele, goede, doorlopende leerlingen tussen de overgangen van die kinderen moeten doormaken. Soepele overgangen, ja, dragen weer bij aan minder schooluitval. Dus dat is een inhoudelijk groot belang. Ik ben dan ook heel blij dat in dit plan de kinderopvang heel constructief heeft meegedacht en meegedaan, omdat je natuurlijk ook als kind van kinderdagverblijf naar de basisschool gaat. En ook daar zit een overgang. Dus dat is echt nieuw en daar ben ik ongelooflijk blij mee. En ik wil dan ook van de gelegenheid gebruik maken om alle partners, schoolbesturen, kinderopvang, maar inderdaad ook, en dat zeg ik via u tegen de heer Karremans, de achterliggende achterban van de schoolbesturen, directeuren, mensen die gaan over facilitaire zaken. Die hebben natuurlijk allemaal meegedacht, financiën, en hun bijdrage geleverd. En naast dit alles is het inderdaad zo, wat mevrouw Schröter-Haas ook zegt, we leggen hier als gemeente ook een grote duurzaamheidsambitie neer. En dat hebben we in het forum natuurlijk ook al even kort met elkaar besproken. We gaan in plaats van bijna neutraal, energieneutraal, helemaal energieneutraal bouwen. En dat heeft inderdaad te maken, mevrouw Schröter-Haas zei dat heel treffend, met de voorbeeldrol en functie die we ook als gemeente op dat gebied willen innemen. En ook de grote gemeenschappelijke opgave die we gewoonweg daar te vervullen hebben. Nou, dit integraal huisvestingsplan hebben we geschreven voor de langere termijn, maar wel met de opmerking daarbij dat we dat iedere vijf jaar willen herijken. Ik denk dat dat ook nodig is, omdat, ja, in dit plan vraag en aanbod van onderwijs bij elkaar wordt gebracht. Maar goed, inderdaad, mevrouw Koegler-Böhm zei het al heel treffend, prognoses liggen daar ten grondslag aan. Dat is geen exacte wetenschap. En ja, prognoses moeten van tijd tot tijd bijgesteld worden om goed te kunnen plannen en goed die aanbod en die vraag bij elkaar te blijven brengen. Dus dat is ook de achtergrond van het feit dat we dit plan iedere vijf jaar willen herijken. En dan zien we inderdaad als we naar de prognoses kijken, waar overigens ook door de wetgever regels aan worden gesteld. Dus het is geen exacte wetenschap, ik zei dat. Maar het is ook wel serieus werk en een serieuze ondergrond voor dit voorstel. Dan zien we een forse stijging in het PO tot 2027. En daar sorteren we op voor. Ik zal er zo nog iets over zeggen. We hebben in het forum ook al gesproken over de lichte stijging die we zien in het VO. En die zien we in Rijswijk inderdaad als lichte stijging. Maar dat neemt niet weg, zeg ik tegen de Wij.-fractie, dat we daar natuurlijk in overleg zijn, op het moment al en ook in het verleden, met de regiogemeente. Want we weten dat als kinderen op het VO zitten ze vaak wat verder weg naar school gaan. En we zitten hier in een stedelijke

omgeving. Dus ja, in Delft naar school gaan, in Rijswijk wonen is vrij gebruikelijk. Dus daarom voeren we die gesprekken ook met de regiogemeente. En daarom maken we ook gemeenschappelijke prognoses. En als we dan kijken naar het hier en nu. Want mevrouw Koopman heeft nog wel wat zorg geuit, als ik het goed heb begrepen, over voldoende plek op het basisonderwijs. We zijn nu bezig, we zien op dit moment al een forse druk op de scholendriehoek, daar zijn we nu bezig om de Bomansschool gereed te maken voor onderwijs. We voorzien nog in een nieuwe school in de Plaspoelpolder, omdat daar ook druk komt door woningbouw.

Mevrouw Koopman (D66, ter interruptie): Ja, hele korte interruptie op de ... Wat mij niet helemaal duidelijk is, is bijvoorbeeld die Snijdersschool. Zijn die vierkante meters daar nou in opgenomen in het overzicht of niet? Want zoals het er nu uitziet is op de middentermijn is er gewoon echt te kort aan ruimte. En ik haalde er niet uit of die nieuwe initiatieven of die nou wel of niet in die overzichten zijn opgenomen. En dat is eigenlijk mijn vraag. Als dat niet zo is, als ze niet in de overzichten staan en dat komt er nog bij, dan worden de tekorten wellicht opgeheven.

Wethouder Besteman: Dat laatste is aan de hand. Die school is nog niet in gebruik als onderwijs. Dat geldt ook voor een mogelijk nieuwe school in de Plaspoelpolder. Daar is nog geen locatie voor op dit moment. Als het gaat om Rijswijk Buiten hebben we natuurlijk fors uitgebreid. Integraal kindcentrum Parkrijk is onlangs geopend. En ook in januari hopen we onderwijs te kunnen vestigen weer in de tijdelijke school in Rijswijk Buiten. Dus zo voorzien we in die prognose die we nu voor ogen hebben. Voorzitter, ik denk ook dat dat recht doet aan de opmerking van de heer Ezinga over de prognoses en de groei waar we ook als Rijswijk in zitten. Ik loop nog even mijn vragen langs, maar ik denk dat ik er wel zo'n beetje doorheen ben, voorzitter. Ik sluit af met de opmerking dat ik blij ben dat we dit gezamenlijke plan nu aan uw raad kunnen voorleggen. Er is hard gewerkt door schoolbesturen, kinderopvang. Maar ook door ambtenaren, laat ik dat ook niet vergeten. En ik ben blij dat we vanavond kunnen kiezen voor een toekomstbestendig onderwijslandschap in Rijswijk, voorzitter.

De voorzitter: Dank. Volgens mij was het college uitgesproken. Of is er nog collegiaal overleg? Het college is afgerond hè?

Wethouder Besteman: Ik had afgerond blijkbaar, ja.

De voorzitter: Is er behoefte aan een tweede termijn? Vingers graag. Volgens mij niet. Ja, dan kunnen we overgaan tot besluitvorming. Ik zit even in dubio. Het volgende stuk is er natuurlijk nauw mee verband. Wilt u nu alvast besluiten over dit stuk? Het kan hè? Zullen we dat maar doen? Is er behoefte aan een stemverklaring? Is er behoefte aan stemming?

De voorzitter: Ook niet. **Dan is hij hierbij unaniem aanvaard.**

12. Raadsvoorstel Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Rijswijk 2022 (21 060)

De voorzitter: Gaan we naar 14. Het raadsvoorstel verordening en voorzieningen huisvesting onderwijs. Dat is natuurlijk weer een beetje dezelfde materie. Mevrouw Schröter heeft al gezegd, mijn bijdrage bij het vorige punt kun u hier als herhaald en ingelast beschouwen. Zo doen we dat processueel bij banken, dat kan hier ook. Het lijstje woordvoerders is de heer Karremans, mevrouw Van Amerongen, mevrouw Koopmans, de heer Ezinga, mevrouw Koegler.

Mevrouw Koopman (D66, punt van orde): Mag ik dan ook een puntje van orde maken dat ik mevrouw Koopman heet?

De voorzitter: Koopman. Ja, dat staat hier ook.

Mevrouw Koopman (D66): U zegt regelmatig Koopmans.

De voorzitter: Ja. Ja, dat is, dat zijn de grijze cellen, sorry. Mijnheer Karremans, begint u maar.

De heer Karremans (Wij): Ik heb geen bijdrage, ik heb eigenlijk alles al vermeld in het vorige raadsvoorstel.

Mevrouw Van Amerongen (GBR): Daar sluit ik me bij aan.

De heer Ezinga (VVD): Voorzitter, ik durf ook niet meer.

Mevrouw Koegler-Böhm (CDA): Daar sluit ik me bij aan, voorzitter. Geen inbreng.

De voorzitter: Wethouder, geeft de eerste termijn aanknopingspunten voor verdere reactie?

De voorzitter: Volgens mij hebben we dit heel goed behandeld en besproken. Is er behoefte aan stemverklaring? Niet? Wil iemand stemmen? Niet? **Dan is dit unaniem besloten.** Nou, dat was de behandeling van het agendapunt. Daar ben ik zeer tevreden over. Goed gedaan allemaal. Agendapunt 15 hebben we uitgesteld.

16. Bekrachtiging geheimhouding IB 21 103 Bestemmingsreserve en meerjarenraming Huis van de Stad

De voorzitter: Dan gaan we naar 16, de bekrachtiging van de geheimhouding van IB 21 103. Dan weet u precies waar ik het over heb. Dat is bestemmingsreserve en de meerjarenraming van het Huis van de Stad. Kunnen we dat geheim houden? Bent u daarmee akkoord? Mevrouw De Man.

Mevrouw De Man (OR): Ik word weer de vreemde eend in de bijt. Maar nee, daar kan ik niet akkoord mee gaan, dat weet u.

De voorzitter: Oké, dat is aangetekend. Verder geen meldingen, geen stemverklaringen? Wil iemand verder nog stemming? Ook niet. **Daarbij is het besloten. Met 28 stemmen voor en 1 stem tegen.**

16. Raadsvoorstel aanbesteding 2 e fase Huis van de Stad (21 033)

De voorzitter: Dan gaan we naar het volgende agendapunt, dat is wel substantieel. Raadsvoorstel aanbesteding tweede fase Huis van de Stad. Daar moeten we even voor gaan zitten. Ik heb hier als woordvoering mijnheer Sleddering, mijnheer Braam, mijnheer Weterings, mijnheer Van der Meij, mijnheer Van Enk, mevrouw Koopman, mevrouw Mauer, de heer Wit en mevrouw Van Nunen. Dat is bijna allemaal chefsache. Heel goed. En mevrouw De Man. Nog veel meer chefsache. Mijnheer Sleddering, begint u maar.

De heer Sleddering (VVD): Ik zal u wat verklappen, maar de VVD-fractie was en is tegen renovatie van het oude stadhuis. Dat had u niet verwacht. En ik ga ook dat hele verhaal nou niet meer herhalen. Dat is nu genoegzaam bekend. Het project is een stroppenpot geworden. Tegenvallers lopen al richting de tien miljoen. Om die tegenvallers toch nog iets terug te brengen, heeft de VVD voorgesteld om de ambtenaren ergens anders te huisvesten en de bovenste etage in te richten als woningen voor starters en middenhuur. U wilde daar niet aan, en u gebruikte daarbij het argument dat dit al eens onderzocht was door een VVD-wethouder nog wel. Ik zou zeggen, te flauw voor worden. Want dat is inderdaad onderzocht, maar dan voor het hele gebouw en in een totaal andere woonsituatie dan een woonmarkt die we nu hebben. Maar goed, ik heb uw antwoord goed verstaan. En dan vraagt u nu om meer geld vanwege de mislukte aanbesteding. Los van dat wij dat geld niet aan u zullen geven, is de vraag, hoe gaat u nou eigenlijk ook met de vertraging om van de verhuizing van de ambtenaren? Ik heb daar wat vragen over. Heeft u al gesproken met de verhuurder van het huidige stadhuis? Heeft u verlenging van het huurcontract aangevraagd? En is dat voor een half jaar of meteen maar voor een heel jaar? Want er zou nog wel eens wat meer tegen kunnen vallen. En voor hoeveel vierkante meters heeft u die verlenging aangevraagd in het stadhuis hier? Wij hebben deze week op het stadhuis de geheime rekensommen gezien. Ik mag daar dus niets over zeggen tot mijn spijt. Maar goed, laat ik toch maar eens even wat algemene termen zeggen. Er komen nog veel onverwachte kosten aan, en die zijn niet voorzien. Nog los van de parkeergarage en de inrichting van het buitengebied. En de lasten voor deze extra kosten zullen door een volgend college moeten worden gevonden in de begroting. En ik schat in, ergens in 2023. Wat een gezellige erfenis voor uw opvolger. Ik zeg er wel bij, na de verkiezingen, naar mijn vrienden van Wij. Want die opvolger komt pas na de verkiezingen. Dank u wel, voorzitter. Sorry, Dan.

De heer Braam (BVR): Ja, voorzitter, allereerst ben ik inderdaad wel nieuwsgierig naar de antwoorden op de vragen van de heer Sleddering. Maar ook puur om in ieder geval de nieuwsgierigheid bij mij weg te nemen. Maar daar blijft het dan ook bij. Als het gaat om, ja, de extra kosten. We mogen inderdaad van best wel gelukkig prijzen dat op dit moment er gewoon geen rente wordt gerekend over al die extra gelden. Want anders waren we echt helemaal uit de band gelopen, en ja, dan zou je bijna Onafhankelijk Rijswijk gelijk moeten geven als het gaat om het uitlopen van de kosten en dus, ja, toch dat de verhoudingen scheef gaan lopen. Gelukkig is dat niet het geval. Maar dat komt dus vooral door die renteteller die niet hoeft te worden toegepast. Wil ik in ieder geval hier constateren. Verder hebben we in forum al aangegeven dat

wij onze, ja, ondanks de extra kosten die harstikke logisch zijn in deze tijd. Hoeven we het natuurlijk niet te hebben over kosten in de bouw wat daar extra gewoon plaatsvindt nu. Kijk hoe duur de nieuwe huizen kosten. Nou dat is niet alleen vanwege de verhoging van de grondprijzen, maar gewoon ook puur vanwege het feit dat alle grondkosten, noem ik het dan maar even, of het nu gaat om hout, metaal of andere zaken, ja, dat is allemaal veel duurder geworden. Dus dat geldt ook voor het stadhuis. En ja, dan als je het prijspeil 2018 bekijkt en je zit nu 2021 en dit moet erbij met, ja, inderdaad de asbesttegenvaller, dan vinden we het als Beter Voor Rijswijk nog meevallen. En dan zou ik in ieder geval als boodschap willen meegeven aan het college, ga ervoor en het belangrijk is dat het Huis van de Stad straks gaat draaien zoals we dat vooraf hebben voorzien.

De heer Weterings (RB): Ja, voorzitter, ons geliefde huis van de toekomst, het Huis van de Stad. Ja, om niet te vaak in herhaling te vallen, maar het feestje is al natuurlijk in eind '17 al gevierd toen er 18,2 miljoen euro beschikbaar werd gesteld. En daar zat ook de VVD in. Maar goed, dat gezegd hebbende, is het wel triest om te zien dat er wel steeds meer, ja, zaken boven water komen waaraan je kan zien dat het meer geld gaat kosten. Maar eigenlijk moet je je afvragen of we dan eigenlijk in het hele systeem hoe de ambtenaren werken, of daar niet iets mis gaat. Want ik werd toevallig aangesproken laatst. Er werd aan mij gevraagd, kan je je andere grote bouwprojecten herinneren die goedkoper uitvallen? Toen ben ik gaan nadenken. Eigenlijk niet. Eigenlijk valt alles duurder uit als gemeentes dingen gaan aanbesteden of uitbesteden. Dus zou je toch eigenlijk in de toekomst beter moeten gaan kijken naar een eigen risico, ondernemersrisico, foutmarge van een aantal procent op te bouwen. Het schijnt heel moeilijk te zijn. Ik denk dat ook wel dat dat niet zo makkelijk is als ik het hoop. Maar zie het zo, je bent bezig met een heel mooi project, en om nou 18,2 miljoen al weg te gooien voor die 1,8 miljoen wat alvast meer zou gaan kosten, ja, vinden wij zonde. Wij vinden dat niet de moeite waard om dan een sloopkogel nu al te gaan bestellen. Maar het zijn natuurlijk wel ... Ja, er zitten wel natuurlijk risico's aan en inmiddels zijn er ook wel grenzen. Alleen die grens is nu helaas nog niet bereikt. Want wij vinden het wel zonde om hier nu dus mee te stoppen.

De heer Van der Meij (GBR): Voorzitter, ik kijk er erg naar uit dat wethouder Coen Sleddering in de volgende raadsperiode het Huis van de Stad zal gaan openen met veel trots.

De heer Sleddering (VVD, ter interruptie): Ik wil even een dienstmededeling doen, ik ben met pensioen en ik blijf met pensioen.

De heer Van der Meij (GBR): Voorzitter, ik heb geleerd dat je in de politiek nooit nee kan zeggen. Dus nee, alle gekheid op een stokje. Voorzitter, wij zien ons met dit raadsvoorstel voor fase twee geconfronteerd met de eerste overschrijding die te maken heeft met het concept Huis van de Stad. De allereerste fase waar een overschrijding voor gerapporteerd had, had te maken met asbestproblematiek die te allen tijde aan de orde zou zijn gekomen linksom of rechtsom als je met het gebouw aan de slag zou zijn gegaan. Van renovatie, waar nu voor gekozen is, voor uiteindelijk voor sloop voor gekozen zal zijn. Dat is inherent aan het feit dat je eigenaar bent van een gebouw en ook eigenaar bent van de, ja, eigenschappen die dan zo'n gebouw heeft. De

overschrijding die nu wordt gerapporteerd, voorzitter, heeft, en dat heeft de wethouder ook uitgelegd in het forum, te maken met de marktwerking waar we met zijn allen nu onder te maken hebben. Schaarste aan personeel, schaarste aan grondstoffen, die maken dat het heel moeilijk is om prijscalculaties te maken. Dat laten ook begrotingen zien die vooraf gemaakt zijn. Ook de adviseurs weten het op dit moment niet waar marktprijzen zich toe gaan ontwikkelen. Belangrijk is nu wel dat met de aanbesteding van deze tweede fase, ja, de belangrijkste opdrachten nu verstrekt gaan worden. Daar zitten nog extra aanvullende opdrachten die samenhangen met inbouwpakket met betrekking tot meubilair. Er is ook gecalculeerd voor risicomangement voor onvoorzien. Dus al met al denken we dat er met dit krediet wat nu gevoteerd is voldoende, zoals het zo mooi heet, water onder de kiel ligt om het project af te maken. Ja, voorzitter, in reactie op de VVD. De wethouder Lugthart zal er wel namens het college verder op ingaan. Het is natuurlijk ridicul om te veronderstellen om nu eventjes die fase twee om te gaan bouwen naar woningen. En dat ook nog eens extra belasten met het feit dat het vooral voor starters moet zijn en betaalbare huurwoningen moeten zijn. Alsof dat niks kost. Los van het feit dat je extra investeringen moet doen om die tweede fase naar woningen om te bouwen, denk alleen maar aan alle infrastructuur op het gebied van ontsluiting, ventilatie of een mechaniek die daarvoor nodig is. Buitenruimtes die extra daarvoor aangelegd moeten worden. Plus nog eens een claim dat je het ook nog voor starters wilt doen. Nou tel de rekensom maar op, dat is natuurlijk een volstrekt onbegaanbaar pad. De businesscase die we met elkaar hebben opgesteld, is nog steeds positief. Ik hoor graag de bevestiging van het college daar nu op. En ik denk dat er al met al uiteindelijk een fantastisch concept wordt gerealiseerd. Een nieuw centrum voor Rijswijk in een prachtige omgeving, waar we met zijn allen zo meteen buitengewoon trots op kunnen zijn.

De heer Van Enk (CDA): De overschrijding waar we het nu over besluiten om extra budget te voteren, heeft in onze ogen absoluut te maken met de beslissing die destijds genomen is om het stadhuis in twee fasen aan te besteden. Natuurlijk, de kosten voor bouwen zijn enorm gestegen. Maar dat maakt het dus ook extra lastig om drie-vier jaar geleden, vijf jaar geleden misschien, een begroting in te dienen voor een aanbesteding die in twee fasen in de verschillende tijdstippen gebeurt. Tegelijkertijd geeft het ook een zekere dwangpositie voor de voortgang van het project. Wij vinden per saldo dat je natuurlijk gewoon door moet gaan. Ik vraag me zelfs af, als nu kan worden aangetoond dat de businesscase net niet meer positief uitvalt, wat je dan zou moeten besluiten. Want je gooit als je ermee stopt een enorme investering weg. En het CDA heeft dan de indruk dat we gewoon verder moeten gaan en dat de stukken die nu zijn voorgelegd voldoende vertrouwen geven dat dat gaat lukken op een goede en ook financieel verantwoorde manier. Er werd net gesproken over, ja, de dekking van dit extra bedrag zal dan nog moeten plaatsvinden. En dat is dan een erfenis die we achterlaten voor een volgend college. Ja, dat is zo. Het is natuurlijk alleen net zo goed waar dat de beslissing om dit in twee fasen aan te besteden een erfenis is die het vorige college aan ons heeft achtergelaten. En daar heeft het CDA in december 2017 ook voor gewaarschuwd en om die reden tegen gestemd. En de VVD, bij monde van de heer Sleddering, heeft daar voor gestemd. Dus erfenissen, daar zitten we altijd

mee. Politiek bestuur is een continuüm. En ik denk dat we er gewoon tegenaan moeten om hier een succes van te maken.

Mevrouw Koopman (D66): Nou natuurlijk is D66 Rijswijk niet blij met hogere investeringslasten of kosten waar we nu mee te maken hebben. Maar we begrijpen ook dat het realistisch is dat deze nu hierbij komen. En elk voordeel ... Of elk nadeel heeft zijn voordeel. Door het uitstel vallen ook de kapitaalslasten weg voor 2021 en 2022, wat het weer een beetje compenseert en we ook voldoende overhouden om tijdelijke huisvesting te organiseren binnen het ... Ook al kunnen we daar niet over bedragen praten. En voor ons is daarom doorgaan nog steeds de beste optie. En ik denk dat we nog even ook moeten kijken, waarom doen we dit eigenlijk? Dat is om een huis van de stad te creëren. En dat staat voor ons nog duidelijk als een huis. Een Huis van de Stad waar verschillende maatschappelijke functies samenkomen, een ontmoetingsplaats, en waar we weer echt een raadzaal hebben. Ook al is het best wel weer een vooruitgang ten opzichte van de schoolklassenopstelling die we de afgelopen maanden hebben gehad. Maar daar hebben we wel echt een raadzaal, die bovendien ook nog als theater en bioscoop gebruikt kan worden, in plaats van een gemeentehuis in dit veel te dure en sfeerloze kantoorgebouw.

Mevrouw Mauer (Wij): Wij houden het kort, wij hebben namelijk ons standpunt al vaker in meerdere fora en vergaderingen uitgebreid gegeven. Diverse inwoners gaven aan dat ze graag terug willen naar het oude stadhuis. Het betreurt ons wel dat de tweede fase niet binnen de van te voren ingeschatte financiële kaders blijft, maar we vinden het wel fijn om te horen dat het wel binnen de kaders van de gestelde businesscase blijft. We zijn hiermee nog steeds vijftien miljoen goedkoper dan het scenario waarin we in dit stadhuis blijven. En wij kunnen niet wachten om naar het iconisch Huis van de Stad te gaan. Wij Rijswijkers kunnen deelnemen aan culturele activiteiten, zoals mevrouw Koopman al zei, en elkaar ook kunnen ontmoeten. Dit was mijn eerste termijn.

De heer Wit (GL): Tijdens het forum heeft GroenLinks al duidelijk aangegeven wat ons standpunt is, en wij blijven daar vanzelfsprekend achter staan. Het gevraagde extra budget is ontzettend spijtig, maar valt wel binnen het percentage wat van de oorspronkelijke voorwaarden mocht worden afgeweken. En daarnaast is de businesscase nog steeds positief, al wordt die wel steeds krappere. De prijsstijgingen die hebben geleid tot hogere inschrijving, was uiteindelijk niet te voorzien. Al kun je nog steeds wel twijfels hebben bij het splitsen van een bouwproject als dit in twee fasen. Maar daar heeft echter de vrijwel de voltallige raad in 2017 mee ingestemd. Dus daarmee is voor ons de kous dan ook af. Wijzigingen van de programmatische invulling of iets dergelijks levert veel te hoge kosten op. Als het al mogelijk is, wat ik ten eerste betwijfel. Dat is dus helemaal geen optie. Voorzitter, we zullen voor dit raadsvoorstel stemmen en hopen dat we zo spoedig mogelijk een heuglijke deelopening mogen verwelkomen, en zien met belangstelling de verdere bouw tegemoet.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, ik probeer wat er allemaal al gezegd is te beperken in wat ik zelf nog wil zeggen. Het is nogmaals een eigen keuze geweest van ons als raad om in twee aan te besteden, met alle risico's van dien. De bekende poortjes die open en dicht konden. Nou ja, daar

hebben we dus zelf ons, ja, in dit geval wat negatief in, ja, laten beoordelen. De aanbesteding valt binnen de marge waarbinnen verhoging van de kosten is voorzien, dat ook. Dus in die zin is er nog in feite financieel gezien wat betreft de businesscase niet zoveel aan de hand. De projectaansturing vereist nu wel heel strakke regie. Is de wethouder dat met ons eens? Heb ik in het forum trouwen ook al gevraagd. Maar ik wil wel graag nog een keer zijn antwoord daarop. En ik begrijp inderdaad, sommigen hebben het ook al gezegd, dat er wel met de vertraging in de bouw zowel financiële voor- en nadelen gepaard gaan. En dat geeft ons nog voldoende vertrouwen om in ieder geval ook in het concept Huis van de Stad te vertrouwen en te geloven, en ook financieel gezien.

Mevrouw De Man (OR): Ja, eigenlijk zit Onafhankelijk Rijswijk compleet op dezelfde lijn als de VVD. En ik had het zelf niet beter kunnen verwoorden dan de heer Sleddering zojuist heeft gedaan. De vragen met betrekking tot de huisvesting van de ambtelijke organisatie onderschrijven we. Des te meer omdat ze in dit raadsvoorstel eigenlijk niet aan bod komen. En dat is toch wel bijzonder, want we weten al eventjes dat de gestelde deadline niet haalbaar is. En ik had gehoopt en eigenlijk ook verwacht dat het college nu al met een tijdelijk huisvestingsplan zou komen, of in ieder geval een update op lopende onderzoeken kon geven. Ik ben dus wat teleurgesteld. Maar goed, ook een positieve noot. Ik kan daardoor in plaats van alleen afgeven op het Huis van de Stad ook wat vragen aan u stellen waar u hopelijk antwoord op geeft. Concrete vragen. Wat bent u nu aan het verkennen voor de huisvesting van de ambtelijke organisatie? En om hoeveel vierkante meters gaat het dan? Hoever bent u al met deze verkenning en is het mogelijk om een inschatting te maken met betrekking tot de kosten daarvoor? En met betrekking tot de opmerking van de heer Braam, ik vermoed dat u onafhankelijk Rijswijk binnen nu en een half jaar, heel misschien binnen een jaar, toch gelijk zal moeten geven. Al wil ik omwille van de gemeentekas natuurlijk liever geen gelijk krijgen.

De voorzitter: Goed, zijn er nog verdere woordvoeringen? Zie ik niet. Dan gaan we naar het college. Wethouder Lugthart.

Wethouder Lugthart: Met het besluit vanavond wordt een als het goed is laatste stap gezet naar de inhuizing van het Huis van de Stad. Volgens mij kunnen we stellen dat er de afgelopen tijd heel veel werk verricht is. Ik zal niet overal nog bij stilstaan. Dat heeft u mij gevraagd, om het kort te houden en niet een herhaling van zetten te doen vanuit het forum, zoals ook de heer Sleddering zei. Om wel gelijk bij de heer Sleddering aan te landen, u geeft aan, er is sprake van een mislukte aanbesteding. Nou dat is natuurlijk niet waar, zoals dat de heer Van der Meij ook aangeeft. Er is sprake geweest van een mededingingsprocedure met onderhandelingen. Die is gestart en geslaagd, waarbij we inderdaad wel als college teleurgesteld zijn dat dat iets met bouwkosten heeft gedaan. Maar dat is, zoals de heer Wit ook aangeeft, het is vervelend dat we hiermee geconfronteerd worden, maar ook gezien de markt niet onvermijdelijk. Nou naar verwachting kunnen we volgend jaar toch gaan inhuizen. En dan geeft u terecht aan, mijnheer Sleddering, dan zal er hier in het pand het één en andere moeten gaan gebeuren, wat ook mevrouw De Man aangeeft. Daar zijn we als college mee bezig. Er wordt onderhandeld, diverse

scenario's worden uitgewerkt. Zodra dat op papier staat, dan komt het uw kant op. Maar gezien de onderhandelingen kunnen we daar nu op dit moment geen mededelingen over doen. Ik kan u hier nogmaals toezeggen, mevrouw De Man, er worden scenario's uitgewerkt. U krijgt er een voorstel voor. En ik zeg ten zowel Onafhankelijk Rijswijk als de VVD, de kosten daarvoor zijn geraamd, zitten in de businesscase. Dus het is ook niet zo dat daar een kostenoverschrijding gaat plaatsvinden. Ja, voor wat betreft de vertraging heb ik dan denk ik de vragen beantwoord. Mijnheer Braam heeft terecht een punt met de lage rentestand die er op dit moment is. Tegelijkertijd is er natuurlijk gewoon pech als we het hebben over de economische situatie. Dat is wat u eigenlijk zelf al aangaf. Ja, dan de fractie van gemeentebelangen Rijswijk. Terecht punt wat u aanzwengelt, mijnheer Van der Meij, de eerste kostenoverschrijding is nu een feit. De andere kostenoverschrijdingen zijn voor wat betreft asbest. En asbest had, zoals mijnheer Wit in het forum al aangegeven heeft, kosten die te allen tijde gemaakt zouden moeten worden, ook op het moment dat het Huis van de Stad gesloopt zou moeten worden. Nou ja, dan nog de businesscase. Volgens mij een terechte vraag van mijnheer Van Enk, hoe staat het er nu mee? En is het een businesscase? En zouden we een andere keuze maken als die businesscase niet meer positief zou zijn. Ik kan u hier geruststellen, die businesscase is nog steeds positief en gigantisch ook. Want de businesscase staat op dit moment voor 14,9 miljoen op veertig jaar voordeliger dan blijven in het huidige pand. En dan wil ik ook nog maar even in herinnering brengen dat ook wanneer we ervoor gekozen hadden dit niet te doen, dat er een nieuwbouwlocatie voor Trias zou moeten worden gebouwd. En de vraag is wat de extra kosten voor Trias zouden zijn geweest op het moment dat we nu zouden zijn gaan bouwen.

De voorzitter: Is er behoefte aan een tweede termijn? Mijnheer Sleddering, mijnheer Braam en mijnheer Weterings. Dat is onze top drie, dat had ik wel gedacht. Mijnheer Sleddering, begint u maar.

De heer Sleddering (VVD): Potverredorrie zeg hé. Eerst wordt je tot wethouder benoemd en nou weer tot top drie. Dat heb ik in mijn leven nog nooit meegemaakt. Wat een avond. Ja, wat de wethouder ook zegt, we gaan niet heel die discussie. Maar het blijft toch wel flauw als je steeds weer allerlei termen uit het verleden erbij gaat halen. Ja, dit moeten we gewoon niet meer doen. Het is echt verschrikkelijk. En ook termen als van, ja, is het nou wel mislukt of niet mislukt. Het kost gewoon meer. Ja. En ook tegen mensen in de zaal die zeggen van, ja, als je die asbest, die had je toch gehad, ook al had je het gebouw gesloopt. Dat klopt. Maar ja, dan hadden we een stuk grond gehad wat je had kunnen verkopen. Dat is toch nog opbrengst delen. Maar laten we die discussie niet meer voeren. Laten we nu feiten ... Wat zijn de feiten? U heeft geld nodig om dat gewoon de aanbesteding niet heeft opgeleverd wat het had moeten opleveren, laat ik het dan zo formuleren. En dat is jammer. En ja, wij vinden dat we dat toch niet moeten doen. Dus wij zullen niet voor stemmen.

De heer Braam (BVR): Ja. Dank u wel, voorzitter, in ieder geval voor de reactie. Ik denk dat het even belangrijk is om een korte reactie te geven in de richting nog van Onafhankelijk Rijswijk. U zou volledig gelijk krijgen op het moment als we rentestanden kennen weer van vier of vijf

procent. Ja, dan gaat de teller echt de andere kant op, maar daar is geen sprake van. Waar we ongeveer, en dat werd volgens mij net al in de zaal door één van de collega's geroepen, ongeveer nog een verschil van vijftien miljoen euro ...

Mevrouw De Man (OR, ter interruptie): Ja, even heel kort. Ik denk niet dat we alleen moeten kijken naar wel of geen rentemogelijkheden. Maar ik hoor u wel bij de volgende overschrijding.

De heer Braam (BVR): Dan neem er even ... Nou, laat ze houden. Ik ga ervan uit in ieder geval dat we ons dan wel beperken tot de businesscase hier, en dat we in ieder geval de garage en het buitengebied netjes erbuiten houden, want anders dan ken ik er ook nog wel eentje. Dan heb ik nog één slotvraag. Ik heb de vorige keer al gevraagd om een ronde voor de buitenwacht, voor de bewoners te doen. Wellicht heeft u al een datum voor ons?

De heer Weterings (RB): Voorzitter, ik heb eigenlijk een hele korte vraag, en die is al een tijd niet gesteld. Hoe is het met onze slechtvalk die daar heeft gehuisd of is gehuisd? Komt die nog terug? Woont hij daar? Of kan hij eventueel nog schade aanrichten?

De voorzitter: Oké. Zijn er nog anderen die het woord willen voeren? Niet? Wethouder zijn er aanknopingspunten voor een tweede termijn?

Wethouder Lugthart: Zeker, voorzitter, nog twee. Fractie van Beter Voor Rijswijk, ik vergat het te stellen. We zijn druk bezig met het plannen van een datum voor inwoners, inwoners, ondernemers, zodat ze inderdaad ook het Huis van de Stad van binnen kunnen bekijken als fase één bijna is afgerond. Dat lijkt me prima. En voor wat betreft de slechtvalk, mijnheer Weterings. Ja, er zitten negatieve kanten aan de overschrijdingen, maar er zitten ook positieve. Ik heb het genoeg gehad om te mogen kijken hoe de slechtvalken zijn opgegroeid. Ik zou het u volgend jaar aanraden als ze er wel zijn, want het is echt verschrikkelijk leuk om het te zien om de kleintjes opgroeien. Die zijn inmiddels uitgevlogen. En de twee ouders slechtvalken die zitten weer geregeld op de toren. Voorzitter, dat in tweede termijn.

De heer Weterings (RB, ter interruptie): Maar de vraag was, kan een nieuw nest nog schade aanrichten met een eventueel verbouwingsverbod als hij gaat nestelen of hij zijn nestje gaat bouwen. Dat was de vraag.

De heer Lugthart (Wij): Ja, voorzitter, dat kan altijd. En tegelijkertijd is in de planning is er rekening gehouden en wordt er met de slechtvalk ook te allen tijde rekening gehouden. En er zijn ook ... Er is dispensatie aangevraagd bij de ODH, en die ligt er ook. Maar het is wel zo dat in het broedseizoen er geen activiteiten op het en om het stadhuis mogen plaatsvinden. Ik zie dat u een beweging maakt, dat gaat meer geld kosten. Ik denk dat het volledig in control is. Dat is overigens ook nog in eerste termijn richting mevrouw Van Nunen. Het projectmanagement, het risicomanagement wordt natuurlijk versterkt. En daarvoor is ook een extra budget opgenomen.

Mevrouw Koopman (D66, ter interruptie): Heel kort. Want u triggert in het ... Want volgens mij de grootste werkzaamheden die er nu gaan plaatsvinden is binnen in het stadhuis. En dat kan toch gewoon wel doorgaan als die slechtvalk daar zit?

De heer Lugthart (Wij): Dat is correct. Zeg maar werkzaamheden in de binnenkant van het stadhuis is geen enkel probleem. Maar op het dak, dat is een probleem zodra sprake is van een broedseizoen.

De voorzitter: Goed. Volgens mij einde van de beraadslaging. Ik heb het idee dat wel gestemd zal gaan worden. Zijn er stemverklaringen nog te geven? Nee hé, u was duidelijk. Dan gaan we gewoon stemmen over dit voorstel. De loketten zijn open.

De griffier: 25 voor, 4 tegen.

Raadsvoorstel 2e fase Huis van de Stad (21 033)			
Mevrouw Kames	voor	De heer Sleddering	tegen
De heer Karremans	voor	De heer Veerman	voor
Mevrouw Kistemaker	voor	De heer De Vries	voor
Mevrouw Koegler-Böhm	voor	De heer Weterings	voor
Mevrouw Koopman	voor	De heer Wit	voor
De heer Kruger	voor	Mevrouw Woudstra	voor
De heer Krumeich	voor	Mevrouw Alberts	voor
De heer El Majjaoui	afwezig	Mevrouw Amerongen	voor
Mevrouw De Man	tegen	De heer Van den Berg	voor
Mevrouw Mauer	voor	De heer Van den Bosch	voor
De heer Van der Meij	voor	De heer Braam	voor
Mevrouw Mooij	tegen	De heer Cupedo	voor
Mevrouw Van Nunen	voor	De heer Dolmans	voor
De heer Oelen	afwezig	De heer Van Enk	Voor
De heer Paredes Sanchez	voor	De heer Ezinga	tegen
Mevrouw Schröter-Haas	voor		

De voorzitter: Goed, **dat betekent dat er een meerderheid is voor het voorstel en daarmee is het aangenomen.**

17. Raadsvoorstel Ontwerpverklaring van geen bedenkingen uitbreiding restaurant, hotel en Spa Savarin (21 062)

De voorzitter: Dan gaan we gauw verder met de rest van de agenda. Waarschijnlijk is het kort. Ik stel aan de orde raadsvoorstel ontwerpverklaring van geen bedenkingen uitbreiding restaurant, hotel en spa van etablissement Savarin. Ik heb hier het lijstje woordvoerders. Mijnheer Van Enk,

de heer Wit, Van der Meij, Weterings, Braam, Sleddering, We... Weterings, hebben we al gehad. Mijnheer Van Enk, u bent de eerste.

De heer Van Enk (CDA): Ik had in het forum wat moeite met de tekst van dit raadsvoorstel, omdat we het hebben over een gebied waar kantoren staan, waar een hotel staat. Hotel gaat uitbreiden, ja, zelfs verdubbelen. En de tekst blijft maar spreken over cultuurhistorische betekenis die niet wordt aangetast, park van gehandhaafd blijft, cultuurhistorische waardevolle elementen blijven bewaard. En tot slot als uitsmijter, door de nieuwbouw krijgt het terrein een harde stenen begrenzing in plaats van de zachtere groene begrenzing die het nu heeft. Dit betekent verlies aan beplanting, maar zal er tevens toe bijdragen dat het terrein meer als een eenheid wordt ervaren. En dit soort teksten verwacht ik eigenlijk, ja, van een projectontwikkelaar, iemand die een plan gaat verkopen, maar niet in een raadsvoorstel. Ik had van een raadsvoorstel verwacht dat het geobjectiveerd aangeeft wat de voor- en nadelen van zo'n voorgenomen bouw zijn. En dat het ook alle relevante stukken bevat. En ik ben blij dat we daarom in tweede instantie ...Ik zei net, dat ik ook verwacht van een raadsvoorstel dat daar alle relevante stukken in meer worden gestuurd. En dat ik blij was dat in tweede instantie ook wat meer van de bouwtekeningen, in ieder geval de zijaanzichten, zijn toegestuurd. En daar ben ik wel een beetje van geschrokken, want dat zag er anders uit dan de hele globale onduidelijke schetsen die bij het raadsvoorstel zaten. Het betreft bebouwing met een nieuw gebouw van tien tot veertien meter hoog. En dat kan ik in de verste verte niet plaatsen met een stenen begrenzing die een gebied mooi afsluit. Waarom dan deze taal? Nou, een ander stuk wat ontbrak aan dit raadsvoorstel, mijns inziens onterecht, is een overeenkomst die is gesloten door het industrieschap Plaspoelpolder met de eigenaar van Savarin. Dat is geweest in 2011. En dat is twee jaar geleden nog vernieuwd en aangepast. Maar dat komt er in het kort op neer, de Plaspoelpolder heeft met publieke middelen bij dat hotel een park aangelegd. En Savarin heeft toegezegd contractueel om dat park te onderhouden gedurende minimaal vijftien jaar. Dat contract is 2011 gesloten, dus dat geldt nog steeds. En dan denk ik, ja, als je daar nu gebouwen gaat neerzetten aan de rand van dat park, en je gaat bomen kappen en je gaat de parkeerplaats visueel verminderen door tegels groen te maken en er komt een heleboel water bij voor de waterberging. Ja, wat blijft er dan over van dat park. En dat valt mijns inziens uit deze tekeningen onvoldoende op te maken. Duidelijk is wel dat het kleiner wordt. Als er staat, grotendeels gehandhaafd, wordt het sowieso kleiner. En het is nu al niet zo groot. Dus ik vraag mij af, wat zijn de consequenties van dat contract? Als de eigenaar zich niet meer aan de onderhoudsplicht kan houden, dan zal de investering die is gedaan voor dat park, moeten terug worden betaald aan de Plaspoelpolder. En daar zitten wij in, daar maken wij deel van uit. Kortom, ik vind het raadsvoorstel onvolledig. Ik kan het daarom niet goed beoordelen en ik stel voor dat, ja, de wethouder opnieuw in gesprek gaat met de indiener van het bouwplan om te kijken de bebouwing die nu voorgenomen is, of die verminderd kan worden.

De heer Wit (GL): Het voorstel dat er ligt is een ambitieus plan. En we begrijpen de ambitie van Savarin, gezien de meerwaarde van een dergelijk hotel, wellness, restaurant ook wel voor Rijswijk. Maar bij het lezen van de stukken voorafgaand aan fora kwamen er behoorlijk wat

vragen naar voren. Vragen die uiteindelijk dan wel beantwoord zijn door een grote hoeveelheid aan extra documenten. Visualisaties, plattegronden. En ons is niet helemaal duidelijk waarom dit niet gewoon in eerste instantie bij de beraadslaging zat tijdens het forum. Het plan in ogenschouw genomen, er verdwijnt best veel groen. De uitstraling van het park met een slingerend pad over bruggetjes en tussen waterpartijen, dat is straks niet meer. Tenminste, deels. Er blijft een soort binnentuin met parkeren over. Ja, als je het dan hebt over een park wat ooit is aangelegd inderdaad, wat mijnheer Van Enk al zegt, met eigenlijk met gewoon gemeenschapsgelden. Dan moeten we toch constateren dat het best wel een grote ingreep is. Maar wat veel meer stoort is het proces. Uiteindelijk krijgen we inderdaad stukken, overeenkomsten, op tafel over aanleg, onderhoud en overdracht. Waarbij aangetekend wordt dat die niet eens met de volledige raad zijn gedeeld, maar dat we die alleen hebben ingezien omdat we op het stadhuis geweest zijn. Ja, een veel te laat moment. Dus waarom zijn die stukken niet gewoon meegestuurd? Het had gewoon bij de beraadslaging gekund of ter inzage vanaf dag één. Dat had geen enkel probleem geweest en dan hadden we niet dit gevoel gehad. Het voorstel zoals het er nu ligt, en dan sluit ik me aan bij de heer Van Enk, vind ik onvolledig. Niet goed te beoordelen op haar merites. Ook al is er wellicht best wel wat voor te zeggen, heb ik toch graag dat de wethouder ze inderdaad terugneemt, waarin ook stukken uit het verleden inzichtelijk gemaakt worden voor de raad en daarmee een afgewogen besluit kunnen nemen.

De heer Van der Meij (GBR): Ja, voorzitter, ik kan mij grotendeels aansluiten bij de inbreng van de heer Van Enk in de eerste termijn, met nog een paar aanvullingen. We snappen heel goed het voorstel wat nu voorligt. Het is op verzoek en op initiatief van de exploitant, eigenaar van Savarin. Die heeft aangegeven niet met zijn exploitatie in zijn huidige omvang uit te komen en heeft daarom een verzoek gedaan op basis van een onderbouwd plan om tot uitbreiding van zijn exploitatie te komen. En ik vind dat we dat als raad objectief moeten beoordelen. En ik deel de heer Van Enk zijn analyse, dat moeten geen verkoopbrochures zijn waar we het over moeten hebben. Maar we moeten gewoon heel goed naar, ja, onze publiekrechtelijke rol kijken die wij in dit dossier hebben. En bij ons publiekrechtelijke rol liggen, ja, diverse stukken ter beoordeling. Die zijn inmiddels in de tweede instantie ook na het forum toegestuurd, waarvoor dank. En één belangrijk document ontbreekt hieraan. Althans, er wordt niet, met geen woord over gerept in het raadsvoorstel, en dat zijn inderdaad de afspraken die destijds met het industrieschap Plaspoelpolder zijn aangegaan met betrekking tot het park. En los van het feit dat er een onderhoudsverplichting nu, ja, tussen het wal en het schip dreigt te geraken, respectievelijk een investering die daar tussen de wal en het schip dreigt te geraken, hebben we het ook over een publieke medewerking aan een waardevermeerdering van de locatie door de mogelijkheid om daar een vastgoedexploitatie uit te gaan breiden. Waar met geen woord over in het raadsvoorstel wordt gesproken van hoe dat nu in zijn afweging zit met betrekking tot de afspraken die destijds met de gemeente Rijswijk via het industrieschap Plaspoelpolder zijn gemaakt. Daar had ik graag een nadere analyse, een andere duiding op gehad, een nadere afweging op gehad. En ja, dat ontbreekt in de stukken op dit moment. Dus ja, ik ben nog niet zover om nu al te stellen van, college trek het voorstel maar terug en completeer het maar. Ik wil

het college in de gelegenheid stellen om er in eerste termijn een reactie op te geven. En dat ik naar aanleiding daarvan in tweede termijn zeg maar mijn standpunt verder op ga bepalen.

De heer Weterings (RB): Voorzitter, ook wij ... Ook Rijswijks Belang heeft de afgelopen weken de oude contracten ingezien en is hiervoor naar het stadhuis geweest. Vorige week toen het op de agenda verscheen, ontbraken er inderdaad wat stukken. Die zijn later toegevoegd, maar ook op het verzoek dat er stukken bij konden. Het bijzondere is dat de ondernemer heeft toen een uitnodiging gestuurd naar de raad toe, of in ieder geval naar de fractievoorzitters toe, van nou kom praten, kom kijken, als er vragen zijn, stel ze gerust. Helaas, de heren aan de overkant die nu eigenlijk zeggen een aantal antwoorden zeggen niet op vragen te hebben gehad, u had afgelopen vrijdag de gelegenheid om die beantwoord te kunnen krijgen. En dat is naar alle plezierigheid gebeurd. We hebben een goede rondleiding gehad. Duidelijke uitleg hoe het is ontstaan, wat de bedoeling is, wat de ondernemer van plan is. De ondernemer heeft ook een uitleg wat hij al zelf al heeft geïnvesteerd op het gebied, in het gebied wat van de gemeente is, wat van hem is. En eigenlijk zou ik de gemeente willen vragen ... Het enige wat ik de gemeente zou willen vragen is, geef deze ondernemer wat meer bekendheid in de promotie van Rijswijk. Het is een prachtig spagebied. Ja, zoals ik al zei, met een keurige ontvangst, mooie kamers. En het enige wat wij hier moeten doen is, ja, trots zijn dat zo'n ondernemer nog wilt uitbreiden. Want in deze moeilijke coronacrisistijd zijn er maar weinig investeerders of mensen die, ja, zo'n verbouwing kunnen betalen. En ja, deze ondernemer is dat bereid te doen. Dus ik zou zeggen, joh, ontvang hem met open armen. En zo gauw mogelijk aan naamsbekendheid werken, dat Rijswijk ook deze prachtige ondernemer in Rijswijk gaat promoten. Dus het zal onze steun krijgen.

De heer Braam (BVR): Ja, aansluitend op het verhaal van de heer Weterings, Beter Voor Rijswijk is met drie man sterk afgelopen vrijdag wezen kijken naar de omgeving. En die overigens inderdaad keurig wordt onderhouden door de ondernemer. Zelfs behoorlijk wat bomen in het verleden bijgeplaatst. Ja, daar gaat inderdaad het één en ander gebeuren, dat is een ding wat zeker is. We hebben in ieder geval op alle vragen die we hadden, en ja, laten dat nou toevallig alle vragen zijn die we net uit de hoek van het CDA en Gemeentebelangen gehoord, die hebben we afgelopen vrijdag kunnen stellen. En deels hoefden we ze niet eens te stellen, want we kregen de geschiedenis op een presenteerblaadje aangeleverd. En ik heb een vermoeden dat mevrouw Woudstra hetzelfde heeft ervaren, want zij is op een ander moment ook even daar langs geweest. Dus dat had een ervaring rijker kunnen zijn. En ik ben het inderdaad helemaal met de heer Weterings eens. Dit is een plaatje voor Rijswijk, absoluut, die spa die daar is. We hebben het hele gebouw mogen bekijken. Het gebouw kent ook nog wat andere functies. Onder andere in de vorm van een safehouse. Nou het is werkelijk gewoon fantastisch wat daar allemaal zich afspeelt. En deze ondernemer verdient een dikke pluim en krijgt onze steun om in ieder geval verder te gaan.

De heer Sleddering (VVD): Grote waardering voor de plannen van deze ondernemer die daar vijf jaar mee bezig is, die meer dan €2000 gestopt heeft in allerlei onderzoeken en rapporten. Die de goedkeuring heeft van de provincie Zuid-Holland. Die de goedkeuring heeft van de omwonenden

en de bedrijven die er omheen zitten. En ja, als je er dan ter plekke bent, en ik zou dat toch iedereen aanraden, dan wordt er iets moois gezegd over de zichtlijnen. Nou het is echt ongelooflijk wat wij als bijvoorbeeld de provincie aan eisen stelt, terwijl als je daar op die boerderij staat en je kijkt om je heen, dan zie je alleen maar wolkenkrabbers staan van een loterij en van andere gebouwen. Je mag blij zijn dat daar nog überhaupt iets van goed leven van groen leven te vinden is. Maar goed, een waardevolle ondernemer voor Rijswijk met een mooie strategische plek, ook wat betreft de mobiliteit, altijd een gezellig onderwerp. Maar hier vlakbij de snelweg, met openbaarvervoerverbinding. Kortom, een prachtige plek met veel parkeerruimte die ook gedeeld wordt met de kantoren in de omgeving. Ook een prachtig initiatief. Nu even over het groen. Wij hebben dat inderdaad kunnen zien. En het is als je er dan staat, waar wordt gebouwd en waar niet. En dan zie je op de plek die gebouwd gaat worden, dat is nu een plek, die ziet er nou niet echt briljant uit. Het is een hele rare afscheiding met de burens. Het wordt daar gedeeltelijk slecht onderhouden. En dat gedeeltelijk slecht onderhouden dat doet de gemeente. Als je daar op die grens staat en je staat aan de sloot, dan zie je een sloot die aan de ene kant buitengewoon goed onderhouden is door de ondernemer. En de andere kant van de sloot is de taak van de gemeente en die is zwaar verwaarloosd. Kortom, wees blij met deze deal die er gemaakt is tussen de ondernemer en het industrieschap, want het ziet er fantastisch uit en dat is alleen te danken aan deze ondernemer. Uiteraard moeten wij een verstandige beslissing nemen. Maar ik heb het idee dat op al het gebied van vergunningen, onderzoeken, alles is gebeurd, alles ziet er goed uit. De tekeningen zijn prachtig. Volgens mij is aan alle voorwaarden voldaan om een flinke go te geven. En wij zijn heel blij dat een ondernemer ondanks de coronatijd dit soort investeringen wil maken. En natuurlijk, hij doet het niet voor ons, hij doet het niet voor de gemeente Rijswijk. Hij doet het voor zichzelf, want hij heeft gewoon meer ruimte nodig om zijn exploitatie rendabel te maken. Dat is ook zo. Maar dat is een ondernemers goed recht. Het alternatief is dat hij misschien wel gaat stoppen. Maar hij heeft daar helemaal niet mee gedreigd, want hij wil graag door. En ik vind dat we hem die kans moeten geven.

Mevrouw Woudstra (D66): Nou, bijna het hele palet is al voorbij gekomen, dus ik zal een teruggaan naar de geschiedenis uit de Zuidhoorn, toen het nog groen was en in de omgeving nog geen Plaspoelpolder lag. Nou als je daar nu komt, dan kan ik veel zeggen over de bomen die daar staan, dat groen wat ik voor Rijswijk graag behoud. Dat zal u mijn partij niet kwalijk nemen, daar komen we zeker voor op. Maar we komen ook op voor ondernemers die in een gebied als Rijswijk verder willen, voor groen dat kwalitatief goed is voor goede watervang, goede waterberging. Nou en alle andere maatregelen en voor een goed proces vanuit de ondernemer en de overheid. Het stapels aan stukken die we inmiddels hebben gehad, laten zien hoeveel hier wel niet over gepraat, gediscussieerd en bekeken is, van archeologie, groen naar water. En ik zou inderdaad graag nog de antwoorden krijgen op de anterieure overeenkomst die eerder door college Van Enk genoemd is. Maar verder zijn wij voorstander van het geven van ruimte aan de onderneming in afweging met het groen, en wensen wij hem heel veel succes voor de toekomst.

De voorzitter: Goed. Zijn er verder geen woordvoeringen? Dan gaan het woord naar het college. Wethouder Van de Laar.

Wethouder Van de Laar: Ik ben u een excuus verschuldigd, want de stukken die hadden inderdaad gewoon goed bij het forum moeten zijn. Daar waren maar een paar stukken. En inmiddels heeft ook bij de agenda van vanavond heeft u in eerder stadium ook al gekregen een ongelofelijke lange lijst met stukken die we nog meer dan bij andere voorstellen eigenlijk, om u een goed beeld te geven en hopelijk deels ook goed te maken dat u dat in eerste instantie niet heeft gekregen. En dat heeft geen agenda achter gezeten, maar dat was onfortuinlijk dat dat niet op de juiste wijze is toegevoegd. De stukken samen met ... Ik ben heel blij dat de ondernemer ook nog de gelegenheid heeft gegeven om inderdaad ter plekke te komen kijken. Want dat doet toch altijd heel erg veel als je zelf kunt zien waar de nieuwe bomen komen te staan, waar de parkeerplaats wordt vergroend en hoe het gebied er omheen er uitziet inderdaad, zoals de heer Sleddering zegt met torens van zestig-zeventig meter, een topkantorenlocatie van Rijswijk, met top horecafaciliteiten zoals dit enige vijfsterrenrestaurant en de accommodatie die we hebben in Rijswijk. En die wil graag uitbreiden in een gebied dat door de provincie wordt gekenmerkt als een landschapsbiotoop. En dan, ja, dan moet je echt googelen wat dat überhaupt is. En zeker als je daar staat, dat je je afvraagt, hoe verzin je het dat dit dat is. Maar goed, aan de theoretische kaders voldoet het dan. En dat wil niet zeggen, dat brengt misschien u lacherig, dat je daar dus juist omdat er zo weinig groen in die buurt is, dat je daar heel zorgvuldig mee omgaat met cultuurhistorische structuren daar als wel de aanwezige groenkwaliteit. Want omdat er zo weinig groen is, is alles daar heel erg hard nodig. Nou daar heeft vooral ook van de kant van de provincie die daar een taak in heeft om dat te garanderen dat dat blijft, uitgebreide onderzoeken en discussies plaatsgevonden vooral ook. En daar heeft u ook in de stukken een indruk van gekregen. Daar ligt dus nu een heel plan dat economisch goed is, dat voor het gebied goed is, dat omarmd wordt door de BBR, dat ... Waar rekening is gehouden met groen. En zoals u dat eerder gezegd, met andere milieutechnische aspecten. En wat ook door meerdere instanties, zoals andere overheden als het Hoogheemraadschap, als provincie een stempel op is gedrukt. En nou ja, ik heb het in het forum gezegd, die ondernemer vraagt zich ook af, kan het niet allemaal wat sneller. Ik denk dat het heel zorgvuldig is bekeken en dat we vanavond mogelijk wel tot een conclusie kunnen komen. Vragen over de anterieure overeenkomst die heb ik gemist. Maar er zijn wel vragen gesteld over een overeenkomst die is met het IPP is overeengekomen. En ik kan mij ... Die kan ik u natuurlijk altijd nog toesturen. Ik dacht, was in de veronderstelling dat die al gedeeld was. Waar dat op neerkomt, is dat er voor een periode van vijftien jaar het park openbaar moet zijn voor openbaar toegankelijk gebruik. En dat wordt stilzwijgend iedere vijf jaar vernieuwd. En dat gaat ook gewoon door. Stilzwijgend verlengd, sorry, dat is de term. En Rijswijks Belang, Savarin is inderdaad denk ik één van de belangrijke horecaondernemingen die iets kunnen betekenen in de bekendheid van Rijswijk en in de aantrekkelijkheid van Rijswijk. En zij zijn ook daarbij aangesloten bij de gespreken die we daarover voeren in het hoteloverleg.

Tweede termijn

De voorzitter: Goed. Is er behoefte aan een tweede termijn? Ik eigenlijk alleen mijnheer Van Enk. Verder niet? Mijnheer Van Enk en mijnheer Van der Meij. In die volgorde.

De heer Van Enk (CDA): Voorzitter, ik denk dat ik in eerste plaats even moet verduidelijken hoe ik vind dat wij als raad voorstellen moeten beoordelen. Ik vind het prima als wij ook bij belanghebbenden gaan kijken. Heb ik ook gedaan. En we kunnen ons ook laten informeren daar belanghebbenden. Maar dat kan wat mij betreft nooit in de plaats komen van informatie die we zelf hier op het stadhuis via het college krijgen, of die we zelf op het stadhuis hebben ontvangen en uitgezocht. En dat gaat gewoon om het feit dat je met belanghebbenden te maken hebt. Dat heeft de heer Sleddering ook gezegd. Ja, natuurlijk, de ondernemer doet het niet voor de gemeente, die doet dat voor zijn onderneming. En dat mag, dat is heel gerechtvaardigd. Maar wat onze taak hier is, is om die belangen af te wegen tegen overige publieke belangen. En daarom vind ik het bijvoorbeeld als het om die overeenkomst gaat, een misser dat die niet bij de stukken zit, omdat die nog steeds geldt en omdat het daar om ook publiek belang gaat, waar deze ondernemer ook verplichten over is aangegaan. En mij is dus nog steeds niet duidelijk in hoeverre de verkleining van dat park, wat in mijn ogen al echt heel klein is, nog overeenkomt met wat er in het contract is afgesproken. Zo'n contract vanuit de Plaspoelpolder bepaalt ook de waarde van zo'n gebied en, nou ja, de onderneming. En nogmaals, het kan allemaal prima in orde zijn, maar ik heb daar nog steeds geen overtuigende stukken voor. Ik heb daar ook geen antwoord op gekregen. Want het gaat niet alleen over openbaar toegankelijk, het gaat ook om die onderhoudsverplichting. En als raadsleden zeggen, ik ben daar geweest en het wordt prima onderhouden, geloof ik dat graag.

De heer Sleddering (VVD, ter interruptie): Ja, voordat er misverstanden over ontstaan, die grond is van de ondernemer. Er zijn bomen aangeplant, deels door de gemeente en deels door de gemeente onderhouden. Die zijn helaas dood gegaan wegens slecht onderhoud. Hij heeft ze vervangen op eigen kosten. Ten tweede is het zo dat de verplichting van de ondernemer is dat hij dat moet onderhouden, dat doet hij ook keurig, in tegenstelling tot de gemeente. En hij moet het openbaar laten zijn, openbaar toegankelijk. Dat wil zeggen dat mensen die in die kantoren werken daar omheen, daar mogen wandelen en op een bankje gaan zitten. En dat gebeurt ook. En dat is het enige waar de overeenkomst over gaat.

De heer Van Enk (CDA): Maar u bent met pensioen, mijnheer Sleddering. Nou ja, dat zou de wethouder kunnen toelichten. Kijk ... Nee, zonder gekheid. Het gaat er mij om dat ik geïnformeerd wordt door de gemeente, door het stadhuis, door het college.

De heer Sleddering (VVD, ter interruptie): Je wekte bijna de indruk ...

De heer Van Enk (CDA): Je kan niet alleen maar afgaan op mededelingen van de ondernemer die via u tot ons komen. Dat is niet omdat ik iemand niet vertrouw, maar dat is gewoon hoe je raadsvoorstellen ...

De heer Weterings (RB): Voorzitter, ter interruptie.

De voorzitter: Oké. Even van de orde. We krijgen nu een echt debat, dat is prima. Mijnheer Sleddering was nog even bezig. Mijnheer Weterings wil het woord.

De heer Sleddering (VVD, ter interruptie): Ik vind hier echt dat hier stelling tegen genomen moet worden. Want de heer Van Enk suggereert dat hier iets mistigs, iets vaags is tussen de onderneming. En dat is gewoon niet zo. En nogmaals, ik begrijp als hij sec wil oordelen op de stukken. Maar het zou wel helpen als je dan zo'n stuk, ingewikkeld stuk met zoveel bijlagen, dat je ook even de moeite neemt om in gesprek te gaan met die ondernemer. We worden als raadsleden zes keer in de maand door Pasgeld gesleept om daar met die mensen te praten. Maar een simpele ondernemer wilt u gewoon niet te woord staan. En dat ...

De heer Weterings (RB, ter interruptie): Voorzitter, in de eerste termijn stelde de heer Van Enk al de tekortkoming van de stukken aan de wethouder. De wethouder heeft zijn excuus aangeboden. En in de tweede termijn gaan ze er weer om vragen. Dat begrijp ik niet.

Mevrouw Woudstra (D66, ter interruptie): Ja, heel graag. Ik wil graag afstand nemen van de suggestie dat ik alleen ... Dat een raad alleen naar ondernemers zou luisteren. Ik ... Wij hebben gezorgd dat we de stukken op het stadhuis hebben gelezen. Ik snap best dat er een vraag over is. Overigens lagen die stukken op het stadhuis, omdat ze kennelijk een geheime waarde hebben. Precies waarom stond er niet bij, dus ik ben wel een beetje nieuwsgierig wat we hier nu wel en niet kunnen noemen uit die stukken. Dus ik zeg maar even dan niet wat er in stond. Er is sorry gezegd voor het feit dat het te laat is. Maar het is niet zo dat we hier besluiten op basis van een bezoek aan een belanghebbende, nee.

De heer Van Enk (CDA): Voorzitter, ik heb alleen verklaard hoe wij als in mijn ogen stukken of raadsvoorstellen moeten beoordelen. En dan moet me nu niet het omgekeerde worden tegen ... Ik heb niet gezegd dat er hier personen zijn die het alleen op basis van mededelingen van de ondernemer doen, dat heb ik nooit gezegd. Ik zeg alleen hoe we ze moeten beoordelen. En dat gaat om informatie die we op het stadhuis objectief moeten krijgen. En objectief betreft dus ook de taal in een raadsvoorstel. En die is wat mij betreft ... Ja, die gaf al te denken, dat heb ik in het forum uitgelegd. Ik vraag niet om nieuwe stukken. We moeten het niet lastiger maken dan nodig is. Ik zeg alleen dat ik dus ook die overeenkomst heb gevonden en dat dat meer gaat niet om openbaar toegankelijk, maar ook om onderhoud. En onderhoud kost geld en onderhoud geeft verplichtingen. Ja, een landgoed ...

De voorzitter: Mijnheer Weterings, wou u interrumperen? Of was het een schijnbeweging?

De heer Weterings (RB): Nee. Maar als u wilt, wil ik best wel wat zeggen.

De voorzitter: U hebt het woord.

De heer Weterings (RB): Ja goed, voorzitter, omdat u het vraagt. Het onderhoud is daar is al perfect.

De heer Van Enk (CDA): Is dit nou een interruptie, of ...

De heer Weterings (RB): Ja, een interruptie. Wist u dat er een klein stukje geschiedenis daar bewaard is gebleven? Dat er iets uit de oorlog is bewaard en dat de ondernemer dat helemaal gaat overkappen. En buiten zijn uitbreiding gaat hij ook een stukje geschiedenis voor ons bewaren. Bent u daarvan op de hoogte?

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, vervolgt u uw betoog. We zijn bijna aan het einde van de vergadering, mensen, dus dat komt allemaal goed.

De heer Van Enk (CDA): Ja. Ja, ja, ja. Maar ja, wat ik alleen ook nog wou zeggen, dat ik uit stukken begrijp dat de provincie steekproefsgewijs op basis van een beleid wat gaat over landgoed en kasteelbiotopen, naar dit soort plannen kijkt. Wat overblijft, is toch onze eigen verantwoordelijkheid om het te beoordelen. En ik zeg dus, gelet op de manier waarop we het nu uit de stukken kunnen opmaken dat ik niet gerustgesteld ben over dit plan.

De heer Van der Meij (GBR): Dank, college, voor de beantwoording. Ja, Gemeentebelangen Rijswijk is hier niet voor om een plan tegen te houden, waardoor een ondernemer met een groot aanzien in Rijswijk in de problemen komt. Ik ben overtuigd van zijn ambities en van zijn, ja, noden om de exploitatie gezond te maken en dat daar uitbreiding bij hoort. Wat wel staat, is die overeenkomsten met het IPP. En ik zou het college willen vragen om die overeenkomst nu maar te gaan actualiseren naar de stand zoals die nu is. Feitelijk voert de gemeente om haar moverende redenen haar taak als het gaat om het onderhoud niet uit. Nou schrap haar dan ook uit die overeenkomst. Als je het hebt over het park, actualiseer dat ook naar de huidige stand naar het, ja, naar de nieuwe inrichting van de locatie. Heb het niet meer over biotopen, want dat is het niet meer. Ik zou willen zeggen, mijn advies aan u, ga in overleg met dit IPP om naar een realistische, werkbare overeenkomst te gaan die past bij zeg maar het nieuwe initiatief en het bestemmingsvoorstel wat nu voorligt om die locatie te herontwikkelen.

Mevrouw Woudstra (GBR): Om aan de woorden van de heer Van der Meij toe te voegen, het is nu eentje voor vijftien jaar met steeds stilzwijgend vijf jaar verlengen. Er is onderhoud gedaan door degene van wie de grond nu is. Er is volgens mij best een regeling te treffen over hoe er in de toekomst mee wordt omgegaan en te kijken ook naar de lengte daarvan. Dat lijkt me een hele mooie opdracht. Maar volgens mij staat er niks dan in de weg om toch akkoord te gaan met het basisvoorstel dat hier nu gewoon ligt.

De voorzitter: Goed, dat was de raad. Dan gaan we naar de wethouder voor zijn tweede termijn.

Wethouder Van de Laar: Zoals de heer Sleddering zei, die grond is inderdaad van Savarin, de ondernemer van Savarin. En er is een overeenkomst met het IPP over het openbaar gebruik inderdaad tot 2025. En die overeenkomst waar ik net zei dat die automatisch verlengd, dat houdt op in 2025. Maar er is afgesproken dat met deze plannen de ondernemer het park nog eens vijf jaar open zal stellen voor publiek. En het onderhoud is voor de ondernemer zelf. En dan is dit een vijf sterren hotel. Ja, dat is een ander niveau van onderhoud dan dat de gemeente überhaupt kan

bieden. Dus in die zin is dat wel gewaarborgd. En daar heb ik dan ook de vragen mee beantwoord, geloof ik.

De voorzitter: Goed. Ik stel voor de beraadslaging af te sluiten. Dan gaan we over tot besluitvorming. Wil iemand stemming? Dat denk ik haast wel. Zijn er stemverklaringen te geven?

De heer Wit (GL, met stemverklaring): Ja, voorzitter, ik wil graag een stemverklaring afgeven. Ik ben het toch eens met de heer Van Enk. Er is teveel niet duidelijk geweest aan het begin. En er zijn nog steeds vragen over hoe de overeenkomst er uit had moeten zien en uitziet. En ook hoe het dan verder met dit plan gaat lopen. Dus wij zullen als fractie tegen stemmen.

De voorzitter: Andere stemverklaringen? Zie ik niet. Dan gaan we nu over tot de stemming. De loketten zijn geopend.

Raadsvoorstel Ontwerpverklaring van geen bedenkingen uitbreiding restaurant, hotel en Spa Savarin (21 062)			
Mevrouw Kames	Voor	De heer Sleddering	voor
De heer Karremans	voor	De heer Veerman	voor
Mevrouw Kistemaker	tegen	De heer De Vries	tegen
Mevrouw Koegler-Böhm	voor	De heer Weterings	voor
Mevrouw Koopman	voor	De heer Wit	tegen
De heer Kruger	voor	Mevrouw Woudstra	voor
De heer Krumeich	voor	Mevrouw Alberts	tegen
De heer El Majjaoui	afwezig	Mevrouw Amerongen	voor
Mevrouw De Man	voor	De heer Van den Berg	voor
Mevrouw Mauer	voor	De heer Van den Bosch	tegen
De heer Van der Meij	voor	De heer Braam	voor
Mevrouw Mooij	voor	De heer Cupedo	voor
Mevrouw Van Nunen	tegen	De heer Dolmans	voor
De heer Oelen	afwezig	De heer Van Enk	tegen
De heer Paredes Sanchez	voor	De heer Ezinga	Voor
Mevrouw Schröter-Haas	tegen		

De voorzitter: 21 voor, dat is één meerderheid. **Daarmee is dit besluit aanvaard en aldus besloten.** Dames en heren, we zijn over twaalf. Mag ik u toch uitnodigen het laatste agendapunt te doen, dat kan snel.

18. Raadsvoorstel opheffen geheimhouding diverse stukken door B&W en raad periode sept. 2020 – juni 2021 (21 051)

De voorzitter: Goed zo. Dan gaan we nu naar agendapunt 19. Mag even uw aandacht, we zijn er bijna. Raadsvoorstel opheffen geheimhouding diverse stukken september 2020 tot juni '21. Mevrouw Alberts wil het woord heb ik hier staan. Ga uw gang.

Mevrouw Alberts (GL): Gezien het tijdstip laat ik het even achterwege. En hartelijk dank dat er weer geheimhouding is opgeheven.

De voorzitter: Oké, dan komt u er op een ander moment op terug. Dat is sympathiek voor de vergadering. Verder geen woordvoeringen? Stemverklaringen niet? Wil iemand stemming? Ook niet? **Dan is het aldus besloten, unaniem aanvaard.**

19. Sluiting

De voorzitter: Dames en heren de agenda is afgewerkt. Ik ga de vergadering sluiten onder grote dankzegging voor uw inzet. Er is hiernaast gelegenheid voor een nazit met iets te drinken. De vergadering is gesloten (om 0.15 uur).

Aldus vastgesteld door de Raad van de gemeente Rijswijk, in zijn openbare vergadering van 21 december 2021

De gemeenteraad,

De griffier,

J.A. Massaar, bpa

de voorzitter,

mr. Drs. G.A.A. Verkerk